

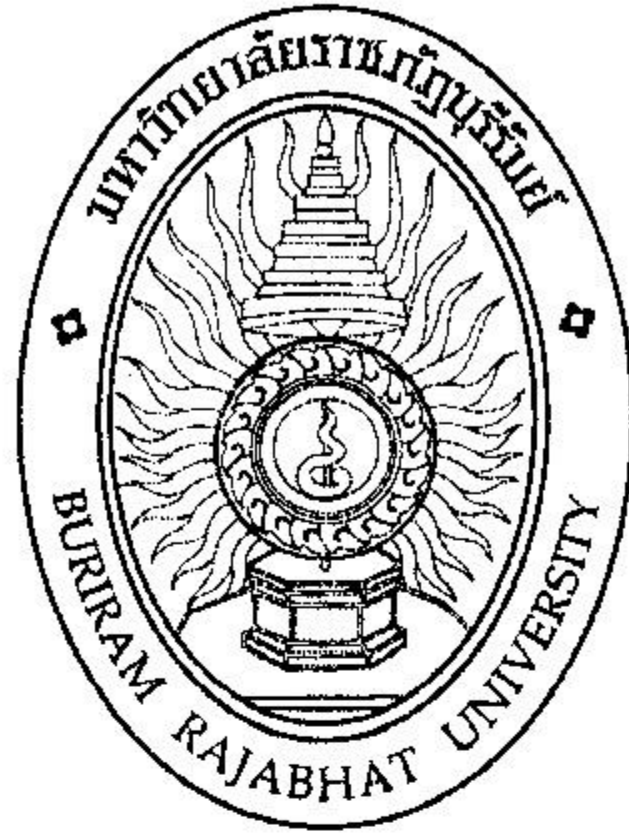
การมีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดทำแผนพัฒนาท้องถิ่น
ขององค์การบริหารส่วนตำบลหนองไทร
อำเภอนางรอง จังหวัดบุรีรัมย์

การค้นคว้าอิสระ
ของ
วนิชยา พวงกระโทก

เสนอต่อมหาวิทยาลัยราชภัฏบุรีรัมย์ เพื่อเป็นส่วนหนึ่งของการศึกษา
ตามหลักสูตรรัฐประศาสนศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชารัฐประศาสนศาสตร์

พฤศจิกายน 2555

ลิขสิทธิ์เป็นของมหาวิทยาลัยราชภัฏบุรีรัมย์

**PEOPLE ' S PARTICIPATION IN MAKING LOCAL DEVELOPMENT PLANS
OF NONGSAI SUBDISTRICT ADMINISTRATIVE ORGANIZATON
IN NANGRONG DISTRICT, BURIRAM PROVINCE**

Vanitchaya Phuangkratok

**An Independent Study Submitted in Partial Fulfillment of the Requirements
for the Degree of Master of Public Administration Program in Public Administration**

November 2012

Copyright of Buriram Rajabhat University

ชื่อเรื่อง การมีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดทำแผนพัฒนาท้องถิ่น
ขององค์การบริหารส่วนตำบลหนองไทร อำเภอนางรอง จังหวัดบุรีรัมย์

ผู้วิจัย วณิชยา พวงกระโทก

ที่ปรึกษาการค้นคว้าอิสระ

รองศาสตราจารย์ประชัน กะเนวัน

ที่ปรึกษาหลัก

ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.สงวน ทรงวิวัฒน์

ที่ปรึกษาร่วม

ปริญญา รัฐประศาสนศาสตรมหาบัณฑิต

สาขาวิชา

รัฐประศาสนศาสตร์

สถานที่ศึกษา มหาวิทยาลัยราชภัฏบุรีรัมย์

ปีที่พิมพ์

2555

บทคัดย่อ

การวิจัยครั้งนี้มีความมุ่งหมาย เพื่อศึกษาการมีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดทำแผนพัฒนาท้องถิ่นขององค์การบริหารส่วนตำบลหนองไทร อำเภอนางรอง จังหวัดบุรีรัมย์ ใน 3 ด้าน คือ ด้านเตรียมการจัดทำแผน ด้านการปฏิบัติตามแผน และด้านการติดตามและประเมินผล กลุ่มตัวอย่าง ได้จากการสุ่มจากประชากร โดยกำหนดขนาดของกลุ่มตัวอย่างตามตารางของ เกรงซี มอร์แกน ได้ขนาดของกลุ่มตัวอย่างจำนวน 361 คน แล้วทำการสุ่มให้กระจายไปตามหมู่บ้านต่าง ๆ ตามสัดส่วน ด้วยวิธีการสุ่มอย่างง่าย เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูลเป็นแบบสอบถามมี 3 ลักษณะ คือ แบบตรวจสอบรายการ แบบมาตราส่วนประมาณค่า 6 ระดับ และแบบสอบถามแบบปลายเปิด ได้ค่าความเชื่อมั่นของแบบสอบถามเท่ากับ 0.9870 สถิติพื้นฐานที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล ได้แก่ ร้อยละ ค่าเฉลี่ย และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน ผลการวิจัยพบว่า

1. การมีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดทำแผนพัฒนาท้องถิ่นขององค์การบริหารส่วนตำบลหนองไทร อำเภอนางรอง จังหวัดบุรีรัมย์ โดยภาพรวมอยู่ในระดับปานกลาง เมื่อพิจารณาเป็นรายด้านพบว่า ด้านการติดตามประเมินผล อยู่ในระดับน้อย นอกนั้นอยู่ในระดับปานกลาง ด้านที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด คือ ด้านการเตรียมการจัดทำแผน รองลงมาคือ ด้านการปฏิบัติตามแผน ส่วนด้านที่มีค่าเฉลี่ยต่ำสุด คือ ด้านการติดตามและประเมินผล

2. ความคิดเห็นและข้อเสนอแนะอื่น ๆ ที่มีจำนวนมากที่สุด คือ ผู้บริหารต้องจัดสรรงบประมาณในการพัฒนาด้าน โครงสร้างพื้นฐานและส่งเสริมคุณภาพชีวิตให้ทั่วถึงทุกหมู่บ้าน รองลงมาคือ ควรมีการจัดสรรงบประมาณในด้านการก่อสร้างถนนคอนกรีตในหมู่บ้าน และโครงการที่เสนอบรรจุเข้าแผนพัฒนา ควรดำเนินการให้แล้วเสร็จทุกโครงการ ตามลำดับ

TITLE People's Participation in Making Local Development Plans of Nongsai
Subdistrict Administrative Organization in Nangrong District, Buriram Province

AUTHOR Vanitchaya Phuangkratok

INDEPENDENT STUDY ADVISORS

	Associate Professor Prajan Kanawan	Major Advisor
	Assistant Professor Dr.Sa-nguan Sangwiwat	Co-advisor

DEGREE Master of Public Administration **MAJOR** Public Administration

SCHOOL Buriram Rajabhat University **YEAR** 2012

ABSTRACT

The purpose of this study was to investigate the people's participation in making local development plans of Nongsai Subdistrict Administrative Organization in Nangrong District, Buriram Province in 3 aspects: plans making preparation, taking plans in to action, and following up and evaluation. The samples were 361 people, selected by using the Table of Krejcie and Morgan , and simple random sampling technique, respectively. The research instrument used for collecting the data was a 3-part questionnaire, including check list, 6-rating scale, and open-ended form with its reliability at 0.9870. The statistics used for analyzing the collected data were percentage, mean, and standard deviation.

The findings were as follows:

1. The people's participation in making local development plans of Nongsai Subdistrict Administrative Organization in Nangrong District, Buriram Province as a whole was at a moderate level. When considering at each aspect, it was found that the following up and evaluation was at a low level; whereas, the rest aspects were at a moderate level. The making plans preparation was reported as the highest mean score, followed by taking plans to action while following up and evaluation was reported as the lowest mean score.
2. The additional opinions and suggestions with the highest percentages were that the admayor has to allocate the budget for developing the infrastructure and supporting the quality of life in all villages, followed by the budget should be allocated to build the concrete roads in villages, and the projects proposing in development plans should be operated and completed, respectively.

ประกาศคุณูปการ

การค้นคว้าอิสระฉบับนี้สำเร็จลุล่วงโดยได้รับความอนุเคราะห์จากบุคคลหลายฝ่าย ผู้วิจัยขอขอบพระคุณ รองศาสตราจารย์ประชัน คณะวัน ประธานกรรมการควบคุมการค้นคว้าอิสระ ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.สงวน ทรงวิวัฒน์ กรรมการควบคุมการค้นคว้าอิสระ ที่กรุณาให้คำปรึกษา แนะนำ แก้ไขและตรวจสอบข้อบกพร่องต่าง ๆ จนการค้นคว้าอิสระฉบับนี้สำเร็จเรียบร้อยและสมบูรณ์

ขอขอบพระคุณ ผู้ทรงคุณวุฒิทั้ง 3 ท่าน คือ ดร.ผดุงชาติ ยงดี คณบดีคณะมนุษยศาสตร์ และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏบุรีรัมย์ ดร.กระพัน ศรีงาน รองคณบดีฝ่ายวิจัยและพัฒนา คณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏบุรีรัมย์ และผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.นวมินทร์ ประชานันท์ รองคณบดีบัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยราชภัฏบุรีรัมย์ ที่ได้กรุณาเป็นผู้เชี่ยวชาญในการตรวจสอบคุณภาพของเครื่องมือการวิจัยในครั้งนี้เป็นอย่างดี

ขอขอบพระคุณนายกองค์การบริหารส่วนตำบลหนองโสน ที่ได้ให้ความอนุเคราะห์ในการทดลองใช้เครื่องมือเพื่อตรวจสอบหาค่าความเชื่อมั่นและประสิทธิภาพของเครื่องมือการวิจัย และขอขอบพระคุณนายกองค์การบริหารส่วนตำบลหนองไทร ที่ได้อนุเคราะห์อำนวยความสะดวกในการแจกแบบสอบถามกับกลุ่มตัวอย่าง รวมทั้งให้การส่งเสริมสนับสนุนในทุกด้านจนกระทั่งประสบผลสำเร็จในครั้งนี้

ขอกราบขอบพระคุณคณาจารย์ทุกท่านที่ได้อบรม ให้ความรู้แก่ผู้วิจัย ตลอดจนขอขอบพระคุณบัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยราชภัฏบุรีรัมย์ ที่อำนวยความสะดวกด้านการประสานงานจนกระทั่งค้นคว้าอิสระลุล่วงไปด้วยดี

ประโยชน์และคุณค่าอันพึงเกิดขึ้นจากการทำการค้นคว้าอิสระฉบับนี้ ผู้วิจัยขอขอบเป็นเครื่องบูชาพระคุณแต่บิดา มารดา บุรพจารย์ คณาจารย์และผู้มีพระคุณทุกท่าน ที่อบรมสั่งสอนให้เกิดสติปัญญาความรู้และวิชาชีพ ตลอดจนชี้นำคุณธรรมในการดำเนินชีวิตแก่ผู้วิจัย

วณิชยา พวงกระโทก

สารบัญ

บทที่	หน้า
1 บทนำ	
ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา.....	1
ความมุ่งหมายของการวิจัย.....	2
ความสำคัญของการวิจัย.....	3
ขอบเขตของการวิจัย.....	3
นิยามศัพท์เฉพาะ.....	3
2 เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง	
แนวคิดเกี่ยวกับการมีส่วนร่วมของประชาชน.....	5
แนวคิดเกี่ยวกับการกระจายอำนาจให้แก่องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น.....	12
แนวคิดเกี่ยวกับการปกครองส่วนท้องถิ่น.....	17
แนวคิดเกี่ยวกับการวางแผนพัฒนาท้องถิ่น.....	22
ระเบียบกระทรวงมหาดไทยว่าด้วยการจัดทำแผนพัฒนาขององค์กรปกครองส่วน ท้องถิ่น พ.ศ. 2548.....	26
การปกครองส่วนท้องถิ่นรูปแบบองค์การบริหารส่วนตำบล.....	37
บริบทขององค์การบริหารส่วนตำบลหนองไทร อำเภอนางรอง จังหวัดบุรีรัมย์.....	43
งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง.....	47
3 วิธีดำเนินการวิจัย	
ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง.....	50
เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูล.....	51
การเก็บรวบรวมข้อมูล.....	53
การวิเคราะห์ข้อมูล.....	53
สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล.....	54

สารบัญ (ต่อ)

บทที่	หน้า
4 ผลการวิเคราะห์ข้อมูล	
สัญลักษณ์ที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล.....	55
การวิเคราะห์ข้อมูล.....	55
ผลการวิเคราะห์ข้อมูล.....	55
5 สรุปผล อภิปรายผล และข้อเสนอแนะ	
ความมุ่งหมายของการวิจัย.....	63
วิธีดำเนินการวิจัย.....	63
สรุปผลการวิจัย.....	64
อภิปรายผล.....	65
ข้อเสนอแนะ.....	67
ข้อเสนอแนะในการนำไปใช้.....	67
ข้อเสนอแนะเพื่อการวิจัยต่อไป.....	68
บรรณานุกรม.....	69
ภาคผนวก.....	74
ภาคผนวก ก หนังสือขอความอนุเคราะห์ผู้เชี่ยวชาญตรวจสอบเครื่องมือวิจัย.....	75
ภาคผนวก ข หนังสือขอความอนุเคราะห์ทดลองเครื่องมือในการวิจัย.....	79
ภาคผนวก ค หนังสือขอความอนุเคราะห์แจกแบบสอบถาม.....	81
ภาคผนวก ง แบบสอบถามเพื่อการวิจัย.....	83
ภาคผนวก จ ค่าความเชื่อมั่นของแบบสอบถาม.....	89
ประวัติย่อของผู้วิจัย.....	91

สารบัญตาราง

ตาราง	หน้า
1 จำนวนประชากรตำบลหนองไทร.....	45
2 ประชากรและกลุ่มตัวอย่างในเขตตำบลหนองไทร อำเภอนางรอง จังหวัดบุรีรัมย์	51
3 จำนวนและร้อยละของข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม.....	56
4 ค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานความคิดเห็นเกี่ยวกับการมีส่วนร่วมของประชาชน ในการจัดทำแผนพัฒนาท้องถิ่นขององค์การบริหารส่วนตำบลหนองไทร อำเภอนางรอง จังหวัดบุรีรัมย์ โดยภาพรวมและรายด้าน.....	57
5 ค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานความคิดเห็นเกี่ยวกับการมีส่วนร่วมของประชาชน ในการจัดทำแผนพัฒนาท้องถิ่นขององค์การบริหารส่วนตำบลหนองไทร อำเภอนางรอง จังหวัดบุรีรัมย์ ด้านการเตรียมการจัดทำแผน โดยภาพรวมและรายข้อ.....	58
6 ค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานความคิดเห็นเกี่ยวกับการมีส่วนร่วมของประชาชน ในการจัดทำแผนพัฒนาท้องถิ่นขององค์การบริหารส่วนตำบลหนองไทร อำเภอนางรอง จังหวัดบุรีรัมย์ ด้านการปฏิบัติตามแผน โดยภาพรวมและรายข้อ.....	59
7 ค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานความคิดเห็นเกี่ยวกับการมีส่วนร่วมของประชาชน ในการจัดทำแผนพัฒนาท้องถิ่นขององค์การบริหารส่วนตำบลหนองไทร อำเภอนางรอง จังหวัดบุรีรัมย์ ด้านการติดตามและประเมินผล โดยภาพรวมและรายข้อ.....	61
8 ความคิดเห็นและข้อเสนอแนะอื่น ๆ.....	62

บทที่ 1

บทนำ

ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา

การมีส่วนร่วมของประชาชน ถือเป็นหลักสำคัญที่อารยประเทศให้ความสำคัญและเป็นประเด็นหลักที่สังคมไทยให้ความสนใจ เพื่อพัฒนาการเมืองเข้าสู่ระบอบประชาธิปไตยแบบมีส่วนร่วมตามหลักธรรมาภิบาลที่ภาครัฐจะต้องเปิดโอกาสให้ประชาชนและผู้ที่เกี่ยวข้องทุกภาคส่วนในสังคมได้เข้ามามีส่วนร่วมในการร่วมรับรู้ ร่วมคิด ร่วมตัดสินใจ เพื่อสร้างความโปร่งใสและเพิ่มคุณภาพการตัดสินใจของภาครัฐให้ดียิ่งขึ้น และเป็นที่ยอมรับร่วมกันของทุกฝ่ายในการบริหารราชการเพื่อประโยชน์สุขของประชาชน ซึ่งตั้งแต่มีการประกาศใช้รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช 2540 เป็นต้นมา บทบาทหน้าที่และความรับผิดชอบขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นได้เปลี่ยนแปลงไปจากเดิมอย่างมาก รัฐธรรมนูญฉบับปัจจุบันให้ความสำคัญกับการกระจายอำนาจให้แก่องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น โดยกำหนดความเป็นอิสระในการปกครองตนเองตามเจตนารมณ์ของประชาชน และความเป็นอิสระในการกำหนดนโยบายการปกครอง การบริหาร การบริหารงานบุคคล การเงิน และการคลัง และมีอำนาจหน้าที่ของตนเองโดยเฉพาะ

พระราชบัญญัติกำหนดแผนและขั้นตอนการกระจายอำนาจให้แก่องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น พ.ศ. 2542 มาตรา 16 และมาตรา 17 บัญญัติให้เทศบาล องค์การบริหารส่วนตำบลและการปกครองส่วนท้องถิ่นรูปแบบพิเศษมีอำนาจหน้าที่ในการจัดทำแผนพัฒนาท้องถิ่นของตนเองและองค์การบริหารส่วนจังหวัดซึ่งนอกจากจะมีอำนาจหน้าที่ในการจัดทำแผนพัฒนาท้องถิ่นของตนเองแล้วยังมีหน้าที่ในการประสานการจัดทำแผนพัฒนาจังหวัดตามระเบียบที่คณะรัฐมนตรีกำหนด (กรมส่งเสริมการปกครองท้องถิ่น. 2546 : 11)

ระเบียบกระทรวงมหาดไทย ว่าด้วยการจัดทำแผนพัฒนาขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น พ.ศ. 2548 กำหนดให้องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นจัดทำแผนยุทธศาสตร์การพัฒนา แผนพัฒนาสามปี แผนการดำเนินงาน โดยให้มีคณะกรรมการพัฒนาท้องถิ่น คณะกรรมการสนับสนุนการจัดทำแผนพัฒนาท้องถิ่น คณะกรรมการติดตามและประเมินผล แผนพัฒนาท้องถิ่น มีหน้าที่ในการจัดทำแผนพัฒนาท้องถิ่น ให้มีความสอดคล้องกับระเบียบ ว่าด้วยการประสานการจัดทำแผนพัฒนาจังหวัดขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น เพื่อใช้เป็นกรอบแนวทางในการพัฒนาท้องถิ่น ตอบสนองต่อปัญหา

ความต้องการของประชาชนได้อย่างมีประสิทธิภาพ และจะต้องมีความสอดคล้องเชื่อมโยงกับ แผนพัฒนาระดับชาติ ได้แก่ แผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ นโยบายของรัฐบาล ยุทธศาสตร์ การพัฒนาจังหวัด นโยบายของคณะผู้บริหาร (ชนิกา พันธุ์อม. 2550 : 1)

แผนพัฒนาท้องถิ่น จึงเป็นเครื่องมือสำคัญอย่างยิ่งที่จะช่วยสนับสนุนองค์กรปกครองส่วน ท้องถิ่นในการวิเคราะห์สภาพปัญหาความต้องการของท้องถิ่น เพื่อนำไปสู่การกำหนดจุดมุ่งหมายอย่าง เป็นระบบ ซึ่งจะช่วยให้การกำหนดแผนงานโครงการขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นมีทิศทางที่ สอดคล้องและประสานสนับสนุนในจุดมุ่งหมายร่วมกัน ซึ่งนอกจากจะทำให้ปัญหาและความต้องการ ได้รับความตอบสนองอย่างเหมาะสมแล้วยังเป็นการบริหารทรัพยากรที่มีอยู่อย่างจำกัดให้เกิดประโยชน์ สูงสุดและยังเป็นการเตรียมความพร้อมเพื่อรองรับการถ่ายโอนภารกิจจากหน่วยงานส่วนกลางและส่วน ภูมิภาคในอนาคต (พวงทอง โยธาใหญ่. 2545 : 24)

องค์การบริหารส่วนตำบลหนองไทร อำเภอนางรอง จังหวัดบุรีรัมย์ มีหน้าที่ให้บริการ ประชาชนตามอำนาจหน้าที่ตามที่ระเบียบกระทรวงมหาดไทยกำหนด และตามอำนาจหน้าที่ในการ จัดทำแผนพัฒนาท้องถิ่น ตามระเบียบกระทรวงมหาดไทยว่าด้วยการจัดทำแผนพัฒนาท้องถิ่น พ.ศ. 2548 เพื่อเป็นการวางแผนพัฒนาท้องถิ่น ซึ่งจากการจัดทำแผนพัฒนาท้องถิ่นที่ผ่านมาประชาชนเข้ามามี ส่วนร่วมในการจัดทำแผนพัฒนาท้องถิ่นน้อย ทำให้ได้ข้อมูลที่ไม่ตรงกับความต้องการของประชาชน

ผู้วิจัยในฐานะเป็นพนักงานส่วนตำบล จึงสนใจที่จะศึกษาการมีส่วนร่วมของประชาชนใน การจัดทำแผนพัฒนาองค์การบริหารส่วนตำบลหนองไทร อำเภอนางรอง จังหวัดบุรีรัมย์ ว่ามีมากน้อย เพียงใด รวมทั้งความคิดเห็นและข้อเสนอแนะอื่น ๆ ที่มีต่อการมีส่วนร่วมของประชาชน เพื่อที่จะนำไป แก้ไขปรับปรุงในการพัฒนาการมีส่วนร่วม อันเป็นประโยชน์ต่อการบริหารงานและเป็นแนวทางใน การทำงานที่มีเป้าหมายชัดเจน ทำให้ประหยัคมีประสิทธิภาพ เป็นแผนพัฒนาที่ตอบสนองต่อความ ต้องการของประชาชนอย่างแท้จริง ทำให้การพัฒนาบรรลุเป้าประสงค์ในการพัฒนาและเป็นแนวทาง ในการจัดทำแผนงานงบประมาณรายจ่ายประจำปี และแผนปฏิบัติการต่อไป

ความมุ่งหมายของการวิจัย

เพื่อศึกษาการมีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดทำแผนพัฒนาท้องถิ่นขององค์การบริหาร ส่วนตำบลหนองไทร อำเภอนางรอง จังหวัดบุรีรัมย์

ความสำคัญของการวิจัย

1. ทำให้ทราบถึงการมีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดทำแผนพัฒนาท้องถิ่นขององค์การบริหารส่วนตำบลหนองไทร อำเภอนางรอง จังหวัดบุรีรัมย์
2. เป็นสารสนเทศในการนำไปปรับปรุงและพัฒนาการมีส่วนร่วมของประชาชน เพื่อให้การดำเนินการจัดทำแผนพัฒนาเกิดประสิทธิภาพและประสิทธิผลในการปฏิบัติงานขององค์การบริหารส่วนตำบลหนองไทร อำเภอนางรอง จังหวัดบุรีรัมย์ และองค์การบริหารส่วนตำบลอื่นๆ ทั่วประเทศ

ขอบเขตของการวิจัย

1. ขอบเขตเนื้อหา

การวิจัยครั้งนี้มุ่งศึกษาระดับการมีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดทำแผนพัฒนาองค์การบริหารส่วนตำบลหนองไทร อำเภอนางรอง จังหวัดบุรีรัมย์ มี 3 ด้าน คือ ด้านการเตรียมการจัดทำแผน ด้านการปฏิบัติตามแผน ด้านการติดตามและประเมินผล (โกวิทย์ พวงงาม, 2545 : ออนไลน์)

2. ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

2.1 ประชากร ได้แก่ ประชาชนผู้มีสิทธิเลือกตั้งในเขตองค์การบริหารส่วนตำบลหนองไทร อำเภอนางรอง จังหวัดบุรีรัมย์ ใน 14 หมู่บ้าน จำนวน 5,023 คน (สำนักบริหารการทะเบียนอำเภอนางรอง กรมการปกครอง, 2554 : 1)

2.2 กลุ่มตัวอย่าง ได้จากการสุ่มจากประชากร โดยกำหนดขนาดของกลุ่มตัวอย่างตามตารางของเครจซี่ และมอร์แกน (Krejcie & Morgan ; อ้างถึงใน ประสิทธิ์ สุวรรณรักษ์, 2542 : 149) ได้ขนาดของกลุ่มตัวอย่าง จำนวน 361 คน แล้วทำการสุ่มให้กระจายไปยังหมู่บ้านต่างๆ ตามสัดส่วนโดยวิธีสุ่มอย่างง่าย (Simple Random Sampling)

3. ตัวแปรที่ศึกษา ได้แก่ การมีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดทำแผนพัฒนาองค์การบริหารส่วนตำบลหนองไทร อำเภอนางรอง จังหวัดบุรีรัมย์

นิยามศัพท์เฉพาะ

การวิจัยครั้งนี้เป็นการศึกษาการมีส่วนร่วมในการจัดทำแผนพัฒนาท้องถิ่นขององค์การบริหารส่วนตำบลหนองไทร อำเภอนางรอง จังหวัดบุรีรัมย์ และเพื่อให้เข้าใจความหมายของศัพท์ต่างๆ ที่นำมาวิจัยในครั้งนี้ จึงให้นิยามศัพท์เฉพาะไว้ดังนี้

1. **การมีส่วนร่วม** หมายถึง การเปิดโอกาสให้ประชาชนเข้ามาส่วนร่วมในการรับรู้ เรียนรู้ ทำความเข้าใจ ร่วมแสดงความคิดเห็น ร่วมเสนอปัญหาความต้องการ และร่วมแก้ไขปัญหา ในการพัฒนาชุมชน เพื่อให้บรรลุเป้าหมายที่ต้องการร่วมกันอย่างมีประสิทธิภาพและประสบผลสำเร็จ
2. **ประชาชน** หมายถึง บุคคลที่มีสิทธิเลือกตั้งในเขตองค์การบริหารส่วนตำบลหนองไทร อำเภอนางรอง จังหวัดบุรีรัมย์
3. **แผนพัฒนาท้องถิ่น** หมายถึง แผนพัฒนาสามปีขององค์การบริหารส่วนตำบล หนองไทร อำเภอนางรอง จังหวัดบุรีรัมย์
4. **การมีส่วนร่วมการจัดทำแผนพัฒนาท้องถิ่น** หมายถึง การที่ประชาชนเข้าไปมีส่วน ร่วมในการจัดทำแผนพัฒนาท้องถิ่นขององค์การบริหารส่วนตำบลหนองไทร 3 ด้าน ดังนี้
 - 4.1 **ด้านการเตรียมการจัดทำแผน** หมายถึง การมีส่วนร่วมในการเป็นผู้รับผิดชอบหรือ คณะกรรมการในการจัดทำแผน การมีส่วนร่วมในการเสนอโครงการ/กิจกรรม นำเสนอปัญหาความ ต้องการ การจัดลำดับความสำคัญของปัญหา ร่วมกันวางแผนและร่วมกันหาวิธีในการแก้ไขปัญหา และการรวบรวมข้อมูลเพื่อจัดทำแผนพัฒนาท้องถิ่น
 - 4.2 **ด้านการปฏิบัติตามแผน** หมายถึง การมีส่วนร่วมในการวางแผนก่อนการ ดำเนินงาน มีส่วนร่วมในการเสนอข้อมูลชุมชนก่อนนำแผนไปปฏิบัติ มีส่วนร่วมในการพิจารณา สนับสนุนแผน พัฒนาให้กับชุมชน มีส่วนร่วมในการประสานงานกับชุมชนในการสนับสนุนโครงการ/ กิจกรรม มีส่วนร่วมในการประชาสัมพันธ์การจัดทำโครงการ มีส่วนร่วมในการติดตามดำเนิน โครงการอย่างต่อเนื่อง
 - 4.3 **ด้านการติดตามและประเมินผล** หมายถึง การมีส่วนร่วมของประชาชนในการ ติดตามตรวจสอบว่าองค์การบริหารส่วนตำบลนำโครงการ/กิจกรรม ที่เป็นข้อเสนอของประชาชนไป จัดทำแผนพัฒนาท้องถิ่น การติดตามตรวจสอบการจัดทำโครงการพัฒนาบริการสาธารณะ การติดตาม ตรวจสอบการจัดทำและการใช้จ่ายงบประมาณขององค์การบริหารส่วนตำบล การติดตามความก้าวหน้าในการดำเนินงานขององค์การบริหารส่วนตำบล และการติดตามประเมินผลว่าองค์การบริหาร ส่วนตำบลพัฒนาท้องถิ่นบรรลุตามวัตถุประสงค์มากน้อยเพียงใด
5. **องค์การบริหารส่วนตำบล** หมายถึง องค์การบริหารส่วนตำบลหนองไทร อำเภอนางรอง จังหวัดบุรีรัมย์

บทที่ 2

เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

การศึกษาวิจัยเรื่องการมีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดทำแผนพัฒนาท้องถิ่นขององค์การบริหารส่วนตำบลหนองไทร อำเภอนางรอง จังหวัดบุรีรัมย์ ในครั้งนี้มุ่งศึกษาและพัฒนากระบวนการมีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดทำแผนพัฒนาท้องถิ่น ตลอดจนแนวคิดและทฤษฎีที่เกี่ยวข้อง ความเป็นมาขององค์การบริหารส่วนตำบล เอกสารเกี่ยวกับการจัดทำแผนพัฒนาท้องถิ่น รวมทั้งสภาพพื้นที่ ทำการศึกษาและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องเพื่อเป็นกรอบในการศึกษา ดังนี้

1. แนวคิดเกี่ยวกับการมีส่วนร่วมของประชาชน
2. แนวคิดเกี่ยวกับกระจายอำนาจสู่องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น
3. แนวคิดเกี่ยวกับการปกครองส่วนท้องถิ่น
4. แนวคิดเกี่ยวกับการวางแผนพัฒนาท้องถิ่น
5. ระเบียบกระทรวงมหาดไทยว่าด้วยการจัดทำแผนพัฒนาขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น พ.ศ. 2548
6. การปกครองส่วนท้องถิ่นรูปแบบองค์การบริหารส่วนตำบล
7. บริบทขององค์การบริหารส่วนตำบลหนองไทร อำเภอนางรอง จังหวัดบุรีรัมย์
8. งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

แนวคิดเกี่ยวกับการมีส่วนร่วมของประชาชน

ปัจจุบันสังคมให้ความสำคัญกับระบบประชาธิปไตยแบบมีส่วนร่วมมากขึ้น ซึ่งเป็นระบบที่ประชาชนสามารถเข้ามามีส่วนร่วมโดยตรงในกระบวนการเสนอปัญหาและการตัดสินใจในกิจกรรมการพัฒนาของทางราชการ ที่จะมีผลกระทบต่อชีวิตความเป็นอยู่ของประชาชนในท้องถิ่นในประเด็น แนวคิดและทฤษฎีเกี่ยวกับการมีส่วนร่วม และได้มีนักวิชาการให้ความหมายไว้หลากหลาย ดังนี้

ความหมายของการมีส่วนร่วม

การมีส่วนร่วมถือเป็นหลักการสากลที่อารยประเทศให้ความสำคัญและเป็นประเด็นหลักที่สังคมไทย ให้ความสำคัญเพื่อพัฒนา เพื่อเข้าสู่ระบอบประชาธิปไตยแบบมีส่วนร่วมตามหลักการธรรมาภิบาล โดยการให้ประชาชนและผู้ที่เกี่ยวข้องได้เข้ามามีส่วนร่วม ร่วมคิด ร่วมตัดสินใจ เพื่อสร้างความโปร่งใสและเพิ่มคุณภาพการตัดสินใจและเป็นที่ยอมรับร่วมกันของทุก ๆ ฝ่าย ซึ่งได้มีนักวิชาการหลายท่านได้ให้ความหมายของการมีส่วนร่วมไว้ ดังนี้

นดา คำริเลิศ (2542 : 21) กล่าวว่า การมีส่วนร่วม หมายถึง การที่ประชาชนมีการปฏิบัติร่วมกันในการพัฒนาชุมชนโดยความสมัครใจในลักษณะของการร่วมตัดสินใจ ร่วมปฏิบัติ ร่วมประเมินผล ร่วมบำรุงรักษา และร่วมรู้สึกเป็นเจ้าของ

ไพศาล สรรสรวิสุทธิ และคณะ (2547 : 85) ได้ให้ความหมายของการมีส่วนร่วม หมายถึง การให้ความร่วมมือในการดำเนินกิจกรรมต่าง ๆ ของชุมชน ซึ่งการร่วมมือนี้ทุกคนมีสิทธิ์เท่าเทียมกัน ในความคิด การตัดสินใจ และกำหนดเป้าหมาย รับผิดชอบต่อผลการดำเนินการต่าง ๆ และมีความรู้สึกว่าเป็นเจ้าของกิจกรรมนั้น

ฉัชชาภัทร อุ๋นตรงจิตร (2548 : 109) กล่าวว่า การมีส่วนร่วมของประชาชน หมายถึง การกระจายอำนาจในการปกครอง ซึ่งสามารถผ่านอำนาจบางอย่างทางการเมืองมายังหน่วยงานเล็ก ๆ ทางการเมืองที่เป็นระดับรากหญ้า ทำให้สามารถใช้ประชาธิปไตยแบบมีส่วนร่วมในการปกครองท้องถิ่น

จักรพงษ์ สงวนชม (2549 : 24) ได้สรุปความหมายของการมีส่วนร่วมไว้ว่า หมายถึง การที่ประชาชนเข้ามามีส่วนร่วมในการรับผิดชอบในการดำเนินการเรื่องต่างๆ เพื่อบรรลุวัตถุประสงค์อันเป็นผลประโยชน์ร่วมกันของคนในชุมชน

สุเมธ พุทธนันท์เมธา (2549 : 12) ได้ให้ความหมายของการมีส่วนร่วม หมายถึง การดำเนินการด้านต่าง ๆ ที่เกี่ยวกับการศึกษาที่เปิดโอกาสให้บุคคลในชุมชน เข้ามามีส่วนร่วมในการคิด มาร่วมทำกิจกรรมในรูปแบบของคณะกรรมการ ที่คอยให้คำเสนอแนะความคิดให้เป็นจุดเชื่อมโยง อันจะนำมาซึ่งความสัมพันธ์อันดีระหว่างโรงเรียนและชุมชน ทั้งนี้ ทุกฝ่ายต้องสื่อสารแบบเปิดระดมความคิด เพราะชุมชนย่อมมีทรัพยากรอันทรงคุณค่าแอบแฝงอยู่ ถ้าครูหรือผู้บริหารใช้โอกาสให้เป็นประโยชน์แล้วประโยชน์ก็จะตามมามากมาย เช่น การเกิดความสามัคคี ประสิทธิภาพงาน และเป็นการสร้างสรรค์ในระบบการปกครองแบบประชาธิปไตยให้เกิดขึ้นในชุมชน

ปิยรัตน์ สุขบรรณ (2552 : 8) สรุปว่าการมีส่วนร่วม หมายถึง การเข้าร่วมกิจกรรมโครงการต่าง ๆ มีส่วนร่วมในการคิดและตัดสินใจ รวมถึงการร่วมรับผิดชอบและการตรวจสอบกิจกรรมโครงการนั้น ๆ การมีส่วนร่วมของชุมชนจะต้องมีขึ้น โดยตลอดตั้งแต่ขั้นการร่วมวางแผน โครงการ การเสียสละ กำลังแรงงาน กำลังเงินหรือทรัพยากรใด ๆ ที่มีอยู่ในชุมชน

อาดิษฐ์ อินทจักร (2552 : 9) สรุปว่าการมีส่วนร่วมของประชาชน หมายถึง การที่ประชาชนได้เข้าไปมีส่วนร่วมในการจัดทำแผนพัฒนา โดยเริ่มตั้งแต่การมีส่วนร่วมในการตัดสินใจ การมีส่วนร่วมในการปฏิบัติ การมีส่วนร่วมในผลประโยชน์ และการมีส่วนร่วมในการติดตามและประเมินผล

การมีส่วนร่วมเป็นการกระจายให้อำนาจการปกครองเพื่อให้ประชาชนได้แสดงออกถึงความต้องการหรือการเห็นพ้องต้องกันในเรื่องการจัดการและควบคุมการใช้และกระจายทรัพยากรและปัจจัยการผลิตที่มีอยู่ในสังคม เพื่อประโยชน์ต่อการดำรงชีพทางเศรษฐกิจและสังคมตามความจำเป็นอย่างสมศักดิ์ศรีในฐานะสมาชิกของสังคม ตลอดจนการร่วมรับผิดชอบและการตรวจสอบกิจกรรมใด ๆ ที่มีอยู่ในชุมชนเพื่อดำเนินการพัฒนาและเปลี่ยนแปลงไปในทางที่ต้องการ

ลักษณะของการมีส่วนร่วม

จากการมีส่วนร่วมในการดำเนินกิจกรรมต่าง ๆ ที่มีประชาชนและหน่วยงานเอกชนในสังคมได้ร่วมดำเนินการให้สำเร็จลุล่วงไปด้วยดีนั้น สามารถจำแนกลักษณะของการมีส่วนร่วมในรูปแบบที่แตกต่างกันออกไป โดยได้มีผู้กล่าวถึงลักษณะของการมีส่วนร่วมไว้หลากหลาย ดังนี้

บุญเทียม อังสวัสดิ์ (2542 : 19) กล่าวว่า การมีส่วนร่วมมีลักษณะเป็นบันไดการมีส่วนร่วม (Participation Ladder) 8 ขั้น ใช้อำนาจในการตัดสินใจของประชาชนเป็นเกณฑ์ จำแนกระดับการมีส่วนร่วมตั้งแต่ขั้นต่ำสุด คือประชาชนไม่มีอำนาจตัดสินใจใดๆ ไปจนถึงขั้นสูงสุด คือ อำนาจเป็นของประชาชน ดังนี้

ขั้นที่ 1 – 2 เรียกว่า การมีส่วนร่วมเทียม หรือไม่มีส่วนร่วม หมายถึง ประชาชนยังไม่เข้าไปมีส่วนร่วมในการตัดสินใจอย่างแท้จริง

ขั้นที่ 3 – 5 เรียกว่า การมีส่วนร่วมระดับพิธีกรรมหรือการมีส่วนร่วม หมายถึง การเปิดโอกาสให้ประชาชนเข้าไปมีส่วนร่วมเข้าไปมีส่วนร่วมได้บางส่วนบางเรื่องเท่านั้น เพราะบางส่วนผู้มีอำนาจเต็มสงวนไว้

ขั้นที่ 6 – 7 เรียกว่า การมีส่วนร่วมระดับอำนาจเป็นของประชาชนซึ่งเป็นระดับที่ประชาชนมีส่วนร่วมในการตัดสินใจมาก

ขั้นที่ 8 เรียกว่า ขั้นควบคุม โดยประชาชน เป็นการใช้อำนาจตัดสินใจของประชาชนโดยผ่านตัวแทนหรือประชาชนเป็นผู้ใช้อำนาจเอง

เสน่ห์ จุ้ยโต (2548 : 23) ได้จำแนกการมีส่วนร่วมของประชาชนไว้ 2 ลักษณะที่สำคัญ คือ

1. การมีส่วนร่วมในลักษณะของการให้ความร่วมมือ หรือการสนับสนุน ขอความร่วมมือร่วมใจ และการมีส่วนร่วมในการพัฒนาด้านต่างๆ โดยการกระจายอำนาจเพื่อเปิดโอกาสให้ประชาชนแต่ละท้องถิ่นมีส่วนร่วมในการพัฒนาอย่างใกล้ชิด และมีคุณค่าและคุณประโยชน์ คือ

1.1 ในด้านรูปธรรม หมายถึง การมีส่วนร่วมในการสำเร็จในด้านการพัฒนา
ด้านวัตถุ อันได้แก่ ถนนหนทาง คู คลอง เขื่อนเก็บน้ำ

1.2 ในด้านนามธรรม หมายถึง ความสำเร็จในการพัฒนาจิตใจโดยทำให้ประชาชนเกิดความรักใคร่สมัครสมานสามัคคี รู้จักทำงานร่วมกันเป็นทีม และยอมรับฟังความคิดเห็นซึ่งกันและกัน

และสร้างจิตสำนึกว่ามีความสำคัญ ต่อการสร้างสรรค้ความเจริญให้แก่ท้องถิ่นและก่อให้เกิดความผูกพันรักใคร่ ห่วงเห่น ท้องถิ่นและชุมชนของตนเอง

2. การมีส่วนร่วมในลักษณะของกิจกรรมทางการเมือง ซึ่งมี 5 รูปแบบคือ
 - 2.1 การเลือกตั้ง (Election)
 - 2.2 การมีกิจกรรมเกี่ยวกับพรรคการเมือง (Party Activity)
 - 2.3 การเสนอความคิดเห็นของประชาชน (Public Opinion)
 - 2.4 การจัดตั้งกลุ่มผลประโยชน์ (Interest Group)
 - 2.5 การแสดงออกของประชาชน (Direct Action)

ลักษณะการมีส่วนร่วม คือ การที่ประชาชนเป็นผู้มีบทบาทสำคัญในการกำหนดว่าจะอะไรคือความจำเป็นพื้นฐานของชุมชน เป็นผู้ระดมทรัพยากรต่าง ๆ เพื่อตอบสนองความจำเป็นพื้นฐานและมีบทบาทการสนับสนุน ให้ความร่วมมือ ร่วมใจ โดยการกระจายอำนาจเพื่อให้ประชาชนแต่ละท้องถิ่นมีส่วนร่วมในการพัฒนาอย่างใกล้ชิด

หลักการสร้างการมีส่วนร่วมของประชาชน

หลักการสร้างการมีส่วนร่วมของประชาชน เป็นการเปิดโอกาสให้ประชาชนและผู้ที่เกี่ยวข้องทุกภาคส่วนของสังคมได้เข้ามามีส่วนร่วมกับภาคราชการนั้น สมาคมนานาชาติเพื่อการมีส่วนร่วมของประชาชน (International Association for Public Participation) ได้แบ่งระดับของการมีส่วนร่วมของประชาชนเป็น 5 ระดับ ดังนี้ (กลุ่มพัฒนาระบบบริหาร. 2549 : 1-2)

1. การให้ข้อมูลข่าวสาร ถือเป็นการมีส่วนร่วมของประชาชนในระดับต่ำที่สุดแต่เป็นระดับที่สำคัญที่สุด เพราะเป็นก้าวแรกของการที่ภาคราชการจะเปิดโอกาสให้ประชาชนเข้าสู่กระบวนการมีส่วนร่วมในเรื่องต่าง ๆ วิธีการให้ข้อมูลสามารถใช้ช่องทางต่าง ๆ เช่น เอกสาร สิ่งพิมพ์ การเผยแพร่ข้อมูลข่าวสารผ่านทางสื่อต่าง ๆ การจัดนิทรรศการ จดหมายข่าว การจัดงานแถลงข่าว การติดประกาศ และการให้ข้อมูลผ่านเว็บไซต์ เป็นต้น
2. การรับฟังความคิดเห็น เป็นกระบวนการที่เปิดให้ประชาชนมีส่วนร่วมในการให้ข้อมูลข้อเท็จจริงและความคิดเห็นเพื่อประกอบการตัดสินใจของหน่วยงานภาครัฐด้วยวิธีต่าง ๆ เช่น การรับฟังความคิดเห็น การสำรวจความคิดเห็น การจัดเวทีสาธารณะ การแสดงความคิดเห็นผ่านเว็บไซต์ เป็นต้น
3. การเกี่ยวข้อง เป็นการเปิดโอกาสให้ประชาชนมีส่วนร่วมในการปฏิบัติงานหรือร่วมเสนอแนะทางที่นำไปสู่การตัดสินใจ เพื่อสร้างความมั่นใจให้ประชาชนว่าข้อมูลความคิดเห็นและความต้องการของประชาชนจะถูกนำไปพิจารณาเป็นทางเลือกในการบริหารงานของภาครัฐ เช่น การประชุม

เชิงปฏิบัติการเพื่อพิจารณาประเด็นนโยบายสาธารณะ ประชาพิจารณ์ การจัดตั้งคณะทำงานเพื่อ
เสนอแนะประเด็นนโยบาย เป็นต้น

4. ความร่วมมือเป็นการให้กลุ่มประชาชนผู้แทนภาคสาธารณะมีส่วนร่วมโดยเป็นส่วน
กับภาครัฐในทุกขั้นตอนของการตัดสินใจและมีการดำเนินกิจกรรมร่วมกันอย่างต่อเนื่อง เช่น
คณะกรรมการที่มีฝ่ายประชาชนร่วมเป็นกรรมการ เป็นต้น

5. การเสริมอำนาจแก่ประชาชน เป็นขั้นที่ให้บทบาทประชาชนในระดับสูงที่สุด โดยให้
ประชาชนเป็นผู้ตัดสินใจ เช่น การลงประชามติในประเด็นสาธารณะต่าง ๆ โครงการกองทุนหมู่บ้านที่
มอบอำนาจให้ประชาชนเป็นผู้ตัดสินใจทั้งหมด เป็นต้น

สรุปว่า การสร้างการมีส่วนร่วมของประชาชนอาจทำได้หลายระดับและหลายวิธี ซึ่งบางวิธี
สามารถทำได้ง่าย ๆ แต่บางวิธีก็ต้องใช้เวลาขึ้นอยู่กับความต้องการเข้ามามีส่วนร่วมของประชาชน
ค่าใช้จ่ายและความจำเป็นในการเปิดโอกาสให้ประชาชนเข้ามามีส่วนร่วม การมีส่วนร่วมของประชาชน
เป็นเรื่องละเอียดอ่อน จึงต้องมีการพัฒนาความรู้ความเข้าใจในการให้ข้อมูลข่าวสารที่ถูกต้องแก่
ประชาชน การรับฟังความคิดเห็น การเปิดโอกาสให้ประชาชนเข้ามามีส่วนร่วม รวมทั้งพัฒนาทักษะ
และศักยภาพของข้าราชการทุกระดับควบคู่กันไปด้วย

ขั้นตอนของการมีส่วนร่วม

ขั้นตอนการดำเนินการมีส่วนร่วมที่ชัดเจนมากขึ้น เป็นเวทีในการเสนอข้อมูลอย่างเปิดเผย
ไม่มีการปิดบัง ทั้งฝ่ายเจ้าของโครงการและฝ่ายผู้มีส่วนเสียจากโครงการ การประชุมและคณะกรรมการ
จัดการประชุมจะต้องมีองค์ประกอบของผู้เข้าร่วมที่เป็นที่ยอมรับมีหลักเกณฑ์และประเด็นในการ
พิจารณาที่ชัดเจนและแจ้งให้ทุกฝ่ายทราบทั่วกัน ซึ่งอาจมาจากการร่วมกันกำหนดขึ้นทั้งรูปแบบการ
ประชุมไม่ควรจะเป็นทางการมากนักและไม่เกี่ยวกับนัยของกฎหมายที่จะต้องมีการชี้ขาดเหมือนการ
ตัดสินใจในทางกฎหมาย การจัดการประชุมจึงอาจจัดในหลายวันและไม่จำเป็นว่าจะต้องจัดเพียงครั้งเดียว
หรือสถานที่เดียวตลอดไป

ธีรพงษ์ แก้วหาวงษ์ (2543 : 23-24) ได้จำแนกขั้นตอนการมีส่วนร่วมไว้ 5 ขั้นตอน คือ

1. การมีส่วนร่วมในขั้นริเริ่มโครงการ เป็นขั้นตอนที่ประชาชนเข้ามามีส่วนร่วมในการ
ค้นหาปัญหา สาเหตุของปัญหาในชุมชน และมีส่วนร่วมในการตัดสินใจ กำหนดความต้องการ
ของชุมชน และจัดลำดับความสำคัญของความต้องการนั้นๆ
2. การมีส่วนร่วมในขั้นการวางแผนการพัฒนา เป็นขั้นที่ประชาชนเข้ามามีส่วนร่วมใน
การกำหนดนโยบาย วัตถุประสงค์ของโครงการ กำหนดวิธีการ แนวทางในการดำเนินงานกำหนด
ทรัพยากรและแหล่งของทรัพยากรที่ใช้

3. การมีส่วนร่วมในขั้นดำเนินโครงการ เป็นขั้นที่ประชาชนเข้ามามีส่วนร่วมในการทำประโยชน์ให้แก่โครงการ โดยการร่วมช่วยเหลือด้านทุนทรัพย์ วัสดุอุปกรณ์ และแรงงานหรือโดยการบริหารงานและประสานงาน ตลอดจนการดำเนินการขอความช่วยเหลือจากภายนอก

4. การมีส่วนร่วมในขั้นรับผลประโยชน์ที่เกิดจากโครงการพัฒนา เป็นขั้นที่ประชาชนเข้ามามีส่วนร่วมในการรับผลประโยชน์ที่พึงได้รับจากโครงการ หรือมีส่วนในการรับผลเสียที่อาจเกิดจากโครงการ ซึ่งผลประโยชน์หรือผลเสียนี้อาจเป็นด้านกายภาพ หรือด้านจิตใจที่มีผลต่อสังคมหรือบุคคลได้

5. การมีส่วนร่วมในขั้นประเมินผลโครงการพัฒนา เป็นขั้นที่ประชาชนเข้ามามีส่วนร่วมในการประเมินว่าโครงการพัฒนาที่ดำเนินการนั้นบรรลุวัตถุประสงค์ที่กำหนดไว้หรือไม่การประเมินผลนี้อาจเป็นการประเมินผลย่อย ซึ่งเป็นการประเมินผลความก้าวหน้าของโครงการที่กระทำกันเป็นระยะๆ หรือการประเมินผลรวม ซึ่งเป็นการประเมินผลสรุปรวบยอดของโครงการทั้งหมด

เบญจมาศ อยู่ประเสริฐ (2544 : 294) ได้กล่าวถึงการจำแนกประเภทของการมีส่วนร่วมที่เกี่ยวข้องกับขั้นตอนต่างๆ ของกระบวนการวางแผนพัฒนา จำแนกลักษณะนี้จะสัมพันธ์กับขั้นตอนของกระบวนการจัดทำแผนพัฒนาซึ่งจำแนกออกเป็น 6 ขั้นตอน คือ

1. การมีส่วนร่วมในการกำหนดวัตถุประสงค์ และเป้าหมายของแผน อันเป็นการที่บุคคลเป้าหมายของการพัฒนาได้มีส่วนร่วมในการค้นหาปัญหาและความต้องการของตัวเองและชุมชนแล้วนำไปกำหนดเป็นวัตถุประสงค์และเป้าหมายของการพัฒนา

2. การมีส่วนร่วมในการวิจัย และเก็บรวบรวมข้อมูลที่เกี่ยวข้อง เนื่องจากบุคคลเป้าหมายของการพัฒนาจัดเป็นผู้ที่มีความรู้ความเข้าใจในสถานการณ์ของตัวเอง และชุมชนดีที่สุด ดังนั้นบุคคลเหล่านี้จึงเป็นผู้ที่สมควรมีส่วนร่วมในการให้ข้อมูล ตลอดจนร่วมเก็บข้อมูลและตีความถึงปัญหาต่างๆ ที่เกิดขึ้นในชุมชนด้วยทัศนะของพวกเขาเอง เพราะถ้าขาดการมีส่วนร่วมในขั้นตอนนี้แล้ว เจ้าหน้าที่หรือผู้วิจัยอาจตีความข้อมูลจากทัศนะที่แตกต่างกันทำให้ได้ผลที่จะนำไปกำหนดเป้าหมายการพัฒนาผิดพลาดไปด้วย

3. การมีส่วนร่วมในการวางแผนปฏิบัติงาน ซึ่งเป็นการมีส่วนร่วมของบุคคลเป้าหมายในการจัดทำแผนปฏิบัติงาน โดยเฉพาะอย่างยิ่งแผนการปฏิบัติงานระดับชุมชน

4. การมีส่วนร่วมในการยอมรับแผน เมื่อแผนถูกกำหนดขึ้น โดยคนในชุมชนเข้ามามีส่วนร่วมในการกำหนดแผนโดยตรง การนำแผนไปปฏิบัติจำเป็นต้องใช้งบประมาณ วัสดุอุปกรณ์ต่างๆ ซึ่ง

อาจต้องการสนับสนุนจากภายนอก ดังนั้นจึงควรให้หน่วยงานสนับสนุนได้มีส่วนร่วมในการยอมรับแผนเพื่อนำไปสู่การปฏิบัติด้วย โดยอาจต้องดำเนินการผ่านองค์การในระดับต่างๆ ทั้งในระดับท้องถิ่น จนกระทั่งถึงระดับส่วนกลาง

5. การมีส่วนร่วมในการปฏิบัติตามแผน ซึ่งเป็นการมีส่วนร่วมของบุคคลในการพัฒนาที่เข้ามาร่วมทำกิจกรรมต่างๆ ตามที่ได้กำหนดไว้ในแผนพัฒนา

6. การมีส่วนร่วมในการประเมินผล ซึ่งเป็นการที่บุคคลเป้าหมายของการพัฒนาได้เข้ามามีส่วนเกี่ยวข้องหรือร่วมในการประเมินผลการดำเนินงานตามแผนพัฒนา

ขั้นตอนของการมีส่วนร่วม คือ การที่ประชาชนจะต้องเข้าร่วมในขั้นตอนต่าง ๆ ของกิจกรรม เริ่มจากการขั้นตอนการกำหนดวัตถุประสงค์ เป้าหมายของแผน ขั้นตอนการศึกษา และเก็บรวบรวมข้อมูลที่เกี่ยวข้อง ขั้นตอนการวางแผนปฏิบัติงาน ขั้นตอนการยอมรับแผน ขั้นตอนการปฏิบัติตามแผน และขั้นตอนการประเมินผล เพื่อหาหนทางแก้ไขและเพิ่มประสิทธิภาพการทำงานต่อไป

รูปแบบของการมีส่วนร่วม

รูปแบบของการมีส่วนร่วมที่พัฒนาขึ้นสามารถสนับสนุนให้ฝ่ายต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้องได้มีส่วนร่วมในการดำเนินงาน ซึ่งมีประสิทธิภาพสูงสุดในการส่งเสริมให้เกิดการปฏิบัติให้ได้เรียนรู้จากการกระทำจากหลายฝ่าย ซึ่งนำไปสู่การกำหนดกิจกรรมในการมีส่วนร่วม ดังนี้

พรชัย ตระกูลวานนท์ (2545 : 67) ได้จำแนกลักษณะการมีส่วนร่วมทางการเมืองออกเป็น 4 รูปแบบ คือ

1. การเลือกตั้ง (Voting) เป็นกิจกรรมทางการเมืองที่เห็นได้ชัดเจนที่สุด การเมืองในระบบประชาธิปไตยจะต้องจัดให้มีการเลือกตั้ง เพื่อเปิดโอกาสให้ประชาชนได้แสดงความคิดเห็นและแรงสนับสนุนของตนที่มีต่อผู้นำหรือกดดัน (Pressure) เพื่อให้ผู้นำต้องปรับนโยบายเพื่อให้ได้รับการสนับสนุนต่อไป

2. การรณรงค์หาเสียงเลือกตั้ง (Campaign Activity) กิจกรรมนี้เป็นกิจกรรมที่ยากขึ้นและต้องการความคิดเริ่มมากเท่าการเลือกตั้ง ทั้งยังเป็นกิจกรรมที่สามารถสื่อสารหรือชี้ให้เห็นถึงความนิยมของประชาชน เพราะร่วมรณรงค์จะมีความสัมพันธ์ และเกี่ยวข้องกับผู้มีสิทธิเลือกตั้งอย่างใกล้ชิดยิ่งขึ้น กิจกรรมการรณรงค์หาเสียงนี้ ได้แก่ การชักชวนให้ผู้อื่นไปเลือกตั้ง และทำงานเพื่อพรรคการเมือง ตลอดจนการร่วมประชุมสัมมนาการเมือง การบริจาคเงินสนับสนุนพรรคการเมือง การเข้าร่วมเป็นสมาชิกพรรคการเมือง

3. การติดต่อในฐานะพลเมือง (Citizen Initiated Contacts) เป็นกิจกรรมที่บุคคลติดต่อกับรัฐบาล หรือหน่วยงานของรัฐ โดยถือเป็นเรื่องเฉพาะของบุคคลในเรื่องใดเรื่องหนึ่งเห็นว่าสำคัญ และ

น่าสนใจ จึงสามารถคาดหวังในแง่ประโยชน์ได้มากเฉพาะส่วนบุคคล แต่มีอิทธิพลต่อรัฐบาลเพียงเล็กน้อย เนื่องจากการกระทำของคนจำนวนเล็กน้อย เช่น การร้องเรียนถึงเจ้าหน้าที่ของรัฐเกี่ยวกับปัญหาที่ควรได้รับการแก้ไขหรือปรับปรุง

4. การร่วมกิจกรรมของชุมชน หรือองค์กรทางสังคม (Cooperative Activity) เป็นกิจกรรมที่บุคคลกระทำร่วมกับบุคคลอื่นๆ ในเรื่องที่เป็นปัญหาทางสังคม เศรษฐกิจหรือการเมือง แตกต่างจากการติดต่อในฐานะพลเมือง เพราะเป็นการเข้าร่วมในลักษณะกลุ่ม แต่ก็มีผลคล้ายคลึงกันในการริเริ่มกิจกรรมทางการเมือง ซึ่งอาจเกิดขึ้นในเวลาใดเวลาหนึ่งที่เกิดปัญหา ซึ่งมีผลกระทบต่อกลุ่มโดยอาจกระทำในลักษณะของกลุ่มที่เป็นทางการ หรือไม่เป็นทางการก็ได้

สัมพันธ์ เตชะอริก และคนอื่นๆ (2546 : 34) ได้กล่าวถึงการมีส่วนร่วมทางการเมืองของประชาชนไว้ในรายงานผลการวิจัยว่า ประกอบด้วย 3 ลักษณะดังนี้

1. การไปร่วมใช้สิทธิเลือกตั้ง
2. การมีส่วนร่วมในการวางแผนพัฒนา
3. การมีส่วนร่วมในการตัดสินใจและตรวจสอบ

รูปแบบของการมีส่วนร่วม หมายถึง การร่วมกันรับรู้และให้ข้อมูลข่าวสาร เพื่อสร้างความรู้ความเข้าใจ การระดมทรัพยากร การร่วมในการตัดสินใจ การมีส่วนร่วมในการปฏิบัติการ การมีส่วนร่วมในผลประโยชน์และการมีส่วนร่วมในการประเมินผล ซึ่งรูปแบบของการมีส่วนร่วมสามารถสนับสนุนให้การดำเนินงานเกิดประสิทธิภาพสูงสุดได้

แนวคิดเกี่ยวกับกระจายอำนาจสู่องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น

การปกครองท้องถิ่น กำเนิดขึ้นบนพื้นฐานทฤษฎีการกระจายอำนาจและอุดมการณ์ประชาธิปไตย ซึ่งมุ่งเปิดโอกาสและสนับสนุนให้ประชาชนเข้ามามีส่วนร่วมในกระบวนการทางการเมืองและกิจกรรม การปกครองตนเองในระดับหนึ่ง ซึ่งจะเห็นได้จากลักษณะสำคัญของการปกครองท้องถิ่น ที่เน้นการมีอำนาจอิสระในการปกครองตนเอง มีการเลือกตั้ง มีองค์การหรือสถาบันที่จำเป็นในการปกครองตนเอง และที่สำคัญก็คือประชาชนในท้องถิ่นจะมีส่วนร่วมในการปกครองตนเองอย่างกว้างขวาง

ความหมายของการกระจายอำนาจ

การกระจายอำนาจเป็นความพยายามในการส่งเสริมให้ประชาชนสามารถเข้าถึงบริการสาธารณะได้อย่างทั่วถึงและเป็นธรรม ตลอดจนมีบทบาทในการร่วมตรวจสอบ แต่ยังมีประชาชนจำนวนไม่น้อยที่ยังไม่เข้าใจความหมายของการกระจายอำนาจ ดังนั้นจึงได้มีนักวิชาการให้ความหมายของการกระจายอำนาจ ไว้ดังนี้

สิตางค์ แสงสุริย์วัชชรา (2545 : 12) ได้กล่าวถึงการกระจายอำนาจ หมายถึงหลักการจัดระเบียบการปกครองประเทศในระบอบประชาธิปไตย เป็นการถ่ายโอนภารกิจ หรือถ่ายโอนอำนาจจากส่วนกลางไปสู่ส่วนท้องถิ่น เพื่อเปิดโอกาสให้ประชาชนเข้ามามีส่วนร่วมทางการเมือง (Political Participation) และมีความเป็นอิสระในการกำหนดนโยบายการปกครอง การบริหาร การบริหารงานบุคคล การเงินและการคลัง

โกวิทย์ พวงงาม (2548 : 36) ได้ให้ความหมายการกระจายอำนาจ คือการโอนกิจการสาธารณะบางเรื่องจากรัฐ หรือองค์กรปกครองส่วนกลาง ไปให้ชุมชนซึ่งตั้งอยู่ในท้องถิ่นต่างๆ ของประเทศ หรือหน่วยงานบางหน่วยงานรับผิดชอบจัดทำอย่างเป็นอิสระ จากองค์กรปกครองส่วนกลาง

จากความหมายของการกระจายอำนาจพอสรุปได้ว่า การกระจายอำนาจเป็นการบริหารการจัดการการปกครองประเทศ โดยการโอนอำนาจการปกครองจากส่วนกลางไปให้ประชาชนในท้องถิ่นที่ได้มาจากการเลือกตั้ง ทำการดำเนินการปกครองตนเองโดยอิสระภายใต้บทบัญญัติแห่งกฎหมาย ซึ่งเป็นการแบ่งเบาภาระของส่วนกลางด้วย

องค์ประกอบของการกระจายอำนาจ

จากรายงานการวิจัยเรื่อง ปัญหาการบริหารงานองค์การบริหารส่วนตำบล โดยกรมการปกครอง (2539 : ออนไลน์) ได้กล่าวถึงการกระจายอำนาจ ซึ่งมีเนื้อหาสอดคล้องกับนักวิชาการหลายๆ ท่าน โดยสรุปว่า การกระจายอำนาจมีองค์ประกอบสำคัญ 4 ประการ

1. มีความเป็นนิติบุคคล (Artificial Person) การกระจายอำนาจการปกครองจะต้องมีองค์การที่เป็นนิติบุคคลต่างจากองค์การของรัฐบาลกลาง เพื่อประโยชน์ในการปฏิบัติหน้าที่ของตน องค์การเหล่านี้จะต้องมีงบประมาณ ทรัพย์สินและเจ้าหน้าที่ปฏิบัติงานเป็นของตนเอง
2. มีอำนาจอิสระในการบริหารงาน (Autonomy) เป็นหลักการที่สำคัญประการหนึ่งของการกระจายอำนาจการปกครอง เพราะหากองค์กรนั้นไม่มีอำนาจอิสระในการปฏิบัติหน้าที่ ต้องรอคำสั่งจากรัฐบาลกลางอยู่เสมอ องค์การนี้ก็ไม่ผิดไปจากหน่วยงานปกครองส่วนภูมิภาคซึ่งมีฐานะเป็นเพียงตัวแทนของรัฐบาลที่ประจำอยู่ในภูมิภาคต่างๆ ทั่วประเทศ องค์การปกครองท้องถิ่นจะต้องมีอำนาจในการปฏิบัติภารกิจของตนเอง ตลอดจนมีอิสระพอสมควรในการกำหนดนโยบายหรือการตัดสินใจในการแก้ไขปัญหาต่าง ๆ แต่อำนาจอิสระขององค์การปกครองส่วนท้องถิ่นต้องไม่มากเกินไป จนทำให้เกิดความกระทบกระเทือนต่อเอกภาพและอธิปไตย (Unity and Sovereignty) ของประเทศ นั่นคือ องค์การบริหารส่วนท้องถิ่นมิได้เป็นสถาบันการเมืองที่มีอำนาจอธิปไตยเป็นของตนเอง แต่ว่ามีอำนาจหน้าที่ตามที่กฎหมายกำหนดไว้ และมีองค์การที่จำเป็นสำหรับหน้าที่ทางด้านนิติบัญญัติและบริหารกิจการอันเป็นหน้าที่ของตนเท่านั้น

3. ประชาชนในท้องถิ่นมีส่วนร่วมในการเลือกผู้บริหารและผู้นำที่นิติบัญญัติการมีส่วนร่วมในการปกครองตนเองในท้องถิ่นของประชาชนนั้น อาจทำได้หลายระดับ แล้วแต่ความสามารถและความสนใจของประชาชนในท้องถิ่นนั้นเป็นสำคัญ

4. มิ่งบประมาณของตนเอง องค์การปกครองส่วนท้องถิ่นต้องมีอำนาจในการจัดเก็บรายได้ตนเอง รวมไปถึงการมีอำนาจในการบริหารงบประมาณที่ได้มาด้วยนั้น การให้องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นมีอำนาจนี้เป็นการมอบอำนาจการตัดสินใจให้องค์การปกครองส่วนท้องถิ่นทั้งหมด ตั้งแต่การวางแผนปฏิบัติงาน การบริหารและการบริการประชาชนในเขตพื้นที่ที่รับผิดชอบ

จากองค์ประกอบทั้ง 4 ประการของหลักการกระจายอำนาจนี้ หากองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นมีองค์ประกอบครบและสามารถปฏิบัติงานโดยปราศจากการถูกควบคุมหรือแทรกแซงในระดับสูงกว่า ไม่ว่าจะเป็นส่วนกลางและส่วนภูมิภาคแล้ว ย่อมจะเป็นองค์ประกอบท้องถิ่นหรือหน่วยงานท้องถิ่นที่มีความสมบูรณ์พร้อมปฏิบัติงานเพื่อท้องถิ่นของตนเอง อย่างมีประสิทธิภาพ ทั้งนี้ต้องขึ้นอยู่กับปัจจัยแวดล้อมอื่นๆอีกด้วย

กรอบแนวคิดการกระจายอำนาจแก่องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น

การกระจายอำนาจจากส่วนกลางไปให้ประชาชนดำเนินการปกครองตนเองนั้น มีกรอบแนวคิดในการกระจายอำนาจแก่องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ซึ่งยึดหลักการและสาระสำคัญ (สันติธรรม ชวลิตธำรง. 2546 : 43)

1. มีการจัดตั้งองค์การขึ้นเป็นนิติบุคคลเพิ่มขึ้นจากส่วนกลาง เป็นหน่วยการปกครองส่วนท้องถิ่น ซึ่งมีหน้าที่ งบประมาณและทรัพย์สินเป็นของตนเองต่างหาก และไม่ขึ้นตรงต่อหน่วยบริหารราชการส่วนกลาง ส่วนกลางมีหน้าที่เพียงแต่ควบคุมดูแลให้ปฏิบัติหน้าที่เป็นไปตามกฎหมายเท่านั้น
2. มีการเลือกตั้งสภาท้องถิ่นและผู้บริหารท้องถิ่นทั้งหมด หรือเพียงบางส่วนเพื่อเปิดโอกาสให้ประชาชนในท้องถิ่นได้เข้ามามีส่วนร่วมในการปกครองตนเองอย่างใกล้ชิด ถ้าไม่มีการเลือกตั้งคณะผู้ปกครองท้องถิ่นเลย ก็ไม่นับว่าเป็นการกระจายอำนาจปกครองให้แก่ท้องถิ่นอย่างแท้จริง
3. มีอำนาจอิสระในการปกครองตนเองได้ตามสมควร การกระจายอำนาจปกครองนั้นต้องกำหนดให้หน่วยการปกครองท้องถิ่นมีอำนาจอิสระในการบริหารงานหรือจัดทำกิจการที่ได้รับมอบหมายได้เองพอสมควร คือ มีอำนาจวินิจฉัยและดำเนินการได้เองด้วยงบประมาณและเจ้าหน้าที่ของตนเอง
4. มิ่งบประมาณและรายได้เป็นของท้องถิ่น ตามหลักการกระจายอำนาจปกครองนั้น หน่วยการปกครองท้องถิ่นจะต้องมีงบประมาณของตนเอง ซึ่งแยกต่างหากจากส่วนกลาง โดยมีรายได้จากการจัดเก็บภาษีอากร ค่าธรรมเนียมต่างๆ และทรัพย์สินตลอดจนเงินอุดหนุน เพื่อเป็นค่าใช้จ่ายในการดำเนินกิจการต่างๆ

5. มีเจ้าหน้าที่ปฏิบัติงานที่เป็นของท้องถิ่นของตนเอง นอกจากจะมึงงบประมาณแยก ออกเป็นสัดส่วนของตนเองแล้ว การกระจายอำนาจปกครองนั้นจะต้องมีเจ้าหน้าที่อื่นเป็นพนักงานของ ตนเองเป็นส่วนใหญ่หรือทั้งหมด เจ้าหน้าที่เหล่านี้มิได้ขึ้นในสังกัดกระทรวง ทบวงในส่วนกลาง โดยตรง แต่เป็นเจ้าหน้าที่ของท้องถิ่นแต่ละแห่งนั่นเอง

แนวทางการดำเนินงานในการกระจายอำนาจให้แก่องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น

การกระจายอำนาจให้ส่วนท้องถิ่นเข้ามาดำเนินการแทนราชการส่วนกลาง และส่วนภูมิภาค นั้น มีแนวทางการดำเนินงาน ประกอบด้วย (ประธาน สุวรรณมงคล. 2547 : 17-18)

1. การกระจายอำนาจภารกิจหน้าที่ รัฐได้มอบภารกิจหน้าที่บางประการให้องค์กรปกครอง ส่วนท้องถิ่นรับผิดชอบดำเนินการแทนรัฐ เช่น การจัดการศึกษาบางระดับ การให้บริการสาธารณสุข เป็นต้น
2. การกระจายอำนาจการตัดสินใจ ในภารกิจที่รัฐบาลมอบหมายให้องค์กรปกครองส่วน ท้องถิ่นไปดำเนินการ องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นจะต้องมีอำนาจตัดสินใจ มีอิสระในภารกิจหน้าที่ นั้นด้วย
3. การกระจายทรัพยากรการบริหาร เมื่อรัฐบาลมอบหน้าที่และอำนาจตัดสินใจไปให้ องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นแล้ว จะต้องมอบทรัพยากรการบริหาร ได้แก่ รายได้จากการจัดเก็บภาษี ในเขต จำนวนบุคลากรที่เพียงพอต่อการปฏิบัติหน้าที่
4. การกระจายการมีส่วนร่วมในการบริหารจัดการบ้านเมืองให้แก่ประชาชนเป็นการเปิดมิติ ให้ประชาชนได้มีส่วนร่วมในการบริหารจัดการท้องถิ่นทั้งทางตรงและทางอ้อม เช่น การให้สิทธิแก่ ประชาชนในการเข้าชื่อเพื่อขอให้มีการพิจารณาถอดถอนนักการเมืองท้องถิ่นที่มีความประพฤติที่ไม่ เหมาะสมที่จะดำรงตำแหน่งต่อไป
5. การกระจายอำนาจความรับผิดชอบที่โปร่งใสและตรวจสอบได้ การกระจายอำนาจหน้าที่ และทรัพยากรการบริหารให้แก่องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นต้องควบคู่ไปกับการทำให้ผู้บริหารท้องถิ่น หรือคณะผู้บริหารท้องถิ่นมีความรับผิดชอบที่โปร่งใสตรวจสอบได้ด้วย โดยมีการกำกับดูแลจากรัฐ และประชาชนในท้องถิ่นด้วย

จากคำกล่าวข้างต้นสรุปได้ว่า แนวทางการดำเนินงานในการกระจายอำนาจให้แก่องค์กร ปกครองส่วนท้องถิ่น ควรประกอบด้วย การกระจายอำนาจภารกิจหน้าที่ การกระจายอำนาจการ ตัดสินใจ การกระจายทรัพยากรการบริหาร การกระจายการมีส่วนร่วมในการบริหารจัดการบ้านเมือง ให้แก่ประชาชน และการกระจายอำนาจความรับผิดชอบที่โปร่งใสและตรวจสอบได้ ซึ่งจะทำให้การ ดำเนินงานของท้องถิ่นมีประสิทธิภาพเพิ่มมากยิ่งขึ้น

รูปแบบของการกระจายอำนาจ

การที่รัฐมอบอำนาจหน้าที่การบริหารหรือกิจการบางอย่างให้หน่วยงานหรือสถาบันของบ
รับไปกระทำหรือดำเนินการ โดยรัฐทำหน้าที่เป็นผู้ควบคุมให้อยู่ภายใต้ขอบเขตที่กฎหมายกำหนดนั้น
ซึ่งสามารถจำแนกได้ 2 แนวทาง คือ (โกวิทย์ พวงงาม. 2550 : 46)

1. การกระจายอำนาจทางพื้นที่ หรืออีกนัยหนึ่งเรียกว่า การกระจายอำนาจทางเขตแดน
มีที่มาจากแนวความคิดทางการเมืองซึ่งเน้นความสำคัญของการเลือกตั้ง โดยเห็นว่าหากเจ้าหน้าที่ทำการ
บริหารหรือปกครองท้องถิ่นได้รับการแต่งตั้งจากส่วนกลาง ก็จะเป็นการปกครองแบบรวมอำนาจ มิใช่
การกระจายอำนาจ ฉะนั้น การกระจายอำนาจทางพื้นที่จึงต้องมีการจัดตั้งองค์กรปกครองทางเขตแดน
เช่น องค์การปกครองส่วนท้องถิ่นมีการเลือกตั้งผู้บริหาร มีเจ้าหน้าที่ท้องถิ่นที่เป็นอิสระจากส่วนกลาง
ไม่อยู่ภายใต้การบังคับบัญชาของส่วนกลางแต่จะอยู่ภายใต้การกำกับดูแลของส่วนกลาง องค์การปกครอง
ส่วนท้องถิ่นก็จะจัดทำกิจกรรมต่างๆ ด้วยตนเองและมีงบประมาณของตนเองเพื่อใช้ในการจัดทำกิจกรรม
เหล่านั้น โดยรูปแบบการกระจายอำนาจดังกล่าวมีความคล้ายคลึงกับรูปแบบทางการบริหาร เป็นไปตาม
หลักการแบ่งอำนาจให้แก่ส่วนภูมิภาค โดยที่รัฐบาลกลางมอบอำนาจวินิจฉัยสั่งการบางส่วนให้แก่
เจ้าหน้าที่ผู้แทนราชการบริหารส่วนกลางที่ถูกส่งไปปฏิบัติราชการในเขตปกครองต่างๆ ของประเทศ เช่น
การที่อธิบดีกรมป่าไม้มอบอำนาจการดูแลภารกิจบางประการของกรมป่าไม้ในจังหวัดให้กับป่าไม้จังหวัด
เป็นผู้รับผิดชอบ โดยที่อำนาจการตัดสินใจสุดท้ายยังอยู่ที่อธิบดีกรมป่าไม้ เป็นต้น

2. การกระจายอำนาจทางกิจการ หรืออีกนัยหนึ่งเรียกว่าการกระจายอำนาจทางบริการ เป็น
วิธีการกระจายอำนาจโดยมอบบริการสาธารณะอย่างใดอย่างหนึ่งให้องค์การมิได้อยู่ในสังกัดของ
ส่วนกลาง รับผิดชอบด้วยเงินทุนและเจ้าหน้าที่ขององค์กรนั่นเอง บริการสาธารณะทางด้านเศรษฐกิจ
สังคม กีฬา หรือวัฒนธรรม วิธีการกระจายอำนาจทางกิจการนี้มีใช้การกระจายอำนาจทางปกครอง แต่
เป็นการมอบให้องค์การของรัฐบาลไปจัดทำบริการสาธารณะ โดยแยกออกมาเป็นนิติบุคคลต่างหาก
จากรัฐ มีทรัพย์สินของตนเองและมีผู้บริหารของตนเอง โดยนิติบุคคลการกระจายอำนาจนี้จะต้องอยู่
ภายใต้การกำกับดูแลของรัฐเช่นกัน โดยให้มีอิสระในการปกครองตนเองตามเจตนารมณ์ของประชาชน
ในท้องถิ่นภายใต้การกำกับดูแลของรัฐ

จากคำกล่าวข้างต้นสรุปได้ว่า รูปแบบของการกระจายอำนาจสามารถแบ่งได้เป็น 2
รูปแบบ คือ การกระจายอำนาจทางพื้นที่ และ การกระจายอำนาจทางกิจการ โดยรัฐมอบอำนาจ
หน้าที่การบริหารหรือกิจการบางอย่างให้หน่วยงานหรือสถาบันของบรับไปกระทำหรือดำเนินการ ซึ่ง
รัฐจะทำหน้าที่เป็นผู้ควบคุมให้อยู่ภายใต้ขอบเขตที่กฎหมายกำหนด

แนวคิดเกี่ยวกับการปกครองส่วนท้องถิ่น

การปกครองส่วนท้องถิ่นเป็นการปกครองตามหลักการกระจายอำนาจการปกครองเป็นแนวคิดเกี่ยวกับการจัดระบบการปกครองของชุมชนที่มีอาณาเขตแน่นอน แต่ไม่มีอำนาจอธิปไตย แยกตัวเป็นอิสระไปจากประเทศเป็นชุมชนที่มีสิทธิตามกฎหมายและการจัดองค์การที่จำเป็นเพื่อออกข้อบัญญัติในการจัดการเกี่ยวกับกิจกรรมท้องถิ่นของตนโดยอิสระ

ความหมายของการปกครองส่วนท้องถิ่น

การปกครองส่วนท้องถิ่น หมายถึง การปกครองที่รัฐบาลกลางให้อำนาจ หรือกระจายอำนาจไปให้หน่วยงานการปกครองท้องถิ่น เพื่อเปิดโอกาสให้ประชาชนในท้องถิ่น ได้มีอำนาจในการปกครองร่วมกัน การบริหารงานของท้องถิ่นมีการจัดเป็นองค์การ โดยมีตัวแทนซึ่งประชาชนเลือกขึ้นมา การปกครองส่วนท้องถิ่น ได้มีนักวิชาการหลายท่านได้ให้ความหมายไว้ดังนี้

ลิขิต ชีรเวทิน (2543 : 3) กล่าวว่า การปกครองตนเองในรูปของการปกครองท้องถิ่นอย่างแท้จริงหรือการกระจายอำนาจไปในระดับต่ำสุด คือ รากหญ้า (Grass Roots) ซึ่งเป็นฐานเสริมสำคัญยิ่งของการพัฒนาระบบการเมืองการปกครองในระบอบประชาธิปไตย ความล้มเหลวของระบอบประชาธิปไตยมีหลายองค์ประกอบ แต่องค์ประกอบสำคัญยิ่งขาดอันหนึ่งก็คือการขาดรากฐานในท้องถิ่น ดังนั้นหากไม่มีหน่วยการปกครองท้องถิ่นแล้ว รัฐบาลจะต้องรับภาระดำเนินการทุกอย่างและไม่แน่ว่าจะสนองความต้องการของท้องถิ่นทุกจุดหรือไม่ รวมทั้งจะต้องดำเนินการเฉพาะท้องถิ่นนั้นๆ ไม่เกี่ยวข้องกับท้องถิ่นอื่นหากได้จัดให้มีการปกครองท้องถิ่น เพื่อดำเนินการเองแล้ว ภารกิจของรัฐบาลก็จะผ่อนคลายเป็นไป รัฐบาลจะมีหน้าที่เพียงแต่ควบคุม ดูแลเท่าที่จำเป็นเท่านั้น เพื่อให้ท้องถิ่นมีมาตรฐานในการดำเนินงานยิ่งขึ้นการแบ่งเบาภาระทำให้รัฐบาลมีเวลาที่จะดำเนินการในเรื่องที่สำคัญหรือกิจการใหญ่ๆ ระดับชาติอันเป็นประโยชน์ต่อประเทศชาติ โดยส่วนรวมความคับคั่งของภาระหน้าที่ต่างๆ ที่รวมอยู่ส่วนกลางจะลดน้อยลง ความคล่องตัวในการดำเนินงานของส่วนกลางจะมีมากขึ้น

ปริญญา เทวานฤมิตรกุล (2544 : 33) ได้ให้ความหมายของการปกครองส่วนท้องถิ่น หมายถึง การปกครองที่ประชาชนมีสิทธิในการปกครองตนเองในเรื่องของท้องถิ่น โดยรัฐมีหน้าที่ให้ความเป็นอิสระแก่ประชาชนในการปกครองตนเองในระดับท้องถิ่น หรือเรียกว่า การกระจายอำนาจจากส่วนกลางให้ท้องถิ่น แต่การให้ความเป็นอิสระนี้ มีข้อจำกัด

พวงทอง โยธาใหญ่ (2545 : 9) ได้กล่าวว่า การปกครองส่วนท้องถิ่น หมายถึง การปกครองที่รัฐบาลมอบอำนาจให้ประชาชนปกครองตนเอง โดยให้มีหน่วยการปกครองส่วนท้องถิ่นทำหน้าที่

เกี่ยวกับการพัฒนา และให้บริการประชาชนในเขตพื้นที่องค์กรหน่วยการปกครองส่วนท้องถิ่น ให้มีอำนาจในการกำหนดนโยบาย ตัดสินใจ และดำเนินการภายใต้ขอบเขตของกฎหมายที่กำหนดภายในท้องถิ่นของตนเองเท่านั้น และหน่วยการปกครองส่วนท้องถิ่นนี้ต้องอยู่ในความดูแลของรัฐบาลกลาง

อนึ่ง เหล่าธรรมนูญ (2545 : 27) ได้ให้ความหมายของการปกครองส่วนท้องถิ่น หมายถึง การเป็นประชาธิปไตยที่ท้องถิ่นนั้น ต้องเน้นการที่ประชาชนปกครองตนเองโดยตรงให้มากขึ้น คือ ประเทศที่เป็นประชาธิปไตย เน้นการเลือกผู้แทน แต่ประชาธิปไตยของท้องถิ่นเน้นการมีส่วนร่วมของประชาชนโดยตรง

รศ.ดร. รัตนา เสริมวงศ์ (2546 : 15) ให้ความหมายว่า ประชาชนในท้องถิ่นซึ่งมีอำนาจปกครองตนเอง ตามที่ได้รับการกระจายอำนาจจากรัฐบาลดำเนินการปกครองตนเอง โดยจัดตั้งองค์กรขึ้นมาใช้อำนาจแทนประชาชนเรียกว่า องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ซึ่งเป็นตัวแทนของประชาชนในท้องถิ่นเป็นผู้บริหารท้องถิ่นตามเจตนารมณ์ของประชาชนในท้องถิ่นอย่างเป็นอิสระภายใต้กรอบนโยบาย กฎหมาย และการกำกับดูแลของรัฐ

จากคำกล่าวข้างต้นพอสรุปได้ว่า หมายถึง การปกครองที่อยู่ภายใต้หน่วยการปกครองระดับประเทศไทยที่เป็นรัฐเดี่ยว และอยู่ต่ำกว่าหน่วยการปกครองระดับมลรัฐในประเทศที่เป็นรัฐรวม โดยเจ้าหน้าที่ของหน่วยการปกครองดังกล่าวมีความรับผิดชอบของข้างต้นต่อท้องถิ่นตนเอง และได้รับการรับรองให้มีอำนาจหน้าที่ที่จะใช้ดุลพินิจในเรื่องสำคัญได้ โดยไม่ต้องขอความเห็นจากรัฐบาลกลางหรือมลรัฐซึ่งเป็นผู้ให้กำเนิด หรือจัดตั้งหน่วยการปกครองท้องถิ่นนั้น ดังนั้นจึงอาจกล่าวในแง่ประชาธิปไตยว่า การปกครองท้องถิ่นเป็นการปกครองของประชาชน โดยประชาชนเพื่อประชาชนอย่างแท้จริง

ความสำคัญของการปกครองส่วนท้องถิ่น

การปกครองท้องถิ่นเป็นการปกครองที่สนับสนุนการปกครองของรัฐในอันที่จะรักษาความมั่นคงและความผาสุกของประชาชน โดยยึดหลักการกระจายอำนาจการปกครองและเพื่อให้สอดคล้องกับหลักประชาธิปไตย โดยประชาชนมีส่วนร่วมในการปกครองตนเอง การปกครองท้องถิ่นมีความสำคัญ ดังนี้

นครินทร์ เมฆไตรรัตน์ (2547 : 22) จำแนกลักษณะสำคัญของการปกครองส่วนท้องถิ่นไว้ว่า เป็นองค์กรที่จัดตั้งขึ้นโดยกฎหมายจากส่วนกลาง มีสถานะเป็นนิติบุคคลตามกฎหมาย มีขอบเขตการปกครองที่แน่นอนและมีคณะผู้แทนที่ได้รับเลือกตั้งจากประชาชนในท้องถิ่นนั้นเป็นผู้รับผิดชอบต่อการบริหารงานอย่างเป็นอิสระและมีอำนาจในการกำหนดนโยบายและมีการบริหารงานของตนเอง

ปธาน สุวรรณมงคล (2547 : 4-5) ได้กล่าวถึงลักษณะสำคัญของการปกครองส่วนท้องถิ่น ดังนี้

1. เป็นนิติบุคคล นิติบุคคลเป็นสิ่งที่เกิดขึ้น โดยอาศัยอำนาจของกฎหมาย การเป็นนิติบุคคลจึงเป็นการแสดงถึงฐานะทางกฎหมาย สำหรับการปกครองท้องถิ่นถือเป็นนิติบุคคลในกฎหมายมหาชน โดยมีกฎหมายจัดตั้งองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นขึ้นมาเพื่อทำหน้าที่ตามที่ระบุไว้ในกฎหมายนั้น ๆ และสามารถก่อกำหนดขึ้นพันธะทางกฎหมาย
2. มีอำนาจหน้าที่เฉพาะจะมีการดำเนินการตามที่กฎหมายบัญญัติไว้เป็นกาลเฉพาะให้เป็นหน้าที่ขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นรูปแบบนั้น ๆ ซึ่งอาจเป็นการระบุหน้าที่ไว้โดยชัดเจนหรืออาจเป็นการระบุให้องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นสามารถริเริ่มกระทำการใด ๆ ที่ไม่มีกฎหมายบัญญัติห้ามไว้
3. ผู้บริหารมาจากการเลือกตั้ง โดยทั่วไปสมาชิกสภาท้องถิ่นและผู้บริหารหรือคณะผู้บริหารท้องถิ่น จะมาจากการเลือกตั้งจากประชาชน โดยสมาชิกสภาท้องถิ่นมาจากการเลือกตั้งโดยตรงจากประชาชน ส่วนผู้บริหารหรือคณะผู้บริหารท้องถิ่นอาจมาจากการเลือกตั้งโดยตรงจากประชาชนหรืออาจมาจากการเลือกตั้งทางอ้อม โดยสภาเป็นผู้เลือกคณะผู้บริหารท้องถิ่นก็ได้ตามที่กฎหมายกำหนด
4. ประชาชนมีส่วนร่วมในการปกครองตนเอง การมีส่วนร่วมในการปกครองตนเองตามเจตนารมณ์ของประชาชนในท้องถิ่นเป็นเรื่องสำคัญ ทั้งนี้ประชาชนสามารถมีส่วนร่วมทาง การเมือง ทั้งโดยตรงและโดยอ้อม
5. มีอิสระการบริหารอย่างเพียงพอ ในขอบเขตหน้าที่ที่กำหนดไว้ในกฎหมายอย่างมีประสิทธิภาพบรรลุตามนโยบายและเป้าหมายที่กำหนด โดยรัฐบาลกลางมีหน้าที่เพียงสนับสนุนส่งเสริมและกำกับดูแลองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น
6. มีอำนาจในการจัดหารายได้และใช้จ่ายรายได้อย่างอิสระตามควร มีการจัดหารายได้ในท้องถิ่นของตนอย่างเพียงพอต่อการบริหารงาน มีแหล่งรายได้ที่ท้องถิ่นจัดเก็บเอง เพื่อแก้ไขปัญหาและสนองความต้องการของประชาชนในท้องถิ่น
7. มีการกำกับดูแลจากรัฐ การปกครองส่วนท้องถิ่นเป็นส่วนย่อยส่วนหนึ่งของรัฐและจัดตั้งโดยมีกฎหมายรองรับ มิใช่องค์กรที่เป็นอิสระจากรัฐ การกำกับดูแลเป็นรูปแบบความสัมพันธ์ระหว่างรัฐกับองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นเท่าที่จำเป็นไม่ขัดกับหลักความเป็นอิสระในการปกครองตนเองตามเจตนารมณ์ของประชาชน

โกวิทช์ พวงงาม (2548 : 10) กล่าวว่า ความสำคัญของการปกครองท้องถิ่น สามารถสรุปได้ดังนี้

1. การปกครองท้องถิ่นถือเป็นรากฐานของการปกครองระบอบประชาธิปไตยเพราะเป็นสถาบันฝึกสอนการเมืองการปกครองให้แก่ประชาชน ทำให้เกิดความคุ้นเคยในการใช้สิทธิและหน้าที่พลเมือง อันจะนำมาสู่ความศรัทธาเลื่อมใสในระบอบประชาธิปไตย
 2. การปกครองท้องถิ่นเป็นการแบ่งเบาภาระของรัฐบาล
 3. การปกครองท้องถิ่นจะทำให้ประชาชนรู้จักการปกครองตนเอง เพราะเปิดโอกาสให้ประชาชนได้เข้าไปมีส่วนร่วมทางการเมือง ซึ่งจะทำให้ประชาชนเกิดสำนึกในความสำคัญของตนเองต่อท้องถิ่น ประชาชนจะมีส่วนร่วมรับรู้ถึงอุปสรรค ปัญหา และช่วยกันแก้ไขปัญหาลงท้องถิ่นตนเอง
 4. การปกครองท้องถิ่นสามารถตอบสนองความต้องการของท้องถิ่นตรงเป้าหมาย และมีประสิทธิภาพ
 5. การปกครองท้องถิ่นสอดคล้องกับแนวคิดในการพัฒนาชนบทแบบพึ่งตนเอง
- กล่าวโดยสรุป การปกครองท้องถิ่นกำหนดขึ้นเพื่อมุ่งเปิดโอกาสและสนับสนุนให้ประชาชนเข้ามามีส่วนร่วมในกระบวนการทางการเมืองในระดับหนึ่งให้ประชาชนได้จัดการปกครองตนเอง เพื่อนำไปสู่การพัฒนาท้องถิ่นและเป็นการแบ่งเบาภาระรัฐบาลกลางและเป็นแหล่งสร้างผู้นำทางการเมืองและที่สำคัญคือ ประชาชนในท้องถิ่นจะมีส่วนร่วมในการปกครองตนเองได้อย่างกว้างขวาง

องค์ประกอบของการปกครองส่วนท้องถิ่น

องค์ประกอบของการปกครองส่วนท้องถิ่น มีความสำคัญอย่างยิ่งที่จะส่งผลให้การบริหารเป็นไปอย่างถูกต้อง มีประสิทธิภาพ และเป็นไปตามวัตถุประสงค์ที่วางไว้ ซึ่งได้มีนักวิชาการได้กล่าวถึงองค์ประกอบไว้ดังนี้

ชาลูนชัย แสงศักดิ์ (2542 : ไม่มีเลขหน้า) ได้กล่าวไว้ว่า องค์การปกครองท้องถิ่นจะต้องมีองค์ประกอบสำคัญ 5 ประการ

1. มีพื้นที่รับผิดชอบที่ชัดเจน
2. มีสถานะเป็นนิติบุคคลมหาชน
3. มีองค์กรเป็นของตนเอง
4. มีภารกิจหน้าที่เกี่ยวกับผลประโยชน์ของตนเอง
5. มีการกำกับดูแลจากรัฐ

การปกครองท้องถิ่นกำหนดขึ้นบนพื้นฐานทฤษฎีการกระจายอำนาจและอุดมการณ์ประชาธิปไตย ซึ่งมุ่งเปิดโอกาสและสนับสนุนให้ประชาชนเข้ามามีส่วนร่วมในกระบวนการทางการเมืองและกิจกรรมการปกครองตนเองในระดับหนึ่ง ซึ่งจะเห็นได้จากลักษณะสำคัญของการปกครองท้องถิ่น ที่เน้นการมีอำนาจอิสระในการปกครองตนเอง มีการเลือกตั้ง มีองค์กรหรือสถาบัน

ที่จำเป็นในการปกครองตนเอง และที่สำคัญก็คือ ประชาชนในท้องถิ่นจะมีส่วนร่วมในการปกครองอย่างกว้างขวาง

วสันต์ เหลืองประภัสร์ และคนอื่นๆ (2546 : 20) ระบบการปกครองส่วนท้องถิ่นจะต้องประกอบด้วย องค์ประกอบ 8 ประการ คือ

1. เป็นองค์กรที่มีฐานเป็นนิติบุคคลและทบวงการเมือง การจัดตั้งองค์กรมีกฎหมายรองรับ มีเขตปกครองที่แน่นอน มีอำนาจอิสระบริหารงานสาธารณะตามที่กฎหมายกำหนดไว้
2. มีสภาท้องถิ่นและผู้บริหารที่มาจากการเลือกตั้งตามกฎหมายรัฐธรรมนูญ
3. มีอิสระในการปกครองตนเองในขอบเขตของกฎหมายและกระทำกิจกรรม ต่าง ๆ ได้โดยไม่ต้องรอคำสั่งจากรัฐบาลกลาง
4. มีงบประมาณและรายได้เพียงพอ กล่าวคือ งบประมาณและรายได้มาจากการจัดเก็บภาษีอากร ค่าธรรมเนียม ฯลฯ ซึ่งจะทำให้ท้องถิ่นดำเนินกิจการของตนเองได้อย่าง คล่องตัวและมีประสิทธิภาพ
5. มีเขตการปกครองที่ชัดเจนและเหมาะสม หมายถึง การกำหนดเขตการปกครอง ท้องถิ่นแน่นอนชัดเจน มีความเหมาะสมกับสภาพแวดล้อมของแต่ละท้องถิ่น เช่น สภาพทาง ภูมิศาสตร์ ประวัติศาสตร์
6. หน่วยการปกครองส่วนท้องถิ่น มีอำนาจจัดหาเจ้าหน้าที่มาปฏิบัติงานใน หน่วยงานของตนเองได้
7. หน่วยการปกครองท้องถิ่นมีอำนาจออกข้อบังคับเป็นกฎหมายของท้องถิ่นเพื่อใช้ ควบคุม ให้มีการปฏิบัติตามระเบียบกฎหมายของท้องถิ่น เพื่อความสงบเรียบร้อยและเป็น ประโยชน์ ต่อท้องถิ่น แต่ไม่ขัดต่อกฎหมายของรัฐ
8. การควบคุมดูแลของรัฐบาล ความสัมพันธ์ระหว่างองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น กับ ส่วนกลางเป็นไปในลักษณะของการควบคุม ดูแล ทั้งนี้เพื่อ ประโยชน์สุขของประชาชนและ ความมั่นคงของประเทศ

คณะกรรมการปรับปรุงระบบการบริหารการปกครองท้องถิ่น โดยนายชวน หลีกภัย นายกรัฐมนตรี ได้มีคำสั่งสำนักนายกรัฐมนตรีแต่งตั้งคณะกรรมการดังกล่าว ตามคำสั่งที่ 262/2534 ลงวันที่ 11 ธันวาคม 2534 เพื่อศึกษาระบบการบริหารการปกครองท้องถิ่นของไทยที่ดำเนินการอยู่ในปัจจุบัน ในทุกรูปแบบ หาแนวข้อสอบและข้อเสนอในการปรับปรุงโครงสร้างอำนาจหน้าที่ การคลัง และงบประมาณ ตลอดจนความสัมพันธ์ระหว่างรัฐบาล หน่วยงานส่วนกลาง และส่วนภูมิภาค กับหน่วยการปกครองท้องถิ่นโดยกล่าวถึง องค์ประกอบของการปกครองท้องถิ่น โกวทิพย์ พวงงาม. (2552 : 33) ให้ไว้ดังนี้

1. เป็นองค์กรที่มีฐานะเป็นนิติบุคคล และทบวงการเมือง
2. มีสภาและผู้บริหารระดับท้องถิ่นที่มาจากการเลือกตั้งตามหลักการที่บัญญัติไว้ในกฎหมาย

รัฐธรรมนูญ

3. มีอิสระในการปกครองตนเอง
4. มีเขตการปกครองที่ชัดเจนและเหมาะสม
5. มีงบประมาณรายได้เป็นของตนเองอย่างเพียงพอ
6. มีบุคลากรปฏิบัติงานของตนเอง
7. มีอำนาจหน้าที่ที่เหมาะสมต่อการให้บริการ
8. มีอำนาจออกข้อบังคับเป็นกฎหมายของท้องถิ่นภายใต้ขอบเขตของกฎหมายแม่บท
9. มีความสัมพันธ์กับส่วนกลางในฐานะเป็นหน่วยงานระดับรองของรัฐ

จากคำกล่าวข้างต้นสรุปได้ว่า องค์ประกอบการปกครองท้องถิ่น คือ การมีอิสระในการปกครองตนเอง สามารถใช้ดุลยพินิจในการปฏิบัติกิจการ มีเขตการปกครองที่ชัดเจน มีอำนาจหน้าที่ที่เหมาะสมต่อการให้บริการ มีบุคลากรในการปฏิบัติงานของตนเอง งบประมาณตนเอง มีอำนาจในการจัดเก็บรายได้ การจัดเก็บภาษีตามขอบเขตที่กฎหมายให้อำนาจในการจัดเก็บและมีอำนาจออกข้อบังคับเป็นกฎหมายของท้องถิ่นภายใต้ขอบเขตกฎหมายแม่บท

แนวคิดเกี่ยวกับการวางแผนพัฒนาท้องถิ่น

การวางแผน คือ การตัดสินใจล่วงหน้าว่าจะทำอะไรในอนาคต โดยมีวัตถุประสงค์เป้าหมายอย่างแน่ชัด และการวางแผนถือได้ว่าเป็นกิจกรรมแรกของการบริหารงาน เป็นกิจกรรมที่สำคัญที่สุดที่ทำให้การทำงานบรรลุเป้าหมายได้ด้วยวิธีที่ดีที่สุด โดยมีผู้ให้แนวคิดเกี่ยวกับการวางแผนไว้หลายท่านดังนี้

ความหมายของการวางแผน

การวางแผนเป็นการกำหนดและตัดสินใจล่วงหน้าว่าจะดำเนินการอย่างไร ซึ่งเกี่ยวข้องกับ การจัดทำแผนพัฒนาท้องถิ่น เพื่อให้การดำเนินการจัดทำแผนสนองตอบความต้องการของประชาชนได้อย่างแท้จริง นักวิชาการได้ให้ความหมายของการวางแผน ดังนี้

ธนากร เอกเผ่าพันธุ์ (2543 : 6) ให้ความหมายของการวางแผนว่า หมายถึง กระบวนการที่กำหนดวัตถุประสงค์ในอนาคตและกำหนดกิจกรรมในอนาคตเพื่อบรรลุตามวัตถุประสงค์ที่ต้องการนั้น ประกอบด้วย 2 ส่วนสำคัญ คือ การกำหนดวัตถุประสงค์ต่างๆของกิจกรรมที่ต้องการให้เกิดขึ้นในอนาคตและส่วนหนึ่งเป็นการกำหนดแนวทางการปฏิบัติเพื่อให้เกิดผลสำเร็จตามวัตถุประสงค์ต่างๆ

อนันต์ เกตุวงษ์ (2543 : 4) ให้ความหมายของการวางแผนว่า หมายถึง การกำหนดว่า

จะทำอะไรอย่างไร แผนเป็นผลผลิตที่จะมีวิธีการที่แน่นอนชัดเจน มีขั้นตอนในเรื่องกระบวนการวางแผน 2 ลักษณะคือ แผนที่ไม่ปรากฏรูปลักษณ์ และแผนที่เป็นทางการและเป็นขององค์กร ขั้นตอนการปฏิบัติต้องชัดเจน

สมบัติ ธำรงธัญวงศ์ (2544 : 55) ให้ความหมายของการวางแผนว่า หมายถึง การวางแผนในอนาคตไว้สำหรับความเจริญก้าวหน้าของประเทศและความอยู่รอดขององค์กร นักบริหารจะต้องมีวิสัยทัศน์ ไม่ว่าจะผู้นำประเทศ หรือองค์กรล้วนต้องเห็นคุณค่าและความสำคัญซึ่งเป็นการที่จะนำพาประเทศและองค์กรประสบความสำเร็จ

จากความหมายของการวางแผนพอสรุปได้ว่า เป็นการกำหนดการล่วงหน้าว่าจะทำกิจกรรมนั้นเมื่อใด วัน เวลาใด เป็นการกำหนดกิจกรรมที่จะเกิดขึ้นในอนาคต โดยมีการวางแผนที่แน่นอนว่าจะดำเนินกิจกรรมหรือโครงการในอนาคตให้บรรลุจุดมุ่งหมายได้อย่างไร โดยมีกิจกรรมกระบวนการเตรียมแผนการจัดทำแผนและการติดตามและประเมินผล

ขั้นตอนของการวางแผน

ขั้นตอนของการวางแผน เป็นส่วนหนึ่งที่มีความสำคัญที่จะส่งผลให้การบริหารงานเป็นไปอย่างมีประสิทธิภาพ การกำหนดขั้นตอนการวางแผนจะทำให้ทราบว่าในอนาคตทำอะไรบ้าง ทำเมื่อไร ทำที่ไหน เพื่อให้บรรลุตามวัตถุประสงค์ที่วางไว้ และลดความซ้ำซ้อนที่จะเกิดขึ้น ซึ่งได้มีผู้ให้แนวคิดเกี่ยวกับขั้นตอนของการวางแผนไว้ ดังนี้

กรมการปกครอง ส่วนแผนพัฒนาท้องถิ่น (2543 : 1) กล่าวว่า การวางแผนเป็นเทคนิคของการมองล่วงหน้าอย่างเป็นระเบียบเป็นการพยากรณ์การปฏิบัติงานในอนาคตว่าจะต้องทำอะไรบ้าง ทำเมื่อไร ทำที่ไหน เพื่อให้งานสำเร็จตามความประสงค์ เพื่อบรรเทาความเครียดในการใช้สมองให้น้อยลงในการปฏิบัติงาน แผนงานที่ดียอมเน้นถึงการป้องกันมิให้มีการล่าช้า มากกว่าการแก้ไขในภายหลังเป็นการคาดการณ์ล่วงหน้าถึงความยุ่งยากหรืออุปสรรคที่จะพึงมี พร้อมทั้งกำหนดวิธีการแก้ไขไว้พร้อมในการวางแผนจะต้องวางแนวทางและวิธีปฏิบัติไว้ให้พร้อมตลอดการกำหนดว่าขั้นใดบ้างที่จะบังเกิดผลตามต้องการและงานขั้นต่าง ๆ นี้จะใคร่ควรปฏิบัติก่อนหลัง ส่วนมากการวางแผนงานที่ได้ผลดีนั้น เป็นแผนงานที่จะต้องสามารถดัดแปลงแก้ไขได้ เพื่อให้เหมาะสมกับสภาพที่เปลี่ยนแปลงอยู่เป็นนิจ

กรมส่งเสริมการปกครองท้องถิ่น (2546 : 8) กล่าวว่า การดำเนินงานใดๆ ก็ตามควรมีลำดับขั้นตอนทั้งนี้เพื่อให้งานนั้นมีประสิทธิภาพ การวางแผนก็เช่นกันจำเป็นต้องทำต่อเนื่องเป็นกระบวนการลำดับขั้นในการวางแผนประกอบด้วยขั้นตอนดังต่อไปนี้

1. การกำหนดวัตถุประสงค์ เป็นงานอันดับแรกที่นักวางแผนจะดำเนินการ ทั้งนี้เพื่อให้รู้ทิศทางที่จะก้าวเดินต่อไปข้างหน้า เพราะการวางแผนเป็นเรื่องของอนาคตดังที่ได้กล่าวมาแล้วเป็นพื้นฐานที่จะเป็นแนวทางการดำเนินกิจกรรมอื่นๆ ในองค์กร สิ่งสำคัญที่จะต้องตระหนักใน

การวางแผนคือ แผนที่วางจะต้องมีความชัดเจน ทั้งนี้เพื่อให้สมาชิกในองค์กรเกิดความเข้าใจในทิศทางเดียวกัน อันจะก่อให้เกิดประโยชน์ในการปฏิบัติงานและมีการประสานงานกัน

2. พัฒนาข้อตกลงที่เป็นข้อกำหนดในการวางแผน ผู้วางแผนจะต้องกำหนดข้อตกลงต่างๆ ที่จะป็นขอบเขตในการวางแผน เพื่อสามารถคาดการณ์เหตุการณ์ต่างๆ ในอนาคตได้ถูกต้องใกล้เคียง การกำหนดข้อตกลงเบื้องต้นจะนำมาเป็นพื้นฐานในการวางแผนขอบเขต ข้อตกลงต่างๆ ที่เป็นผลมาจากข้อมูลและปัจจัยภายนอก เช่น การเปลี่ยนแปลงอย่างรวดเร็วด้านเทคโนโลยี การเปลี่ยนแปลงทางด้านสังคม เศรษฐกิจและการเมืองความรู้สึกรักของประชาชน นอกจากปัจจัยภายนอกแล้ว การวางแผนจะต้องตระหนักถึงข้อมูลและปัจจัยภายในองค์กรด้วย จึงจะทำให้ข้อตกลงที่กำหนดขึ้นมาจากข้อมูลรอบด้านอันเป็นผลทำให้ข้อมูลที่นำมาใช้เป็นกรอบในการวางแผนมีความเชื่อถือได้มากขึ้น

3. พิจารณาข้อจำกัดต่างๆ ที่อาจเกิดขึ้นในการวางแผน ข้อจำกัดต่างๆ มักเกิดขึ้นเสมอในการทำงานใดๆ นั้นถ้าผู้วางแผนได้มีการพิจารณา และคำนึงถึงสิ่งเหล่านี้แล้วก็จะสามารถขจัดข้อจำกัดต่างๆ ให้เหลือน้อยลง สิ่งที่ควรนำมาพิจารณาค่าการณในการวางแผน ได้แก่ ขอบเขต อำนาจหน้าที่ วัสดุอุปกรณ์ สภาพทางการเงิน ตลอดจนบุคคลากรต่างๆ ในองค์กร เป็นต้น ซึ่งสิ่งเหล่านี้จะมีน้ำหนักสำคัญในการกำหนดแผนงานที่จะดำเนินการต่อไป

4. พัฒนาทางเลือก ในการวางแผนควรแสวงหาทางเลือกต่างๆ ที่จะป็นแนวทางในการดำเนินการตามแผนนั้น แผนบางครั้งการดำเนินการตามแผนหนึ่งๆ ไม่ได้มีแนวทางปฏิบัติแนวทางเดียว ที่จะบรรลุความสำเร็จของแผนนั้น แต่อาจมีแนวปฏิบัติหลายๆ แนวที่สามารถไปถึงวัตถุประสงค์ของแผนนั้นได้เช่นกัน ฉะนั้นผู้วางแผนจำเป็นต้องคิดถึงแนวทางต่างๆ หลายแนวมากำหนดกิจกรรมในการวางแผน ซึ่งสิ่งเหล่านี้เป็นการพัฒนาความคิดของผู้วางแผนให้มีความหลากหลายตามข้อมูลต่างๆ

5. ประเมินทางเลือก การประเมินทางเลือกนี้ต้องการหลังจากได้มีการพัฒนาทางเลือกต่างๆ แล้ว ผู้วางแผนจำเป็นต้องศึกษาปัจจัยต่างๆ ของทางเลือกแต่ละแนวประกอบว่าจะป็นไปได้มากน้อยแค่ไหนที่ทางเลือกเหล่านี้จะทำให้้องค์การดำเนินไปได้ แล้วจึงตัดสินใจเลือกทางเลือกที่ป็นไปได้สูงสุด (The Most Feasible Alternatives) สิ่งที่เป็นข้อคิดสำหรับผู้วางแผนในการประเมินทางเลือกนั้นก็คือไม่มีวิธีใดที่ให้ผลสูงสุดเพียงวิธีเดียว ฉะนั้นผู้วางแผนควรตัดสินใจเลือกทางเลือกสองทางหรือมากกว่าและนำทางเลือกที่เลือกแล้วหลอมรวมกันเพื่อป็นแผนที่เป็นไปได้มากที่สุด (The Most Feasible Plans) ในการปฏิบัติ

6. เปลี่ยนแปลงแผนสู่การปฏิบัติ ผู้วางแผนต้องทำการเปลี่ยนแปลงแผนสู่การปฏิบัติ ซึ่งจะออกมาในรูปแบบการกำหนดนโยบาย (Policies) ตารางการทำงาน (Schedules) และงบประมาณ (Budgets) การเปลี่ยนแปลงในลักษณะที่กล่าวนี้จะช่วยป็นแนวทางในการปฏิบัติที่ชัดเจนขึ้น

ขั้นตอนกระบวนการวางแผน เป็นการกำหนดวัตถุประสงค์ พัฒนาข้อตกลงที่เป็นตัวกำหนดขอบเขตในการวางแผน พิจารณาข้อจำกัดต่างๆ ที่อาจเกิดขึ้นในการวางแผนประสบผลสำเร็จในการแก้ไขปัญหาของประชาชนได้

องค์ประกอบของการวางแผน

องค์ประกอบของการวางแผน มีความสำคัญเป็นอย่างยิ่งที่จะส่งผลให้การบริหารเป็นไปอย่างถูกต้อง มีประสิทธิภาพ และเป็นไปตามวัตถุประสงค์ที่วางไว้ เพราะหากบุคคล หน่วยงาน ไม่เข้าใจเกี่ยวกับองค์ประกอบและกระบวนการในการวางแผนแล้ว การบริหารงานนั้น ก็อาจดำเนินไปอย่างไร้ทิศทาง ไม่ตรงตามวัตถุประสงค์ที่ได้กำหนดไว้ อาจทำให้สูญเสียทรัพยากรการบริหารอย่างไร้ประโยชน์ ซึ่งได้มีผู้ที่ให้แนวคิดเกี่ยวกับองค์ประกอบของการวางแผนไว้ดังนี้

กรมการปกครอง ส่วนแผนพัฒนาท้องถิ่น (2543 : 2-3) องค์ประกอบของการวางแผนที่สำคัญ 7 ประการ คือ

1. การวางแผนเป็นกระบวนการ (Planning Process) หมายความว่า การวางแผนเป็นกิจกรรมต่อเนื่องที่ต้องการกระทำติดต่อกันไปเป็นระยะๆ โดยมีให้ขาดตอนหรือหยุดนิ่ง ทั้งนี้ เพราะแผนจะต้องปรับตัวให้เข้ากับสถานการณ์ต่าง ๆ ที่เปลี่ยนแปลงอยู่ตลอดเวลา นอกจากนี้คำว่ากระบวนการ (Process) ยังมีความหมายที่ลึกซึ้งถึงการผสมผสานกันอย่างได้สัดส่วนขององค์ประกอบต่าง ๆ ที่เป็นปัจจัยนำเข้า (Input) ของระบบ ซึ่งได้แก่ ทรัพยากรต่าง ๆ รวมทั้งพลังงานที่ช่วยให้ทรัพยากรนำเข้างดงกล่าวจัดรูปความสัมพันธ์และเกิดปฏิกิริยาที่ทำให้บรรลุเป้าหมายต่อไป
2. การเตรียมการ (Preparing) หมายถึง การเตรียมข้อมูลบุคลากร ตลอดจนทรัพยากรต่าง ๆ สำหรับการวางแผน และปฏิบัติตามแผนและยิ่งกว่านั้น ยังหมายถึง การเตรียมอำนาจ (Authority) ให้กับบุคคลและองค์การที่ทำหน้าที่ในการวางแผน เพื่อผลักดันให้แผนเป็นความจริงและหน่วยปฏิบัติรับเอาไปปฏิบัติได้
3. ชุด (Set) คำว่า Set ในที่นี้ หมายถึง ชุดของข้อมูลที่ใช้ประกอบการตัดสินใจ ทั้งนี้ เพราะการวางแผนไม่อาจตัดสินใจด้วยข้อมูลชิ้นใดชิ้นหนึ่งได้ แต่จะต้องอาศัยข้อมูลเป็นชุดเพื่อศึกษาให้ครบถ้วนทั้งส่วนที่เป็นผลได้และส่วนที่เสียไปเมื่อทำโครงการหรือแผนงานนั้น
4. การตัดสินใจเพื่อการกระทำ หมายความว่า การวางแผนจะต้องคำนึงถึงความเป็นไปได้ในการปฏิบัติด้วย
5. ในอนาคต หมายความว่า การวางแผนเป็นการคาดการณ์และเครื่องมือในการคาดหวังอนาคตที่แม่นยำจริง ๆ
6. เพื่อบรรลุวัตถุประสงค์ หมายความว่า การวางแผนจะต้องมีการกำหนดเป้าหมายและวัตถุประสงค์ไว้อย่างชัดเจน

7. โดยวิธีที่ดีที่สุด หมายความว่า การวางแผนจะต้องมุ่งหาทางเลือกที่จะกระทำทำให้แผนนั้นบรรลุเป้าหมายได้ด้วยวิธีที่ง่าย ใช้ทรัพยากรน้อยและเวลาที่สั้นที่สุด

จากความหมายข้างต้นอาจกล่าวได้ว่า การวางแผนเป็นขั้นตอนแรกของการบริหารงานเป็นกิจกรรมที่สำคัญที่สุดที่ทำให้การทำงานบรรลุเป้าหมายได้ด้วยวิธีที่ดีที่สุด และเป็นแนวทางในการกำหนดทิศทางการดำเนินงานขององค์กร กำหนดภารกิจและกิจกรรม โดยการนำปัญหา ความต้องการ นโยบาย ระเบียบ คำสั่ง ศักยภาพขององค์กรและสิ่งแวดล้อมทั้งภายในและภายนอก มาวิเคราะห์เพื่อกำหนดวัตถุประสงค์ที่วางไว้ได้อย่างมีประสิทธิภาพ สามารถแก้ไขปัญหา สนองตอบความต้องการและเป้าหมายการพัฒนาศักยภาพขององค์กรได้

ระเบียบกระทรวงมหาดไทยว่าด้วยการจัดทำแผนพัฒนาขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น พ.ศ. 2548

โดยที่เป็นการสมควรปรับปรุงระเบียบกระทรวงมหาดไทย ว่าด้วยการจัดทำและประสานแผนพัฒนาขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น พ.ศ.2546 ให้เป็นปัจจุบัน

อาศัยอำนาจตามความในมาตรา 5 มาตรา 16 และมาตรา 17 แห่งพระราชบัญญัติกำหนดแผนและขั้นตอนการกระจายอำนาจให้แก่องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น พ.ศ.2542 รัฐมนตรีว่าการกระทรวงมหาดไทย จึงออกระเบียบไว้ ดังนี้ ราชกิจจานุเบกษา (2548 : 46-57)

ข้อ 1 ระเบียบนี้เรียกว่า “ระเบียบกระทรวงมหาดไทย ว่าด้วยการจัดทำแผนพัฒนาขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น พ.ศ. 2548”

ข้อ 2 ระเบียบนี้ให้ใช้บังคับตั้งแต่วันถัดจากวันประกาศในราชกิจจานุเบกษาเป็นต้นไป

ข้อ 3 ให้ยกเลิกระเบียบกระทรวงมหาดไทย ว่าด้วยการจัดทำและประสานแผนพัฒนาขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น พ.ศ. 2546

บรรดาระเบียบ ข้อบังคับ หรือคำสั่งอื่นใดซึ่งขัดหรือแย้งกับระเบียบนี้ให้ใช้ระเบียบนี้แทน

ข้อ 4 ในระเบียบนี้

“องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น” หมายความว่า องค์กรการบริหารส่วนจังหวัด เทศบาล เมืองพัทยา องค์กรบริหารส่วนตำบล และองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นอื่นที่มีกฎหมายจัดตั้ง ยกเว้นกรุงเทพมหานคร

“สภาท้องถิ่น” หมายความว่า สภาองค์กรการบริหารส่วนจังหวัด สภาเทศบาล สภาเมืองพัทยา สภาองค์กรบริหารส่วนตำบล และสภาองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นอื่นที่มีกฎหมายจัดตั้ง

“คณะกรรมการพัฒนาท้องถิ่น” หมายความว่า คณะกรรมการพัฒนาองค์กรการบริหารส่วนจังหวัด คณะกรรมการพัฒนาเทศบาล คณะกรรมการพัฒนาเมืองพัทยา คณะกรรมการพัฒนาองค์กรบริหารส่วนตำบล และคณะกรรมการพัฒนาขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นอื่นที่มีกฎหมายจัดตั้ง

“คณะกรรมการสนับสนุนการจัดทำแผนพัฒนาท้องถิ่น” หมายความว่า คณะกรรมการสนับสนุนการจัดทำแผนพัฒนาองค์การบริหารส่วนจังหวัด คณะกรรมการสนับสนุนการจัดทำแผนพัฒนาเทศบาล คณะกรรมการสนับสนุนการจัดทำแผนพัฒนาเมืองพัทยา คณะกรรมการสนับสนุนการจัดทำแผนพัฒนาองค์การบริหารส่วนตำบล และคณะกรรมการสนับสนุนการจัดทำแผนพัฒนาขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นอื่น ที่มีกฎหมายจัดตั้ง

“คณะกรรมการติดตามและประเมินผลแผนพัฒนาท้องถิ่น” หมายความว่า คณะกรรมการติดตามและประเมินผลแผนพัฒนาองค์การบริหารส่วนจังหวัด คณะกรรมการติดตามและประเมินผลแผนพัฒนาเทศบาล คณะกรรมการติดตามและประเมินผลแผนพัฒนาเมืองพัทยา คณะกรรมการติดตามและประเมินผลแผนพัฒนาองค์การบริหารส่วนตำบล และคณะกรรมการติดตามและประเมินผลแผนพัฒนาขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นที่มีกฎหมายจัดตั้ง

“อำเภอ” หมายความว่า รวมถึงกิ่งอำเภอด้วย

“ผู้บริหารท้องถิ่น” หมายความว่า นายองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น หรือผู้บริหารท้องถิ่นขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นอื่นที่มีกฎหมายจัดตั้ง

“สมาชิกสภาท้องถิ่น” หมายความว่า สมาชิกสภาองค์การบริหารส่วนจังหวัด สมาชิกสภาเทศบาล สมาชิกสภาเมืองพัทยา สมาชิกสภาองค์การบริหารส่วนตำบล และสมาชิกสภาองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นอื่นที่มีกฎหมายจัดตั้ง

“นายอำเภอ” หมายความว่า ปลัดอำเภอผู้เป็นหัวหน้าประจำกิ่งอำเภอด้วย

“ปลัดองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น” หมายความว่า ปลัดองค์การบริหารส่วนจังหวัด ปลัดเทศบาล ปลัดเมืองพัทยา ปลัดองค์การบริหารส่วนตำบล และปลัดขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นอื่นที่มีกฎหมายจัดตั้ง

“หัวหน้าส่วนการบริหารที่มีหน้าที่จัดทำแผน” หมายความว่า ผู้อำนวยการกองแผน และงบประมาณ ผู้อำนวยการกองวิชาการและแผนงาน หัวหน้ากองวิชาการและแผน หัวหน้างานวิเคราะห์นโยบายและแผน หัวหน้าสำนักปลัดองค์การบริหารส่วนตำบล หรือผู้ปฏิบัติหน้าที่เช่นเดียวกันกับตำแหน่งดังกล่าว

“พนักงานส่วนท้องถิ่น” หมายความว่า ข้าราชการส่วนจังหวัด พนักงานเทศบาล พนักงานเมืองพัทยา พนักงานส่วนตำบล และพนักงานหรือข้าราชการขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นอื่นที่มีกฎหมายจัดตั้ง

“แผนพัฒนา” หมายความว่า รวมถึงแผนยุทธศาสตร์การพัฒนา และแผนพัฒนาสามปี

“แผนยุทธศาสตร์การพัฒนา” หมายความว่า แผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นที่กำหนดยุทธศาสตร์ และแนวทางการพัฒนาขององค์กรปกครองส่วน

ท้องถิ่น ซึ่งแสดงถึงวิสัยทัศน์ พันธกิจ และจุดมุ่งหมายเพื่อการพัฒนาในอนาคต โดยสอดคล้องกับ แผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ แผนการบริหารราชการแผ่นดิน ยุทธศาสตร์การพัฒนาจังหวัด อำเภอ และแผนชุมชน

“แผนพัฒนาสามปี” หมายความว่า แผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นที่สอดคล้องกับแผนยุทธศาสตร์การพัฒนา อันมีลักษณะเป็นการกำหนด รายละเอียดแผนงาน โครงการพัฒนาที่จัดทำขึ้นสำหรับปีงบประมาณแต่ละปี ซึ่งมีความต่อเนื่องและเป็นแผนก้าวหน้าครอบคลุมระยะเวลาสามปีโดยมีการทบทวนเพื่อปรับปรุงเป็นประจำทุกปี

“แผนการดำเนินงาน” หมายความว่า แผนการดำเนินงานขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นที่แสดงถึงรายละเอียดแผนงาน โครงการพัฒนาและกิจกรรมที่ดำเนินการจริงทั้งหมดในพื้นที่ขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นประจำปีงบประมาณนั้น

“โครงการพัฒนา” หมายความว่า โครงการที่มีวัตถุประสงค์สนองต่อแผนยุทธศาสตร์การพัฒนาขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น และดำเนินการเพื่อให้การพัฒนาบรรลุตามวิสัยทัศน์ขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นที่กำหนดไว้

“การแก้ไข” หมายความว่า การแก้ไขข้อผิดพลาดในแผนพัฒนาหรือแผนการดำเนินงานให้ถูกต้อง โดยไม่ทำให้วัตถุประสงค์และสาระสำคัญเดิมเปลี่ยนแปลงไป

“การเพิ่มเติม” หมายความว่า การเพิ่มเติมแผนงาน โครงการที่ไม่มีอยู่ในแผนพัฒนาสามปี ให้ปรากฏไว้ในแผนพัฒนาสามปี

“การเปลี่ยนแปลง” หมายความว่า การทำให้วัตถุประสงค์และสาระสำคัญของแผนพัฒนาเปลี่ยนแปลงไปจากเดิม

ข้อ 5 ให้ปลัดกระทรวงมหาดไทยรักษาการตามระเบียบนี้ และให้มีอำนาจตีความและวินิจฉัยปัญหาเกี่ยวกับการปฏิบัติตามระเบียบนี้ และให้มีอำนาจกำหนดหลักเกณฑ์และวิธีปฏิบัติเพื่อดำเนินการให้เป็นไปตามระเบียบนี้ได้

ในกรณีที่มีเหตุจำเป็น ให้ผู้ว่าราชการจังหวัดมีอำนาจยกเว้นหรือผ่อนผันการปฏิบัติตามระเบียบนี้ขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นภายในเขตจังหวัด แล้วรายงานกระทรวงมหาดไทยทราบภายในสิบห้าวันนับแต่วันที่ยกเว้นหรือผ่อนผัน

ข้อ 6 การจัดทำแผนพัฒนาขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ต้องสอดคล้องกับระเบียบว่าด้วยการประสานการจัดทำแผนพัฒนาจังหวัดขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น

ข้อ 7 องค์กรจัดทำแผนพัฒนาขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ประกอบด้วย

(1) คณะกรรมการพัฒนาท้องถิ่น

(2) คณะกรรมการสนับสนุนการจัดทำแผนพัฒนาท้องถิ่น

ข้อ 8 ให้ผู้บริหารท้องถิ่นแต่งตั้งคณะกรรมการพัฒนาท้องถิ่น ประกอบด้วย

(1) ผู้บริหารท้องถิ่น	ประธานกรรมการ
(2) รองนายกองค์การปกครองส่วนท้องถิ่นนั้นทุกคน	กรรมการ
(3) สมาชิกสภาท้องถิ่นที่สภาท้องถิ่นคัดเลือกจำนวนสามคน	กรรมการ
(4) ผู้ทรงคุณวุฒิที่ผู้บริหารท้องถิ่นคัดเลือกจำนวนสามคน	กรรมการ
(5) ผู้แทนภาคราชการและ/หรือรัฐวิสาหกิจ
ที่ผู้บริหารท้องถิ่นคัดเลือกจำนวนไม่น้อยกว่าสามคน	กรรมการ
(6) ผู้แทนประชาคมท้องถิ่นที่ประชาคมท้องถิ่น
คัดเลือกจำนวนไม่น้อยกว่าสามคนแต่ไม่เกินหกคน	กรรมการ
(7) ปลัดองค์การปกครองส่วนท้องถิ่น	กรรมการและเลขานุการ
(8) หัวหน้าส่วนการบริหารที่มีหน้าที่จัดทำแผน	ผู้ช่วยเลขานุการ
- กรรมการตาม 8 (3) (4) (5) และ (6) ให้มีวาระอยู่ในตำแหน่งคราวละสองปีและอาจ

ได้รับการคัดเลือกอีกได้

ข้อ 9 ให้ผู้บริหารท้องถิ่นแต่งตั้งคณะกรรมการสนับสนุนการจัดทำแผนพัฒนาท้องถิ่น

ประกอบด้วย

(1) ปลัดองค์การปกครองส่วนท้องถิ่น	ประธานกรรมการ
(2) หัวหน้าส่วนการบริหารขององค์การปกครองส่วนท้องถิ่น	กรรมการ
(3) ผู้แทนประชาคมท้องถิ่นที่ประชาคมท้องถิ่น
คัดเลือกจำนวนสามคน	กรรมการ
(4) หัวหน้าส่วนการบริหารที่มีหน้าที่จัดทำแผน	กรรมการและเลขานุการ
(5) เจ้าหน้าที่วิเคราะห์นโยบายและแผนหรือพนักงาน
ส่วนท้องถิ่นที่ผู้บริหารท้องถิ่นมอบหมาย	ผู้ช่วยเลขานุการ
- กรรมการตามข้อ 9 (3) ให้มีวาระอยู่ในตำแหน่งคราวละสองปีและอาจได้รับการ

คัดเลือกอีกได้

ข้อ 10 คณะกรรมการพัฒนาท้องถิ่นมีอำนาจหน้าที่ ดังนี้

(1) กำหนดแนวทางการพัฒนาท้องถิ่น โดยพิจารณาจาก
(1.1) อำนาจหน้าที่ขององค์การปกครองส่วนท้องถิ่น โดยเฉพาะอำนาจหน้าที่ที่มี
ผลกระทบต่อประโยชน์สุขของประชาชน เช่น การป้องกันและบรรเทาสาธารณภัย การผังเมือง
(1.2) ภารกิจถ่ายโอนตามกฎหมายกำหนดแผนและขั้นตอนการกระจายอำนาจ

(1.3) ยุทธศาสตร์การพัฒนาประเทศ กลุ่มจังหวัด และจังหวัด โดยให้เน้น
 ดำเนินการในยุทธศาสตร์ที่สำคัญและมีผลต่อประชาชน โดยตรง เช่น การแก้ไขปัญหาความยากจน การ
 ป้องกันและแก้ไขปัญหายาเสพติด

(1.4) กรอบนโยบาย ทิศทาง แนวทางการพัฒนาขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น
 ในเขตจังหวัด

(1.5) นโยบายของผู้บริหารท้องถิ่นที่แถลงต่อสภาท้องถิ่น

(1.6) แผนชุมชน

ในการนำประเด็นข้างต้นมาจัดทำแผนพัฒนา ให้องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นคำนึงถึง
 สถานะทางการคลังของท้องถิ่น และความจำเป็นเร่งด่วนที่ต้องดำเนินการ มาประกอบการพิจารณาด้วย

(2) ร่วมจัดทำร่างแผนพัฒนา เสนอแนะแนวทางการพัฒนา และการแก้ไขปัญหา
 เกี่ยวกับการจัดทำร่างแผนพัฒนา

ในการจัดทำร่างแผนพัฒนา ให้เทศบาล เมืองพัทยา องค์การบริหารส่วนตำบล และ
 องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นอื่นที่มีกฎหมายจัดตั้ง นำปัญหาความต้องการจากแผนชุมชนที่เกินศักยภาพ
 ของชุมชนที่จะดำเนินการเองได้มาพิจารณาบรรจุไว้ในแผนพัฒนา แต่หากเกินศักยภาพของเทศบาล
 เมืองพัทยา องค์การบริหารส่วนตำบล และองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นอื่นที่มีกฎหมายจัดตั้ง ให้เสนอ
 ปัญหา ความต้องการไปยังองค์การบริหารส่วนจังหวัด และให้องค์การบริหารส่วนจังหวัดนำมาพิจารณา
 บรรจุไว้ในแผนพัฒนาขององค์การบริหารส่วนจังหวัดตามอำนาจหน้าที่

(3) พิจารณาร่างแผนพัฒนาและร่างแผนการดำเนินงาน

(4) ให้ความเห็นชอบร่างข้อกำหนดขอบข่ายและรายละเอียดของงานตามข้อ 19 (2)

(5) พิจารณาให้ข้อคิดเห็นเกี่ยวกับการติดตามและประเมินผลแผนพัฒนา

(6) แต่งตั้งที่ปรึกษา คณะอนุกรรมการหรือคณะทำงานอื่นเพื่อช่วยปฏิบัติงานตามที่
 เห็นสมควร

(7) ในกรณีองค์การบริหารส่วนตำบล ให้คณะกรรมการพัฒนาองค์การบริหารส่วน
 ตำบลมีหน้าที่ประสานกับประชาคมหมู่บ้านในการรวบรวม วิเคราะห์ปัญหา ความต้องการของ
 ประชาชนในท้องถิ่นและจัดทำเป็นโครงการหรือกิจกรรมเพื่อประกอบในการจัดทำแผนพัฒนาองค์การ
 บริหารส่วนตำบลด้วย

ข้อ 11 คณะกรรมการสนับสนุนการจัดทำแผนพัฒนาท้องถิ่น มีหน้าที่จัดทำร่าง
 แผนพัฒนาให้สอดคล้องกับแนวทางการพัฒนาที่คณะกรรมการพัฒนาท้องถิ่นกำหนด จัดทำร่าง
 แผนการดำเนินงาน และจัดทำร่างข้อกำหนดขอบข่ายและรายละเอียดของงานตามข้อ 19 (1)

ข้อ 12 การประชุมของคณะกรรมการพัฒนาท้องถิ่น คณะกรรมการสนับสนุนการ

(1) คณะกรรมการพัฒนาท้องถิ่นจัดประชุมประชาคมท้องถิ่น ส่วนราชการและรัฐวิสาหกิจที่เกี่ยวข้อง เพื่อแจ้งแนวทางการพัฒนาท้องถิ่น รับทราบปัญหา ความต้องการ ประเด็นการพัฒนา และประเด็นที่เกี่ยวข้องตลอดจนความช่วยเหลือทางวิชาการ และแนวทางปฏิบัติที่เหมาะสมกับสภาพพื้นที่ เพื่อนำมากำหนดแนวทางการจัดทำแผนยุทธศาสตร์การพัฒนา โดยให้นำข้อมูลพื้นฐานในการพัฒนาจากหน่วยงานต่าง ๆ และข้อมูลในแผนชุมชนมาพิจารณาประกอบการจัดทำแผนยุทธศาสตร์การพัฒนา

(2) คณะกรรมการสนับสนุนการจัดทำแผนพัฒนาท้องถิ่น รวบรวมแนวทางและข้อมูล นำมาวิเคราะห์เพื่อจัดทำร่างแผนยุทธศาสตร์การพัฒนาแล้วเสนอคณะกรรมการพัฒนาท้องถิ่น

(3) คณะกรรมการพัฒนาท้องถิ่นพิจารณาร่างแผนยุทธศาสตร์การพัฒนา เพื่อเสนอผู้บริหารท้องถิ่น

(4) ผู้บริหารท้องถิ่นพิจารณาอนุมัติร่างแผนยุทธศาสตร์การพัฒนา และประกาศใช้แผนยุทธศาสตร์การพัฒนา

สำหรับองค์การบริหารส่วนตำบลให้ผู้บริหารท้องถิ่นเสนอร่างแผนยุทธศาสตร์การพัฒนาต่อสภาองค์การบริหารส่วนตำบลเพื่อให้ความเห็นชอบก่อน แล้วผู้บริหารท้องถิ่นจึงพิจารณาอนุมัติและประกาศใช้แผนยุทธศาสตร์การพัฒนาต่อไป

ข้อ 17 การจัดทำแผนพัฒนาสามปี ให้ดำเนินการตามระเบียบนี้ โดยมีขั้นตอนดำเนินการ ดังนี้

(1) คณะกรรมการพัฒนาท้องถิ่นร่วมกับประชาคมท้องถิ่น กำหนดประเด็นหลักการพัฒนาให้สอดคล้องกับวิสัยทัศน์ พันธกิจ และจุดมุ่งหมายเพื่อการพัฒนาในแผนยุทธศาสตร์การพัฒนา รวมทั้งสอดคล้องกับปัญหา ความต้องการของประชาคมและชุมชน โดยให้นำข้อมูลพื้นฐานในการพัฒนาจากหน่วยงานต่างๆ และข้อมูลในแผนชุมชนมาพิจารณาประกอบการจัดทำแผนพัฒนาสามปี

(2) คณะกรรมการสนับสนุนการจัดทำแผนพัฒนาท้องถิ่นรวบรวมประเด็นหลักการพัฒนา ปัญหา ความต้องการ และข้อมูลนำมาจัดทำร่างแผนพัฒนาสามปี แล้วเสนอคณะกรรมการพัฒนาท้องถิ่น

(3) คณะกรรมการพัฒนาท้องถิ่นพิจารณาร่างแผนพัฒนาสามปีเพื่อเสนอผู้บริหารท้องถิ่น

(4) ผู้บริหารท้องถิ่นพิจารณาอนุมัติร่างแผนพัฒนาสามปีและประกาศใช้แผนพัฒนาสามปี

สำหรับองค์การบริหารส่วนตำบลให้ผู้บริหารท้องถิ่นเสนอร่างแผนพัฒนาสามปีต่อสภาองค์การบริหารส่วนตำบลเพื่อให้ความเห็นชอบก่อนแล้วผู้บริหารท้องถิ่นจึงพิจารณาอนุมัติและประกาศใช้แผนพัฒนาสามปีต่อไป

ข้อ 18 แผนพัฒนาสามปีให้จัดทำและทบทวนให้แล้วเสร็จภายในเดือนมิถุนายนก่อนงบประมาณประจำปี

ผู้ว่าราชการจังหวัดมีอำนาจขยายเวลาการจัดทำแผนพัฒนาสามปีแล้วรายงานกระทรวงมหาดไทยทราบ

ในกรณีของเทศบาลผู้ว่าราชการจังหวัดอาจมอบอำนาจให้นายอำเภอได้ เมื่อมีการขยายเวลาให้แจ้งจังหวัดเพื่อรายงานกระทรวงมหาดไทยทราบ

สำหรับองค์การบริหารส่วนตำบล อำนาจของผู้ว่าราชการจังหวัดตามวรรคสองให้เป็นอำนาจของนายอำเภอแล้วแจ้งจังหวัดเพื่อรายงานกระทรวงมหาดไทยทราบ

ข้อ 19 องค์การปกครองส่วนท้องถิ่นอาจมอบให้หน่วยงานหรือบุคคลภายนอกจัดทำหรือร่วมจัดทำร่างแผนพัฒนาได้ โดยมีขั้นตอนการดำเนินการ ดังนี้

(1) คณะกรรมการสนับสนุนการจัดทำแผนพัฒนาท้องถิ่นจัดทำร่างข้อกำหนด ขอบข่ายและรายละเอียดของงานที่จะมอบหมายให้หน่วยงานหรือบุคคลภายนอกดำเนินการ เพื่อเสนอคณะกรรมการพัฒนาท้องถิ่น

(2) คณะกรรมการพัฒนาท้องถิ่นพิจารณาให้ความเห็นชอบร่างข้อกำหนด ขอบข่ายและรายละเอียดของงานแล้วเสนอผู้บริหารท้องถิ่น

(3) ผู้บริหารท้องถิ่นพิจารณาอนุมัติข้อกำหนดขอบข่ายและรายละเอียดของงาน

ข้อ 20 ให้หน่วยงานหรือบุคคลภายนอกที่จัดทำหรือร่วมจัดทำร่างแผนพัฒนา ดำเนินการตามขั้นตอนและวิธีการจัดทำร่างแผนพัฒนาตามระเบียบนี้

ข้อ 21 การแก้ไขแผนพัฒนาเป็นอำนาจของผู้บริหารท้องถิ่น

ข้อ 22 การเพิ่มเติมหรือเปลี่ยนแปลงแผนพัฒนาสามปี ให้ดำเนินการตามระเบียบนี้ โดยมีขั้นตอนการดำเนินการ ดังนี้

(1) คณะกรรมการสนับสนุนการจัดทำแผนพัฒนาท้องถิ่น จัดทำร่างแผนพัฒนาสามปีที่เพิ่มเติมหรือเปลี่ยนแปลงพร้อมเหตุผลและความจำเป็นเสนอคณะกรรมการพัฒนาท้องถิ่น

(2) คณะกรรมการพัฒนาท้องถิ่นพิจารณาร่างแผนพัฒนาสามปีที่เพิ่มเติมหรือเปลี่ยนแปลงเพื่อเสนอผู้บริหารท้องถิ่น

(3) ผู้บริหารท้องถิ่นพิจารณาอนุมัติร่างแผนพัฒนาสามปีที่เพิ่มเติมหรือเปลี่ยนแปลงและประกาศใช้แผนพัฒนาสามปีที่เพิ่มเติมหรือเปลี่ยนแปลง

สำหรับองค์การบริหารส่วนตำบล ให้ผู้บริหารท้องถิ่นเสนอร่างแผนพัฒนาสามปีที่เพิ่มเติมหรือเปลี่ยนแปลงต่อสภาองค์การบริหารส่วนตำบลเพื่อให้ความเห็นชอบก่อน แล้วผู้บริหารท้องถิ่นจึงพิจารณาอนุมัติและประกาศใช้ต่อไป

ข้อ 23 การเปลี่ยนแปลงแผนยุทธศาสตร์การพัฒนาให้ดำเนินการตามระเบียบนี้ โดยมีขั้นตอนดำเนินการ ดังนี้

(1) คณะกรรมการสนับสนุนการจัดทำแผนพัฒนาท้องถิ่นจัดทำร่างแผนยุทธศาสตร์การพัฒนาที่เปลี่ยนแปลงพร้อมเหตุผลและความจำเป็นเสนอคณะกรรมการพัฒนาท้องถิ่น

(2) คณะกรรมการพัฒนาท้องถิ่นและประชาคมท้องถิ่นพิจารณาร่างแผนยุทธศาสตร์การพัฒนาที่เปลี่ยนแปลงเพื่อเสนอผู้บริหารท้องถิ่น

(3) ผู้บริหารท้องถิ่นพิจารณาอนุมัติร่างแผนยุทธศาสตร์การพัฒนาที่เปลี่ยนแปลงและประกาศใช้แผนยุทธศาสตร์การพัฒนาที่เปลี่ยนแปลง

สำหรับองค์การบริหารส่วนตำบล ให้ผู้บริหารท้องถิ่นเสนอร่างแผนยุทธศาสตร์การพัฒนาที่เปลี่ยนแปลงต่อสภาองค์การบริหารส่วนตำบลเพื่อให้ความเห็นชอบก่อน แล้วผู้บริหารท้องถิ่นจึงพิจารณาอนุมัติและประกาศใช้ต่อไป

ข้อ 24 ให้ผู้บริหารท้องถิ่นประกาศใช้แผนพัฒนาที่อนุมัติแล้ว และนำไปปฏิบัติรวมทั้งแจ้งสภาท้องถิ่น คณะกรรมการบริหารงานจังหวัดแบบบูรณาการ องค์การบริหารส่วนจังหวัด อำเภอ หน่วยงานที่เกี่ยวข้อง และประกาศให้ประชาชนในท้องถิ่นทราบโดยทั่วกันภายในสิบห้าวันนับแต่วันที่ประกาศใช้และปิดประกาศโดยเปิดเผยไม่น้อยกว่าสามสิบวัน

ข้อ 25 ให้องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นใช้แผนพัฒนาสามปีเป็นกรอบในการจัดทำงบประมาณรายจ่ายประจำปี และงบประมาณรายจ่ายเพิ่มเติม รวมทั้งวางแนวทางเพื่อให้มีการปฏิบัติให้บรรลุวัตถุประสงค์ตามโครงการที่กำหนดไว้ในแผนพัฒนาสามปี

ข้อ 26 การจัดทำแผนการดำเนินงานให้ดำเนินการตามระเบียบนี้ โดยมีขั้นตอนดำเนินการ ดังนี้

(1) คณะกรรมการสนับสนุนการจัดทำแผนพัฒนาท้องถิ่นรวบรวมแผนงาน โครงการพัฒนาขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น หน่วยงานราชการส่วนกลาง ส่วนภูมิภาค รัฐวิสาหกิจและหน่วยงานอื่น ๆ ที่ดำเนินการ ในพื้นที่ขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น แล้วจัดทำร่างแผนการดำเนินงาน เสนอคณะกรรมการพัฒนาท้องถิ่น

(2) คณะกรรมการพัฒนาท้องถิ่นพิจารณาร่างแผนการดำเนินงาน แล้วเสนอผู้บริหารท้องถิ่นประกาศเป็นแผนการดำเนินงาน ทั้งนี้ให้ปิดประกาศแผนการดำเนินงานภายในสิบห้าวันนับแต่วันที่ประกาศ เพื่อให้ประชาชนในท้องถิ่นทราบ โดยทั่วกันและต้องปิดประกาศไว้อย่างน้อยสามสิบวัน

ข้อ 27 แผนการดำเนินงานให้จัดทำเสร็จภายในเดือนธันวาคมของปีงบประมาณนั้น หรือภายในสามสิบวันนับแต่วันที่ตั้งงบประมาณดำเนินการหรือได้รับแจ้งแผนงาน/โครงการจากหน่วยราชการส่วนกลาง ส่วนภูมิภาค รัฐวิสาหกิจหรือหน่วยงานอื่น ๆ ที่ต้องดำเนินการในพื้นที่องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นในปีงบประมาณนั้น

การขยายเวลาการจัดทำและการแก้ไขแผนการดำเนินงานเป็นอำนาจของผู้บริหารท้องถิ่น

ข้อ 28 ให้ผู้บริหารท้องถิ่นแต่งตั้งคณะกรรมการติดตามและประเมินผลแผนพัฒนาท้องถิ่น ประกอบด้วย

- (1) สมาชิกสภาท้องถิ่นที่สภาท้องถิ่นคัดเลือกจำนวนสามคน
- (2) ผู้แทนประชาคมท้องถิ่นที่ประชาคมท้องถิ่นคัดเลือกจำนวนสองคน
- (3) ผู้แทนหน่วยงานที่เกี่ยวข้องที่ผู้บริหารท้องถิ่นคัดเลือกจำนวนสองคน
- (4) หัวหน้าส่วนการบริหารที่คัดเลือกกันเองจำนวนสองคน
- (5) ผู้ทรงคุณวุฒิที่ผู้บริหารท้องถิ่นคัดเลือกจำนวนสองคน

โดยให้คณะกรรมการเลือกกรรมการหนึ่งคนทำหน้าที่ประธานคณะกรรมการ และกรรมการอีกหนึ่งคนทำหน้าที่เลขานุการของคณะกรรมการ

กรรมการตามข้อ 28 ให้มีวาระอยู่ในตำแหน่งคราวละสองปีและอาจได้รับการคัดเลือกอีกได้

ข้อ 29 คณะกรรมการติดตามและประเมินผลแผนพัฒนาท้องถิ่น มีอำนาจหน้าที่ ดังนี้

- (1) กำหนดแนวทาง วิธีการในการติดตามและประเมินผลแผนพัฒนา
- (2) ดำเนินการติดตามและประเมินผลแผนพัฒนา
- (3) รายงานผลและเสนอความเห็นซึ่งได้จากการติดตามและประเมินผล

แผนพัฒนาต่อผู้บริหารท้องถิ่น เพื่อให้ผู้บริหารท้องถิ่นเสนอต่อสภาท้องถิ่น คณะกรรมการพัฒนาท้องถิ่น และประกาศผลการติดตามและประเมินผลแผนพัฒนาให้ประชาชนในท้องถิ่นทราบ โดยทั่วกันอย่างน้อยปีละหนึ่งครั้ง ภายในเดือนธันวาคมของทุกปี ทั้งนี้ให้ปิดประกาศโดยเปิดเผยไม่น้อยกว่า

สามสิบวัน

(4) แต่งตั้งคณะกรรมการหรือคณะทำงานเพื่อช่วยปฏิบัติงานตามที่เห็นสมควร
ข้อ 30 องค์การปกครองส่วนท้องถิ่นอาจมอบให้หน่วยงานหรือบุคคลภายนอก
ดำเนินการหรือร่วมดำเนินการติดตามและประเมินผลแผนพัฒนาได้ โดยมีขั้นตอนดำเนินการ ดังนี้

(1) คณะกรรมการติดตามและประเมินผลแผนพัฒนาท้องถิ่นจัดทำร่างข้อกำหนด
ขอบข่ายและรายละเอียดของงานที่จะมอบหมายให้หน่วยงานหรือบุคคลภายนอกดำเนินการ เพื่อเสนอ
ผู้บริหารท้องถิ่น

(2) ผู้บริหารท้องถิ่นพิจารณาอนุมัติข้อกำหนด ขอบข่ายและรายละเอียดของงาน

(3) หน่วยงานหรือบุคคลภายนอกดำเนินการหรือร่วมดำเนินการติดตามและ

ประเมินผล

(4) ให้หน่วยงานหรือบุคคลภายนอกที่ดำเนินการหรือร่วมดำเนินการติดตามและ
ประเมินผล รายงานผลการดำเนินการซึ่งได้จากการติดตามและประเมินผลต่อคณะกรรมการติดตามและ
ประเมินผล เพื่อประเมินผลการรายงานผล เสนอความเห็นต่อผู้บริหารท้องถิ่น

(5) ผู้บริหารท้องถิ่นเสนอผลการติดตามและประเมินผลต่อสภาท้องถิ่น
คณะกรรมการพัฒนาท้องถิ่น และประกาศผลการติดตามและประเมินผลแผนพัฒนาให้ประชาชนใน
ท้องถิ่นทราบโดยทั่วกันอย่างน้อยปีละหนึ่งครั้ง ภายในเดือนธันวาคมของทุกปี ทั้งนี้ให้ปิดประกาศโดย
เปิดเผยไม่น้อยกว่าสามสิบวัน

ข้อ 31 เพื่อประโยชน์ของประชาชนโดยส่วนรวมและเพื่อให้การบริหารงานขององค์กร
ปกครองส่วนท้องถิ่นสอดคล้องกับแนวนโยบายของรัฐบาล กระทรวงมหาดไทยอาจจัดให้มีการติดตาม
และประเมินผลการดำเนินงานตามแผนพัฒนาขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นได้ตามความเหมาะสม

ข้อ 32 แผนยุทธศาสตร์การพัฒนา แผนพัฒนาสามปีและแผนปฏิบัติการ ที่มีอยู่เดิมก่อน
วันที่ระเบียบนี้มีผลในการประกาศใช้ ให้มีผลใช้ได้ต่อไป

จากระเบียบกระทรวงกระทรวงมหาดไทยว่าด้วยการจัดทำแผนพัฒนาองค์กรปกครองส่วน
ท้องถิ่น สรุปได้ว่าการจัดทำแผนพัฒนาขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ถือเป็นเรื่องสำคัญขององค์กร
ปกครองส่วนท้องถิ่นจะต้องทำตามกฎหมาย ระเบียบ และมีความจำเป็นต่อการบริหารงานขององค์กร
ปกครองส่วนท้องถิ่น เพื่อให้องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นปฏิบัติตามภารกิจในการบริการสาธารณะแก่
ประชาชนตามอำนาจหน้าที่ตามกฎหมาย

การปกครองส่วนท้องถิ่นรูปแบบองค์การบริหารส่วนตำบล

องค์การบริหารส่วนตำบลเป็นหน่วยงานการบริหารราชการตามหลักการกระจายอำนาจปกครอง โดยรัฐบาลเป็นผู้กระจายอำนาจให้แก่องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น เป็นผู้บริหารราชการ ในการจัดทำบริการสาธารณะ มีผู้บริหารและสภาองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นมาจากการเลือกตั้ง โดยตรงของประชาชนในพื้นที่ ทั้งนี้ โดยมีหน่วยงานรัฐบาลในระดับจังหวัดและในระดับอำเภอทำหน้าที่เป็นหน่วยกำกับดูแลการบริหารราชการขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นอีกทางหนึ่ง

ความหมายขององค์การบริหารส่วนตำบล

กรมส่งเสริมการปกครองท้องถิ่น (2550 : 67) ได้ให้คำนิยามขององค์การบริหารส่วนตำบลไว้ว่า เป็นองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นรูปแบบหนึ่งที่จัดตั้งขึ้นตามพระราชบัญญัติสภาตำบลและองค์การบริหารส่วนตำบล พ.ศ. 2537 แก้ไขเพิ่มเติมถึง (ฉบับที่ 5) พ.ศ. 2546 ที่สภาตำบลที่มีรายได้ โดยไม่รวมเงินอุดหนุนในปีงบประมาณที่ล่วงมาติดต่อกันสามปีเฉลี่ยไม่ต่ำกว่าปีละหนึ่งแสนห้าหมื่นบาท หรือตามเกณฑ์รายได้เฉลี่ยสามารถจัดตั้งเป็นองค์การบริหารส่วนตำบลได้ โดยทำเป็นประกาศกระทรวงมหาดไทยและให้ประกาศในราชกิจจานุเบกษา ในประกาศนั้นให้ระบุชื่อและเขตขององค์การบริหารส่วนตำบลไว้ด้วย และให้มีฐานะเป็นนิติบุคคล

กรมส่งเสริมการปกครองท้องถิ่น (2550 : 67) กล่าวว่า โครงสร้างขององค์การบริหารส่วนตำบลประกอบด้วยสภาองค์การบริหารส่วนตำบลและผู้บริหารท้องถิ่น ซึ่งมาจากการเลือกตั้งโดยตรงของประชาชน สภาองค์การบริหารส่วนตำบลประกอบด้วยสมาชิกสภาองค์การบริหารส่วนตำบลจำนวนหมู่บ้านละสองคน ซึ่งเลือกตั้งโดยราษฎรผู้มีสิทธิเลือกตั้งในแต่ละหมู่บ้านซึ่งอยู่ในเขตองค์การบริหารส่วนตำบลนั้น ในกรณีที่เขตองค์การบริหารส่วนตำบลใดมีเพียงหนึ่งหมู่บ้าน ให้สภาองค์การบริหารส่วนตำบลนั้นประกอบด้วยสมาชิกองค์การบริหารส่วนตำบลจำนวนหกคน และในกรณีที่เขตองค์การบริหารส่วนตำบลใดมีเพียงสองหมู่บ้าน ให้สภาองค์การบริหารส่วนตำบลนั้นประกอบด้วยสมาชิกองค์การบริหารส่วนตำบลจำนวนหมู่บ้านละสามคน ซึ่งอายุของสภาองค์การบริหารส่วนตำบลมีกำหนดคราวละสี่ปี นับแต่วันเลือกตั้งสำหรับนายกองค์การบริหารส่วนตำบล ให้องค์การบริหารส่วนตำบลมีนายกองค์การบริหารส่วนตำบลคนหนึ่ง ซึ่งมาจากการเลือกตั้งโดยตรงของประชาชน โดยให้นายกองค์การบริหารส่วนตำบลดำรงตำแหน่งนับแต่วันเลือกตั้งและมีวาระการดำรงตำแหน่งคราวละสี่ปี นับแต่วันเลือกตั้ง แต่จะดำรงตำแหน่งติดต่อกันเกินสองวาระไม่ได้ และนายกองค์การบริหารส่วนตำบลอาจแต่งตั้งรองนายกองค์การบริหารส่วนตำบลได้ไม่เกินสองคน และอาจแต่งตั้งเลขานุการนายกองค์การบริหารส่วนตำบลหนึ่งคน เป็นผู้ช่วยเหลือในการบริหารงาน

อำนาจหน้าที่ขององค์การบริหารส่วนตำบล

กรมส่งเสริมการปกครองท้องถิ่น (2550 : 82-85) กล่าวว่า องค์การบริหารส่วนตำบลมีอำนาจหน้าที่ในการพัฒนาตำบลทั้งในด้านเศรษฐกิจ สังคมและวัฒนธรรม (ตามมาตรา 66) ภายใต้บังคับแห่งกฎหมายขององค์การบริหารส่วนตำบลมีหน้าที่ต้องทำตามมาตรา 67 และหน้าที่อาจจัดทำตามมาตรา 68 ทั้งนี้ ตามพระราชบัญญัติสภาพัฒนาการและองค์การบริหารส่วนตำบล พ.ศ.2537 แก้ไขเพิ่มเติมถึง (ฉบับที่ 5) พ.ศ.2546 ดังนี้

1. อำนาจหน้าที่ในการพัฒนาตำบลทั้งในด้านเศรษฐกิจ สังคมและวัฒนธรรม (ตามมาตรา 66)
2. หน้าที่ต้องทำ (ตามมาตรา 67) ดังนี้
 - 2.1 จัดให้มีและบำรุงรักษาทางน้ำและทางบก
 - 2.2 รักษาความสะอาดของถนน ทางน้ำ ทางเดิน และที่สาธารณะ รวมทั้งกำจัดมูลฝอยและสิ่งปฏิกูล
 - 2.3 ป้องกันโรคและระงับโรคติดต่อ
 - 2.4 ป้องกันและบรรเทาสาธารณภัย
 - 2.5 ส่งเสริมการศึกษา ศาสนา และวัฒนธรรม
 - 2.6 ส่งเสริมการพัฒนาสตรี เด็ก เยาวชน ผู้สูงอายุ และผู้พิการ
 - 2.7 คุ้มครอง ดูแล และบำรุงรักษาทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม
 - 2.8 บำรุงรักษาศิลปะ จารีตประเพณี ภูมิปัญญาท้องถิ่น และวัฒนธรรมอันดีของท้องถิ่น
 - 2.9 ปฏิบัติหน้าที่อื่นตามที่ทางราชการมอบหมาย โดยจัดสรรงบประมาณหรือบุคลากรให้ตามความจำเป็นและสมควร
3. หน้าที่อาจจัดทำกิจการ (ตามมาตรา 68) ดังนี้
 - 3.1 ให้มีน้ำเพื่อการอุปโภค บริโภคและการเกษตร
 - 3.2 ให้มีและบำรุงการไฟฟ้าหรือแสงสว่างโดยวิธีอื่น
 - 3.3 ให้มีและบำรุงรักษาทางระบายน้ำ
 - 3.4 ให้มีและบำรุงสถานที่ประชุม การกีฬา การพักผ่อนหย่อนใจและสวนสาธารณะ
 - 3.5 ให้มีและส่งเสริมกลุ่มเกษตรกรและกิจการสหกรณ์
 - 3.6 ส่งเสริมให้มีอุตสาหกรรมในครอบครัว
 - 3.7 บำรุงและส่งเสริมการประกอบอาชีพของราษฎร
 - 3.8 การคุ้มครองดูแลและรักษาทรัพย์สินอันเป็นสาธารณะสมบัติของแผ่นดิน

3.9 หาผลประโยชน์จากทรัพย์สินขององค์การบริหารส่วนตำบล

3.10 ให้มีตลาด ท่าเทียบเรือ และท่าข้าม

3.11 กิจการเกี่ยวกับการพาณิชย์

3.12 การท่องเที่ยว

3.13 การผังเมือง

4. อำนาจหน้าที่ขององค์การบริหารส่วนตำบลตามมาตรา 66 มาตรา 67 และมาตรา 68 นั้น ไม่เป็นการตัดอำนาจหน้าที่ของกระทรวง ทบวง กรม หรือองค์กร หรือหน่วยงานของรัฐในอันที่จะ ดำเนินกิจการใด ๆ เพื่อประโยชน์ของประชาชนในตำบล แต่ต้องแจ้งให้องค์การบริหารส่วนตำบลทราบ ล่วงหน้าตามสมควร ในกรณีนี้ หากองค์การบริหารส่วนตำบลมีความเห็นเกี่ยวกับการดำเนินกิจการ ดังกล่าว ให้กระทรวง ทบวง กรม หรือองค์กร หรือหน่วยงานของรัฐ นำความเห็นขององค์การบริหาร ส่วนตำบลไปประกอบการพิจารณาดำเนินกิจการนั้นด้วย (ตามมาตรา 69)

5. การปฏิบัติงานตามอำนาจหน้าที่ขององค์การบริหารส่วนตำบลต้องเป็นไปเพื่อประโยชน์ สุขของประชาชน โดยใช้วิธีการบริหารกิจการบ้านเมืองที่ดี และให้คำนึงถึงการมีส่วนร่วมของ ประชาชนในการจัดทำแผนพัฒนาองค์การบริหารส่วนตำบล การจัดทำงบประมาณการจัดซื้อ จัดจ้าง การตรวจสอบ การประเมินผลการปฏิบัติงาน และการเปิดเผยข้อมูลข่าวสาร ทั้งนี้ให้เป็นไปตาม กฎหมาย ระเบียบ ข้อบังคับว่าด้วยการนั้น และหลักเกณฑ์และวิธีการที่กระทรวงมหาดไทยกำหนด (ตามมาตรา 69/1)

6. เพื่อประโยชน์ในการปฏิบัติหน้าที่ตามพระราชบัญญัตินี้ ให้องค์การบริหารส่วนตำบลมี สิทธิได้รับทราบข้อมูลและข่าวสารจากทางราชการ ในเรื่องที่เกี่ยวข้องกับการดำเนินกิจการของทางราชการ ในตำบล เว้นแต่ข้อมูลหรือข่าวสารที่ทางราชการถือว่าเป็นความลับเกี่ยวกับการรักษาความมั่นคง แห่งชาติ (ตามมาตรา 70)

7. องค์การบริหารส่วนตำบลอาจออกข้อบัญญัติขององค์การบริหารส่วนตำบล เพื่อใช้บังคับใน เขตขององค์การบริหารส่วนตำบลได้เท่าที่ไม่ขัดหรือแย้งต่อกฎหมาย เพื่อปฏิบัติการให้เป็นไปตาม อำนาจหน้าที่ขององค์การบริหารส่วนตำบล หรือเมื่อมีกฎหมายบัญญัติให้องค์การบริหารส่วนตำบล ออกข้อบัญญัติหรือให้มีอำนาจออกข้อบัญญัติ ในการนี้จะกำหนดค่าธรรมเนียมที่จะเรียกเก็บและ กำหนดโทษปรับผู้ฝ่าฝืนด้วยก็ได้ แต่มิให้กำหนดโทษปรับเกินหนึ่งพันบาท เว้นแต่จะมีกฎหมายบัญญัติ ไว้เป็นอย่างอื่น (ตามมาตรา 71)

8. การบริหารงานบุคคลขององค์การบริหารส่วนตำบล ให้เป็นไปตามกฎหมายว่าด้วยการ นั้น และเพื่อประโยชน์แก่กิจการขององค์การบริหารส่วนตำบล องค์การบริหารส่วนตำบลอาจขอให้ ข้าราชการ พนักงาน หรือลูกจ้างของส่วนราชการ หน่วยงานของรัฐ รัฐวิสาหกิจ หรือหน่วยงาน

บริหารราชการส่วนท้องถิ่น ไปดำรงตำแหน่งหรือปฏิบัติกิจการขององค์การบริหารส่วนตำบลเป็นการชั่วคราวได้โดยไม่ขาดจากต้นสังกัดเดิม (ตามมาตรา 72)

9. องค์การบริหารส่วนตำบลทำกิจการนอกเขตขององค์การบริหารส่วนตำบลหรือร่วมกับสภาตำบลองค์การบริหารส่วนตำบล องค์การบริหารส่วนจังหวัดหรือหน่วยการบริหารราชการส่วนท้องถิ่นอื่น เพื่อกระทำการร่วมกันได้ ทั้งนี้ เมื่อได้รับความยินยอมจากสภาตำบล องค์การบริหารส่วนตำบล องค์การบริหารส่วนจังหวัด หรือหน่วยการบริหารราชการส่วนท้องถิ่นที่เกี่ยวข้องและกิจการนั้น เป็นกิจการที่จำเป็นต้องทำและเป็นการเกี่ยวเนื่องกับกิจการที่อยู่ในอำนาจหน้าที่ของตน (ตามมาตรา 73)

นอกจากอำนาจหน้าที่ตามพระราชบัญญัติสภาตำบลและองค์การบริหารส่วนตำบล พ.ศ. 2537 แก้ไขเพิ่มเติมถึง (ฉบับที่ 5) พ.ศ.2546 แล้ว องค์การบริหารส่วนตำบลยังต้องปฏิบัติหน้าที่ตามพระราชบัญญัติกำหนดแผนและขั้นตอนการกระจายอำนาจให้แก่องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น พ.ศ. 2542 ดังนี้ (กรมส่งเสริมการปกครองท้องถิ่น. 2550 : 159-160)

ในด้านการกำหนดอำนาจและหน้าที่ในการจัดระบบการบริการสาธารณะในมาตรา 16 ซึ่งกำหนดให้เทศบาลเมืองพัทยา และองค์การบริหารส่วนตำบลมีอำนาจและหน้าที่ในการจัดระบบบริการสาธารณะเพื่อประโยชน์ของประชาชนในท้องถิ่นของตนเอง ดังนี้

1. การจัดทำแผนพัฒนาท้องถิ่นของตนเอง
2. การจัดให้มีและบำรุงรักษาทางบก ทางน้ำ และทางระบายน้ำ
3. การจัดให้มีและควบคุมตลาด ท่าเทียบเรือ ท่าข้ามและที่จอดรถ
4. การสาธารณสุขูปโภคและการก่อสร้างอื่น ๆ
5. การสาธารณสุขการ
6. การส่งเสริม การฝึก และประกอบอาชีพ
7. การพาณิชย์และการส่งเสริมการลงทุน
8. การส่งเสริมการท่องเที่ยว
9. การจัดการศึกษา
10. การสังคมสงเคราะห์ และการพัฒนาคุณภาพชีวิตเด็ก สตรี และผู้ด้อยโอกาส
11. การบำรุงรักษาศิลปะ จารีตประเพณี ภูมิปัญญาท้องถิ่น และวัฒนธรรมอันดีของท้องถิ่น
12. การปรับปรุงแหล่งชุมชนแออัดและการจัดการเกี่ยวกับที่อยู่อาศัย
13. การจัดให้มีและบำรุงรักษาสถานที่พักผ่อนหย่อนใจ
14. การส่งเสริมกีฬา

15. การส่งเสริมประชาธิปไตย ความเสมอภาค และสิทธิเสรีภาพของประชาชน
 16. ส่งเสริมการมีส่วนร่วมของราษฎรในการพัฒนาท้องถิ่น
 17. การรักษาความสะอาดและความเป็นระเบียบเรียบร้อยของบ้านเมือง
 18. การกำจัดมูลฝอย สิ่งปฏิกูลและน้ำเสีย
 19. การสาธารณสุข การอนามัยครอบครัวและการรักษาพยาบาล
 20. การจัดให้มีและควบคุมสุสานและฌาปนสถาน
 21. การควบคุมการเลี้ยงสัตว์
 22. การจัดให้มีและควบคุมการฆ่าสัตว์
 23. การรักษาความปลอดภัย ความเป็นระเบียบเรียบร้อย และการอนามัย โรงมหรสพและสาธารณสถานอื่น ๆ
 24. การจัดการ การบำรุงรักษา และการใช้ประโยชน์จากป่าไม้ ที่ดินทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม
 25. การผังเมือง
 26. การขนส่งและการวิศวกรรมจราจร
 27. การดูแลรักษาที่สาธารณะ
 28. การควบคุมอาคาร
 29. การป้องกันและบรรเทาสาธารณภัย
 30. การรักษาความสงบเรียบร้อย การส่งเสริมและสนับสนุนการป้องกันและรักษาความปลอดภัยในชีวิตและทรัพย์สิน
 31. กิจการอื่นใดที่เป็นผลประโยชน์ของประชาชนในท้องถิ่นตามที่คณะกรรมการประกาศกำหนด
- ด้านความรับผิดชอบการบริหารงานขององค์การบริหารส่วนตำบล มีดังนี้
- อำนาจตามพระราชบัญญัติสภาตำบลและองค์การบริหารส่วนตำบล พ.ศ. 2537 แก้ไขเพิ่มเติมถึง (ฉบับที่ 5) พ.ศ. 2546 ดังนี้
1. อำนาจหน้าที่ของนายกองค์การบริหารส่วนตำบล กรมส่งเสริมการปกครองท้องถิ่น (2550 : 78-79) มีดังนี้
 - 1.1 กำหนดนโยบายโดยไม่ขัดต่อกฎหมาย และรับผิดชอบในการบริหารราชการขององค์การบริหารส่วนตำบลให้เป็นไปตามกฎหมาย นโยบาย แผนพัฒนาองค์การบริหารส่วนตำบล ข้อบัญญัติ ระเบียบ และข้อบังคับของทางราชการ
 - 1.2 สั่ง อนุญาต และอนุมัติเกี่ยวกับราชการขององค์การบริหารส่วนตำบล

1.3 แต่งตั้งและถอดถอนรองนายกองค์การบริหารส่วนตำบลและเลขานุการนายกองค์การบริหารส่วนตำบล

1.4 วางระเบียบเพื่อให้งานขององค์การบริหารส่วนตำบลเป็นไปด้วยความเรียบร้อย

1.5 รักษาการให้เป็นไปตามข้อบัญญัติองค์การบริหารส่วนตำบล

1.6 ปฏิบัติหน้าที่อื่นตามที่บัญญัติไว้ในพระราชบัญญัตินี้และกฎหมายอื่น

2. อำนาจหน้าที่ของสภาองค์การบริหารส่วนตำบล กรมส่งเสริมการปกครองท้องถิ่น (2550 : 72) มีดังนี้

2.1 ให้ความเห็นชอบแผนพัฒนาองค์การบริหารส่วนตำบล เพื่อเป็นแนวทางในการบริหารกิจการขององค์การบริหารส่วนตำบล

2.2 พิจารณาและให้ความเห็นชอบร่างข้อบัญญัติองค์การบริหารส่วนตำบลร่างข้อบัญญัติงบประมาณรายจ่ายประจำปี และร่างข้อบัญญัติงบประมาณรายจ่ายเพิ่มเติม

2.3 ควบคุมการปฏิบัติงานขององค์การบริหารส่วนตำบล ให้เป็นไปตามกฎหมายนโยบาย แผนพัฒนาองค์การบริหารส่วนตำบล ข้อบัญญัติ ระเบียบ และข้อบังคับของทางราชการ

3. รายได้ขององค์การบริหารส่วนตำบล กรมส่งเสริมการปกครองท้องถิ่น (2550:87) มีดังนี้

3.1 รายได้จากทรัพย์สินขององค์การบริหารส่วนตำบล

3.2 รายได้จากสาธารณูปโภคขององค์การบริหารส่วนตำบล

3.3 รายได้จากกิจการเกี่ยวกับการพาณิชย์ขององค์การบริหารส่วนตำบล

3.4 ค่าธรรมเนียม ค่าใบอนุญาต และค่าปรับตามที่จะมีกฎหมายกำหนดไว้

3.5 เงินและทรัพย์สินอื่นที่ผู้อุทิศให้

3.6 รายได้อื่นตามที่รัฐบาลหรือหน่วยงานของรัฐจัดสรรให้

3.7 เงินอุดหนุนจากรัฐบาล

3.8 รายได้อื่นที่จะมีกฎหมายกำหนดให้เป็นขององค์การบริหารส่วนตำบล

4. รายจ่ายขององค์การบริหารส่วนตำบล กรมส่งเสริมการปกครองท้องถิ่น (2550:87) ดังนี้

4.1 เงินเดือน

4.2 ค่าจ้าง

4.3 เงินค่าตอบแทนอื่น ๆ

4.4 ค่าใช้สอย

4.5 ค่าวัสดุ

4.6 ค่าครุภัณฑ์

4.7 ค่าที่ดิน สิ่งก่อสร้างและทรัพย์สินอื่น ๆ

4.8 ค่าสาธารณูปโภค

4.9 เงินอุดหนุนหน่วยงานอื่น

4.10 รายจ่ายอื่นใดตามข้อผูกพัน หรือตามที่มีกฎหมายหรือระเบียบของ
กระทรวงมหาดไทยกำหนดไว้

จากอำนาจหน้าที่และภารกิจดังกล่าวข้างต้น จะเห็นได้ว่า การบริหารราชการท้องถิ่นใน
รูปขององค์การบริหารส่วนตำบลนั้น รัฐได้กระจายอำนาจให้ท้องถิ่นพึ่งตนเอง และตัดสินใจในกิจการ
ของท้องถิ่นทั้งในด้านการพัฒนาระบบเศรษฐกิจท้องถิ่น และระบบสาธารณูปโภคและสาธารณูปการ
ตลอดจนให้ความเป็นอิสระแก่ท้องถิ่นตามหลักแห่งการปกครองตนเองตามเจตนารมณ์ของประชาชน
ในท้องถิ่น โดยองค์การบริหารส่วนตำบลทั้งหลายมีอิสระในการกำหนดนโยบายการปกครอง
การบริหาร การบริหารงานบุคคล การเงินการคลัง และมีอำนาจหน้าที่ของตนเอง โดยเฉพาะ
โดยรัฐบาลเป็นผู้กำกับดูแลองค์การบริหารส่วนตำบลเท่าที่จำเป็นภายในกรอบของกฎหมาย ทั้งนี้
เพื่อกระจายอำนาจให้แก่ท้องถิ่นเพิ่มขึ้นอย่างต่อเนื่อง

บริบทขององค์การบริหารส่วนตำบลหนองไทร อำเภอนางรอง จังหวัดบุรีรัมย์

ประวัติขององค์การบริหารส่วนตำบลหนองไทร

องค์การบริหารส่วนตำบลหนองไทรจัดตั้งเป็นองค์การบริหารส่วนตำบลตามประกาศ
ลงวันที่ 30 มีนาคม พ.ศ. 2539 พื้นที่องค์การบริหารส่วนตำบล 81 ตารางกิโลเมตร โดยมีบริบทดังนี้
(องค์การบริหารส่วนตำบลหนองไทร. 2554 : 5-9)

ข้อมูลทั่วไป

ตำบลหนองไทร ตั้งอยู่ที่อำเภอนางรอง จังหวัดบุรีรัมย์ มีเนื้อที่ประมาณ 81 ตาราง
กิโลเมตร หรือประมาณ 50,625 ไร่ ตำบลหนองไทร มีลักษณะภูมิประเทศเป็นพื้นที่ราบลุ่มใกล้ลำน้ำ
มีลำน้ำนางรองไหลผ่านตลอด ทางด้านทิศตะวันออกติดเขาอังคาร ซึ่งเป็นพื้นที่ติดต่อกับอำเภอเฉลิม
พระเกียรติ ตำบลหนองไทรมีคลองสำคัญไหลผ่าน 3 สาย ได้แก่ คลองลำน้ำนางรอง คลองลำน้ำกล้วย
และคลองตาหงษ์

อาณาเขต มีอาณาเขตติดต่อกับอำเภอใกล้เคียง ดังนี้

ทิศเหนือ จดตำบลสะเดา อำเภอนางรอง จังหวัดบุรีรัมย์

ทิศใต้ จดตำบลปะคำ อำเภอปะคำและตำบลโคกवान อำเภอละหานทราย จังหวัดบุรีรัมย์

ทิศตะวันออก จดตำบลถาวร อำเภอเฉลิมพระเกียรติ จังหวัดบุรีรัมย์

ทิศตะวันตก จดตำบลทรัพย์พระยา อำเภอนางรอง จังหวัดบุรีรัมย์

จำนวนหมู่บ้าน

ตำบลหนองไทร มีจำนวนหมู่บ้าน 14 หมู่บ้าน เป็นหมู่บ้านที่อยู่ในเขตองค์การบริหาร
ส่วนตำบล ทั้ง 14 หมู่บ้าน ได้แก่

- หมู่ที่ 1 บ้านหนองไทร
- หมู่ที่ 2 บ้านตะกุดตาเสา
- หมู่ที่ 3 บ้านหนองเตียน
- หมู่ที่ 4 บ้านหนองกราด
- หมู่ที่ 5 บ้านโคกใหญ่
- หมู่ที่ 6 บ้านหินลาด
- หมู่ที่ 7 บ้านคลองไผ่
- หมู่ที่ 8 บ้านโคกหลักหิน
- หมู่ที่ 9 บ้านนิคมเขต
- หมู่ที่ 10 บ้านดอนขุนพรหม
- หมู่ที่ 11 บ้านหนองทะยุง
- หมู่ที่ 12 บ้านดอนขวาง
- หมู่ที่ 13 บ้านโคกประะหอม
- หมู่ที่ 14 บ้านโคกปอแดง

ประชากร มีจำนวนประชากรตามสำนักงานทะเบียน อำเภอนางรอง ณ วันที่ 30 เมษายน
พ.ศ.2554 เป็นจำนวนทั้งสิ้น 6,630 คน แยกได้ดังนี้

ตาราง 1 จำนวนประชากรตำบลหนองไทร

หมู่ที่/หมู่บ้าน	ชาย	หญิง	รวม
หมู่ที่ 1 บ้านหนองไทร	277	306	583
หมู่ที่ 2 บ้านตะกุดตาเสา	392	413	805
หมู่ที่ 3 บ้านหนองเตียน	228	209	437
หมู่ที่ 4 บ้านหนองกราด	213	201	414
หมู่ที่ 5 บ้านโคกใหญ่	267	263	530
หมู่ที่ 6 บ้านหินลาด	225	212	437
หมู่ที่ 7 บ้านคลองไผ่	129	124	253
หมู่ที่ 8 บ้านโคกหลักหิน	254	227	481
หมู่ที่ 9 บ้านนิคมเขต	323	333	656
หมู่ที่ 10 บ้านคอนขุนพรหม	106	99	205
หมู่ที่ 11 บ้านหนองทะยุง	297	363	660
หมู่ที่ 12 บ้านดอนขวาง	105	103	208
หมู่ที่ 13 บ้านโคกเปราะหอม	241	243	484
หมู่ที่ 14 บ้านโคกปอแดง	225	252	477
รวม	3,282	3,348	6,630

สภาพทางเศรษฐกิจ

อาชีพ ประชากรส่วนใหญ่ประกอบอาชีพทางการเกษตร เช่น ทำนา ทำสวน อาชีพรอง ได้แก่ อาชีพรับจ้างทั่วไป อาชีพของราษฎรในตำบลหนองไทร จำแนกได้ดังนี้

1. อาชีพเกษตรกรรม คิดเป็นร้อยละ 90
2. อาชีพค้าขาย คิดเป็นร้อยละ 2
3. อาชีพรับจ้างทั่วไป คิดเป็นร้อยละ 7
4. อาชีพรับราชการ คิดเป็นร้อยละ 0.2
5. อาชีพอื่นๆ คิดเป็นร้อยละ 0.7

หน่วยธุรกิจ

1. ปั๊มน้ำมัน 2 แห่ง
2. โรงสี 20 โรง

3. สหกรณ์พัฒนาประชากรและชุมชนหนองไทร จำกัด 1 แห่ง
สภาพทางสังคม

1. การศึกษา

- โรงเรียนประถมศึกษา 3 แห่ง
- โรงเรียนประถมศึกษาและมัธยมศึกษา 1 แห่ง (ขยายโอกาส)
- ศูนย์การเรียนรู้ชุมชน 1 แห่ง

2. สถาบันและองค์กรทางศาสนา

- วัดและสำนักสงฆ์ 6 แห่ง

3. สาธารณสุข

- โรงพยาบาลส่งเสริมสุขภาพตำบล 1 แห่ง

4. ความปลอดภัยในชีวิตและทรัพย์สิน

- สถานีตำรวจภูธร 1 แห่ง

ศักยภาพขององค์การบริหารส่วนตำบล

1. ฝ่ายนิติบัญญัติหรือสภาองค์การบริหารส่วนตำบลที่ประชาชนเลือกตั้ง จำนวน 28 คน

2. ฝ่ายบริหารหรือคณะผู้บริหาร ประกอบด้วย

2.1 นายกององค์การบริหารส่วนตำบล จำนวน 1 คน

2.2 รองนายกององค์การบริหารส่วนตำบล จำนวน 2 คน

2.3 เลขานุการนายกององค์การบริหารส่วนตำบล จำนวน 1 คน

3. จำนวนบุคลากร จำนวน 20 คน

3.1 ตำแหน่งในสำนักงานปลัดองค์การบริหารส่วนตำบล จำนวน 10 คน

3.2 ตำแหน่งในส่วนการคลัง จำนวน 5 คน

3.3 ตำแหน่งในส่วนโยธา จำนวน 2 คน

3.4 ตำแหน่งในส่วนการศึกษา ฯ จำนวน 3 คน

4. ระดับการศึกษา

4.1 มัธยมศึกษา/อาชีวศึกษา (ปวศ.) จำนวน 3 คน

4.2 อนุปริญญา จำนวน - คน

4.3 ปริญญาตรี จำนวน 15 คน

4.4 สูงกว่าปริญญาตรี จำนวน 2 คน

5. รายได้ขององค์การบริหารส่วนตำบล

5.1 รายได้ประจำปีงบประมาณ พ.ศ. 2553 เป็นเงิน 24,167,868.75 บาท

5.2 รายได้ที่องค์การบริหารส่วนตำบลจัดเก็บเอง	เป็นเงิน	622,275.49 บาท
5.3 รายได้ที่ส่วนราชการอื่นจัดเก็บให้	เป็นเงิน	11,067,638.85 บาท
5.4 เงินอุดหนุนจากรัฐบาล	เป็นเงิน	12,477,475.00 บาท

งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

ในการทำการศึกษาวิจัยเรื่องการมีส่วนร่วมในการจัดทำแผนพัฒนาท้องถิ่นในครั้งนี้ได้มีหลายท่านได้ทำการศึกษาในเรื่องที่เกี่ยวข้องกับการมีส่วนร่วมในการจัดทำแผนพัฒนาท้องถิ่นภายในประเทศ รายละเอียดดังนี้

พวงทอง โยธาใหญ่ (2545 : บทคัดย่อ) ได้ศึกษาการการมีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดทำแผนพัฒนาท้องถิ่น : กรณีศึกษาขององค์การบริหารส่วนตำบลในจังหวัดเชียงใหม่ ผลการศึกษาพบว่าการจัดทำแผนพัฒนาท้องถิ่นขององค์การบริหารส่วนตำบลในจังหวัดเชียงใหม่ ส่วนใหญ่ได้มีความพยายามที่จะปฏิบัติตามระเบียบกระทรวงมหาดไทยว่าด้วยการจัดทำแผนพัฒนาขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น พ.ศ. 2541 แต่ยังมีองค์การบริหารส่วนตำบลบางส่วน ยังปฏิบัติไม่ครบกระบวนการตามที่ระเบียบกำหนด สำหรับระดับการมีส่วนร่วมของประชาชนในกระบวนการจัดทำแผนพัฒนาท้องถิ่นขององค์การบริหารส่วนตำบลในจังหวัดเชียงใหม่ พบว่าอยู่ในระดับน้อยทำให้เห็นว่าประชาชนยังไม่ค่อยให้ความสนใจในกิจกรรมขององค์การบริหารส่วนตำบลเท่าที่ควร เช่น ในเรื่องการเข้าร่วมประชุมเพื่อเสนอปัญหาความต้องการของท้องถิ่น และการเข้าร่วมตรวจสอบความโปร่งใสในการบริหารงานขององค์การบริหารส่วนตำบล ซึ่งอาจส่งผลให้การแก้ไขปัญหาของท้องถิ่นไม่ตรงกับความต้องการของประชาชน

วีระชัย คำล้าน (2550 : บทคัดย่อ) ได้ศึกษาเรื่องการมีส่วนร่วมในการจัดทำแผนพัฒนาท้องถิ่นของประชาชนในเขตเทศบาลตำบลบัวงาม อำเภอเดชอุดม จังหวัดอุบลราชธานี พบว่าการศึกษาการมีส่วนร่วมในการจัดทำแผนพัฒนาท้องถิ่นในภาพรวมอยู่ในระดับปานกลาง เมื่อพิจารณาเป็นรายด้านพบว่า ด้านที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด คือ ด้านการร่วมตัดสินใจ รองลงมาคือ ด้านการกำกับติดตามผลและด้านร่วมรับผลประโยชน์ตามลำดับ ส่วนด้านที่มีค่าเฉลี่ยต่ำสุด คือ ด้านการร่วมดำเนินการ

ปิยรัตน์ สุขบรรณ (2552 : บทคัดย่อ) ได้ศึกษา การมีส่วนร่วมในการจัดทำแผนพัฒนาท้องถิ่นของประชาชนในเขตเทศบาลตำบลยายแ้ววัฒนา อำเภอเฉลิมพระเกียรติ จังหวัดบุรีรัมย์ พบว่า ระดับการมีส่วนร่วมในการจัดทำแผนพัฒนาท้องถิ่นของประชาชนในเขตเทศบาลตำบลยายแ้ววัฒนา อำเภอเฉลิมพระเกียรติ จังหวัดบุรีรัมย์ โดยภาพรวมอยู่ในระดับน้อย เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน

พบว่า ด้านเตรียมการจัดทำแผนและด้านการจัดทำแผนพัฒนาท้องถิ่นของเทศบาล มีส่วนร่วมอยู่ในระดับปานกลาง ส่วนด้านการติดตามและประเมินผลแผนพัฒนาท้องถิ่นมีส่วนร่วมอยู่ในระดับน้อย

ไพศาล แก้วบุตรดี (2552 : บทคัดย่อ) ได้ศึกษาการมีส่วนร่วมของการจัดทำแผนพัฒนาตำบลขององค์การบริหารส่วนตำบลโนนขวาง อำเภอบ้านค่าน จังหวัดบุรีรัมย์ พบว่า 1. การมีส่วนร่วมของสมาชิกสภาองค์การบริหารส่วนตำบลและผู้นำชุมชนในการจัดทำแผนพัฒนาตำบลขององค์การบริหารส่วนตำบล โดยภาพรวมมีส่วนร่วมในระดับปานกลาง เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า ด้านการเตรียมการจัดทำแผนพัฒนาตำบลอยู่ในระดับมาก ส่วนด้านอื่นๆอยู่ในระดับปานกลาง 2. ข้อเสนอแนะและความคิดเห็นเพิ่มเติมของสมาชิกสภาองค์การบริหารส่วนตำบลและผู้นำชุมชน ได้แก่ ต้องสร้างชุมชนให้มีความรู้ ความเข้าใจ เห็นความสำคัญการจัดเวทีเรียนรู้และมีส่วนร่วม ควรมีการจัดทำแผนพัฒนาตำบลอย่างต่อเนื่องและจริงจัง แผนพัฒนาตำบลได้รับการนำไปปฏิบัติ มีการติดตามประเมินผล และการบูรณาการระหว่างหน่วยงาน

ภัทรนิษฐ์ เสาทอง (2552:บทคัดย่อ) ได้ทำการศึกษาเกี่ยวกับการมีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดทำแผนยุทธศาสตร์การพัฒนา องค์การบริหารส่วนตำบลคม อำเภอสังขะ จังหวัดสุรินทร์ โดยภาพรวมอยู่ในระดับน้อย เมื่อพิจารณาเป็นรายด้านพบว่าด้านการมีส่วนร่วมในการตัดสินใจ และการดำเนินการมีส่วนร่วมในการปฏิบัติการ (การดำเนินการ) ประชาชนมีส่วนร่วมในระดับปานกลาง ส่วนด้านการมีส่วนร่วมในผลประโยชน์ และด้านการมีส่วนร่วมในการติดตามประเมินผล ประชาชนมีส่วนร่วมในระดับน้อย

ทองสุข บรรดาศักดิ์ (2553 : บทคัดย่อ) ได้ศึกษาการมีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดทำแผนพัฒนาท้องถิ่นขององค์การบริหารส่วนตำบลหนองเยือง อำเภอบ้านใหม่ชัยพจน์ จังหวัดบุรีรัมย์ พบว่า 1. ผลการศึกษาระดับการมีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดทำแผนพัฒนาท้องถิ่นขององค์การบริหารส่วนตำบลหนองเยือง อำเภอบ้านใหม่ชัยพจน์ จังหวัดบุรีรัมย์ โดยภาพรวมอยู่ในระดับน้อย เมื่อพิจารณาเป็นรายด้านพบว่าอยู่ในระดับน้อยเช่นกัน โดยเรียงค่าเฉลี่ยจากสูงสุดไปหาค่าต่ำสุดจะได้ดังนี้ ด้านการมีส่วนร่วมในการเตรียมการจัดทำแผนพัฒนา ด้านการมีส่วนร่วมในการจัดทำแผนพัฒนา และด้านการมีส่วนร่วมในด้านการติดตามและประเมินผลแผนพัฒนา ตามลำดับ 2. ความคิดเห็นและข้อเสนอแนะคือ ต้องการให้ อบต.ดำเนินโครงการเป็นไปอย่างทั่วถึงทุกหมู่บ้านใน อบต. และดำเนินโครงการด้วยความยุติธรรม ควรมีการประชาสัมพันธ์ข้อมูลข่าวสารการจัดเวทีประชาคมในแต่ละหมู่บ้านให้ประชาชนทราบมากกว่านี้ และประชาชนต้องการเข้ามามีส่วนร่วมในการเข้าประชุม รับรู้ในการวางแผนพัฒนาและแก้ไขปัญหาหมู่บ้านของตนเองให้มากกว่านี้

คมจำ กรมไชสง (2554 : บทคัดย่อ) ได้ศึกษาการมีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดทำแผนพัฒนาท้องถิ่นขององค์การบริหารส่วนตำบลมะเฟือง อำเภอพุทไธสง จังหวัดบุรีรัมย์ พบว่า

1. การมีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดทำแผนพัฒนาท้องถิ่นขององค์การบริหารส่วนตำบลมะเฟือง อำเภอพุทไธสง จังหวัดบุรีรัมย์ โดยภาพรวมอยู่ในระดับน้อย โดยเรียงลำดับจากค่าเฉลี่ยสูงไปหาค่าได้แก่ ด้านการมีส่วนร่วมในการเสนอปัญหา ด้านการมีส่วนร่วมในการติดตามและประเมินผล และด้านการมีส่วนร่วมในการปฏิบัติการ ตามลำดับ 2. ความคิดเห็นและข้อเสนอแนะอื่นๆ ของประชาชนในเขตองค์การบริหารส่วนตำบลมะเฟือง ในการมีส่วนร่วมในการจัดทำแผนพัฒนาท้องถิ่น ที่มีจำนวนมาก คือ องค์การบริหารส่วนตำบลควรมีการออกประชาคมในการวางแผนพัฒนา 3 ปี เป็นประจำทุกปี รองลงมาคือพิจารณาในการใช้จ่ายงบประมาณและนำโครงการลงดำเนินการให้ถูกต้อง เป็นธรรม ตามความจำเป็นของประชาชนเพื่อความสุข และควรให้ประชาชนมีส่วนร่วมในการประชุมหรือกิจกรรมต่างๆ เพื่อให้ประชาชนได้เข้าใจแนวทางด้านการบริหารขององค์การบริหารส่วนตำบลตามลำดับ

ธีรพิชญ์ บันลือทรัพย์ (2554 : บทคัดย่อ) ได้ศึกษาการมีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดทำแผนพัฒนาท้องถิ่นขององค์การบริหารส่วนตำบลบ้านขบ อำเภอสังขะ จังหวัดสุรินทร์ พบว่า

1. การมีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดทำแผนพัฒนาท้องถิ่นขององค์การบริหารส่วนตำบลบ้านขบ อำเภอสังขะ จังหวัดสุรินทร์ โดยภาพรวมอยู่ในระดับปานกลาง เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า อยู่ในระดับปานกลางทุกด้าน โดยเรียงจากด้านที่มีค่าเฉลี่ยสูงไปหาค่า ได้ดังนี้ การมีส่วนร่วมในการตัดสินใจ การมีส่วนร่วมในการปฏิบัติการ และการมีส่วนร่วมในการติดตามประเมิน ตามลำดับ
2. ความคิดเห็นและข้อเสนอแนะอื่นๆ เกี่ยวกับการมีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดทำแผนพัฒนาท้องถิ่นขององค์การบริหารส่วนตำบลบ้านขบ อำเภอสังขะ จังหวัดสุรินทร์ ที่มีจำนวนมากที่สุด คือ ต้องการให้ผู้บริหารทางงบประมาณใช้ในการพัฒนาด้านโครงสร้างพื้นฐานและส่งเสริมคุณภาพชีวิตให้ทั่วถึงทุกหมู่บ้าน รองลงมา คือ โครงการที่เสนอบรรจุเข้าแผนพัฒนา ควรจะดำเนินการให้แล้วเสร็จทุกโครงการ และต้องการ การจัดทำแผนพัฒนาท้องถิ่นมีปัจจัยหลายอย่างที่เกี่ยวเนื่องในการจัดทำแผนพัฒนาท้องถิ่นให้เกิดให้องค์การบริหารส่วนตำบลเปิดเผยเรื่องงบประมาณและสามารถดำเนินการตรวจสอบได้ ตามลำดับ

จากการศึกษางานวิจัยดังกล่าวข้างต้น พบว่า ประโยชน์ต่อประชาชนและต่อองค์กร เช่น เพศ อายุ อาชีพ รายได้และการศึกษา สามารถนำปัจจัยดังกล่าวไปใช้เป็นแนวทางในการสร้างการมีส่วนร่วมของประชาชน และเป็นแนวทางในการบริหารในการวางแผนพัฒนาขององค์การบริหารส่วนตำบล เพื่อใช้เป็นมาตรฐานในการพัฒนาการปฏิบัติงานและมีประสิทธิภาพซึ่งจะทำให้ประชาชนได้รับประโยชน์จากการพัฒนาท้องถิ่นอย่างแท้จริงจากการวางแผนพัฒนาขององค์การบริหารส่วนตำบลต่อไป

บทที่ 3

วิธีดำเนินการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้เป็นการศึกษาเรื่องการมีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดทำแผนพัฒนาท้องถิ่นขององค์การบริหารส่วนตำบลหนองไทร อำเภอนางรอง จังหวัดบุรีรัมย์ ในการวิจัยครั้งนี้ผู้วิจัยได้ดำเนินการตามขั้นตอนดังนี้

1. ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง
2. เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวมข้อมูล
3. การเก็บรวบรวมข้อมูล
4. การวิเคราะห์ข้อมูล
5. สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล

ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

1. ประชากร ได้แก่ ประชาชนผู้มีสิทธิเลือกตั้งในเขตองค์การบริหารส่วนตำบลหนองไทร อำเภอนางรอง จังหวัดบุรีรัมย์ ใน 14 หมู่บ้าน จำนวน 5,023 คน
2. กลุ่มตัวอย่าง ได้จากการสุ่มจากประชากร โดยกำหนดขนาดของกลุ่มตัวอย่างตามตารางของเครจซี และมอร์แกน (Krejcie & Morgan ; อ้างถึงใน ประสิทธิ์ สุวรรณรักษ์. 2542 : 149) ได้ขนาดของกลุ่มตัวอย่าง จำนวน 361 คน แล้วทำการสุ่มให้กระจายไปยังหมู่บ้านต่างๆ ตามสัดส่วนโดยวิธีสุ่มอย่างง่าย (Simple Random Sampling)

รายละเอียดจำนวนประชากรและกลุ่มตัวอย่างดังแสดงในตาราง 2 ดังนี้

ตาราง 2 ประชากรและกลุ่มตัวอย่างในเขตตำบลหนองไทร อำเภอนางรอง จังหวัดบุรีรัมย์

ที่	หมู่ที่/ชื่อหมู่บ้าน	จำนวนประชากร (คน)	กลุ่มตัวอย่าง (คน)
1	หมู่ที่ 1 บ้านหนองไทร	465	33
2	หมู่ที่ 2 บ้านตะกุดตาเสา	691	50
3	หมู่ที่ 3 บ้านหนองเตียน	323	24
4	หมู่ที่ 4 บ้านหนองกราด	300	21
5	หมู่ที่ 5 บ้านโคกใหญ่	416	29
6	หมู่ที่ 6 บ้านหินลาด	323	23
7	หมู่ที่ 7 บ้านคลองไผ่	139	11
8	หมู่ที่ 8 บ้านโคกหลักหิน	367	26
9	หมู่ที่ 9 บ้านนิคมเขต	542	39
10	หมู่ที่ 10 บ้านคอนขุนพรม	135	10
11	หมู่ที่ 11 บ้านหนองทะยุง	536	38
12	หมู่ที่ 12 บ้านคอนขวาง	109	8
13	หมู่ที่ 13 บ้านโคกเปราะหอม	340	25
14	หมู่ที่ 14 บ้านโคกปอแดง	337	24
	รวม	5,023	361

เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูล

1. ลักษณะของเครื่องมือ

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้เป็นแบบสอบถาม ที่ผู้วิจัยได้สร้างขึ้นเอง แบ่งออกเป็น 3 ตอน ดังนี้

ตอนที่ 1 เป็นแบบสอบถามข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม ได้แก่ เพศ อายุ ระดับการศึกษา อาชีพ โดยมีลักษณะคำถามเป็นแบบตรวจสอบรายการ (Checklist)

ตอนที่ 2 เป็นแบบสอบถามเกี่ยวกับการมีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดทำแผนพัฒนาท้องถิ่น ขององค์การบริหารส่วนตำบลหนองไทร อำเภอนางรอง จังหวัดบุรีรัมย์ ลักษณะคำถามเป็นแบบมาตราส่วนประมาณค่า (Rating Scale) 6 ระดับ คือ มากที่สุด มาก ปานกลาง น้อย น้อยที่สุด และไม่มีส่วนร่วม

ตอนที่ 3 เป็นแบบสอบถามแบบปลายเปิด (Open-ended Form) เพื่อให้กลุ่มตัวอย่างแสดงความคิดเห็นและข้อเสนอแนะอื่นๆ

2. ขั้นตอนการสร้างเครื่องมือ

การสร้างเครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูล จากการศึกษาเกี่ยวกับการมีส่วนร่วมในการจัดทำแผนพัฒนาท้องถิ่นขององค์การบริหารส่วนตำบลหนองไทร อำเภอนางรอง จังหวัดบุรีรัมย์ ผู้วิจัยได้ดำเนินการดังนี้

2.1 ศึกษาเอกสาร บทความและรายงานการวิจัยเป็นการศึกษาค้นคว้าเกี่ยวกับทฤษฎี แนวคิด และหลักการ ตลอดจนสภาพปัญหาการมีส่วนร่วมของประชาชน ในการจัดทำแผนพัฒนาท้องถิ่นขององค์การบริหารส่วนตำบลหนองไทร อำเภอนางรอง จังหวัดบุรีรัมย์

2.2 นำข้อมูลที่ได้จากการศึกษาค้นคว้ามาสร้างแบบสอบถาม

2.3 นำแบบสอบถามให้อาจารย์ที่ปรึกษาตรวจสอบเนื้อหา โครงสร้าง ภาษาและความครอบคลุมของข้อคำถาม แล้วนำมาปรับปรุงแก้ไข

2.4 นำเสนอแบบสอบถามไปให้ผู้เชี่ยวชาญ จำนวน 3 คนทำการตรวจสอบ เพื่อให้ได้คำถามที่ครอบคลุม ตรงสภาพ และปัญหา เป็นการหาความเที่ยงตรงเที่ยงตรงเชิงประจักษ์ (Face Validity) ผู้เชี่ยวชาญประกอบด้วย

2.4.1 ดร.ผดุงชาติ ยงดี คณบดีคณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏบุรีรัมย์

2.4.2 ดร.กระพัน ศรีงาน รองคณบดีฝ่ายวิจัยและพัฒนาคณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏบุรีรัมย์

2.4.3 ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.นวมินทร์ ประชานันท์ รองคณบดีบัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยราชภัฏบุรีรัมย์

2.5 นำแบบสอบถามที่ได้จากการตรวจสอบ แก้ไขจากผู้เชี่ยวชาญมาปรับปรุงแก้ไขและเสนอให้คณะกรรมการควบคุมการค้นคว้าอิสระพิจารณาอีกครั้งหนึ่ง แล้วนำมาปรับปรุงแก้ไขให้ดียิ่งขึ้น

2.6 นำแบบสอบถามไปทดลองใช้ (Try out) กับประชาชนในเขตองค์การบริหารส่วนตำบลหนองไทร อำเภอนางรอง จังหวัดบุรีรัมย์ จำนวน 30 คน เพื่อหาค่าความเชื่อมั่นของแบบสอบถาม

2.7 นำแบบสอบถามไปวิเคราะห์หาค่าความเชื่อมั่น (Reliability) โดยใช้สัมประสิทธิ์แอลฟา (Alpha Coefficient) ตามวิธีของครอนบาค (Cronbach) ได้ค่าความเชื่อมั่นเท่ากับ 0.9870 ซึ่งผ่านเกณฑ์สามารถนำไปเป็นเครื่องมือในการเก็บข้อมูลได้

การเก็บรวบรวมข้อมูล

ผู้ทำการวิจัยได้ดำเนินการเก็บรวบรวมข้อมูลตามลำดับขั้นตอนดังต่อไปนี้

1. ผู้วิจัยขอหนังสือจากบัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยราชภัฏบุรีรัมย์ ส่งถึงนายกองค์การบริหารส่วนตำบลหนองไทร อำเภอนางรอง จังหวัดบุรีรัมย์ เพื่อขออนุญาตให้ผู้วิจัยแจกแบบสอบถามให้กับประชาชนในเขตองค์การบริหารส่วนตำบลหนองไทร อำเภอนางรอง จังหวัดบุรีรัมย์
2. ผู้วิจัยเก็บรวบรวมข้อมูลด้วยตนเอง
3. ผลปรากฏว่าแบบสอบถาม จำนวน 361 ฉบับ เก็บรวบรวมกลับมาได้ จำนวน 361 ฉบับ มีความสมบูรณ์ 361 ฉบับ คิดเป็นร้อยละ 100

การวิเคราะห์ข้อมูล

เมื่อดำเนินการเก็บข้อมูลเป็นที่เรียบร้อยแล้ว ในการจัดกระทำข้อมูล ผู้วิจัยได้ดำเนินการ ดังนี้

1. ตรวจสอบความสมบูรณ์ของแบบสอบถามแต่ละฉบับ
2. กรอกรหัสแบบสอบถาม
3. กำหนดตัวเลขแทนค่าข้อมูลในแบบสอบถามแต่ละข้อ แล้วบันทึกข้อมูล
4. ประมวลผลด้วยคอมพิวเตอร์โดยใช้โปรแกรมสำเร็จรูปทางสถิติ

การวิเคราะห์ข้อมูลดำเนินการดังนี้

1. ข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถามวิเคราะห์ด้วยการแจกแจงความถี่หาค่าร้อยละ (Percent) แล้วนำเสนอเป็นตารางแสดงจำนวนร้อยละ

2. ศึกษาการมีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดทำแผนพัฒนาท้องถิ่นขององค์การบริหารส่วนตำบลหนองไทร อำเภอนางรอง จังหวัดบุรีรัมย์ วิเคราะห์ด้วยการหาค่าเฉลี่ย (Mean) ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (Standard Deviation) และการแปลความหมายของค่าเฉลี่ย เสนอข้อมูลเป็นตารางประกอบคำอธิบาย

เกณฑ์การแปลความหมายของค่าเฉลี่ยใช้เกณฑ์ ดังนี้ (กานดา พูลลาภทวี. 2530:79)

ค่าเฉลี่ย	ความหมาย
5.51-6.00	มีส่วนร่วมในระดับมากที่สุด
4.51-5.50	มีส่วนร่วมในระดับมาก
3.51-4.50	มีส่วนร่วมในระดับปานกลาง
2.51-3.50	มีส่วนร่วมในระดับน้อย

1.51-2.50 มีส่วนร่วมในระดับน้อยที่สุด

1.00-1.50 ไม่มีส่วนร่วม

3. ความคิดเห็นและข้อเสนอแนะที่เป็นคำถามปลายเปิดใช้การวิเคราะห์เชิงเนื้อหา (Content Analysis) โดยจัดคำตอบเข้าประเด็นเดียวกัน แล้วแจกแจงความถี่หาค่าร้อยละเสนอข้อมูลเป็นตารางประกอบคำอธิบาย

สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล

1. สถิติในการตรวจสอบคุณภาพของเครื่องมือ การหาความเชื่อมั่นของแบบสอบถามโดยใช้ค่าสัมประสิทธิ์แอลฟา ตามวิธีของครอนบาค

2. สถิติพื้นฐานที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล ได้แก่

2.1 ร้อยละ

2.2 ค่าเฉลี่ย

2.3 ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน

บทที่ 4

ผลการวิเคราะห์ข้อมูล

การศึกษาการมีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดทำแผนพัฒนาองค์การบริหารส่วนตำบลหนองไทร อำเภอนางรอง จังหวัดบุรีรัมย์ ผู้วิจัยได้วิเคราะห์ข้อมูลและนำเสนอผลการวิเคราะห์ข้อมูล ดังนี้

1. สัญลักษณ์ที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล
2. การวิเคราะห์ข้อมูล
3. ผลการวิเคราะห์ข้อมูล

สัญลักษณ์ที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล

สัญลักษณ์ที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล มีดังต่อไปนี้

\bar{X} แทน ค่าเฉลี่ย

S.D. แทน ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน

การวิเคราะห์ข้อมูล

การวิเคราะห์ข้อมูล ผู้วิจัยดำเนินการ โดยใช้โปรแกรมคอมพิวเตอร์สำเร็จรูปทางสถิติทำการวิเคราะห์และจำแนกผลการวิเคราะห์เป็น 3 ตอน ดังนี้

ตอนที่ 1 ข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม

ตอนที่ 2 ศึกษาการมีส่วนร่วมของประชาชนที่มีต่อการจัดทำแผนพัฒนาองค์การบริหารส่วนตำบลหนองไทร อำเภอนางรอง จังหวัดบุรีรัมย์

ตอนที่ 3 ความคิดเห็นและข้อเสนอแนะอื่น ๆ

ผลการวิเคราะห์ข้อมูล

การวิเคราะห์ข้อมูลมี 3 ตอน ดังนี้

ตอนที่ 1 ข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม ปรากฏผลตามตาราง 3 ดังนี้

ตาราง 3 จำนวนและร้อยละของข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม

ลักษณะตัวแปร	จำนวน (คน)	ร้อยละ
กลุ่มตัวอย่าง	361	100.00
1. เพศ		
1.1 ชาย	158	43.77
1.2 หญิง	203	56.23
2. อายุ		
2.1 18 – 29 ปี	50	13.85
2.2 30 – 39 ปี	88	24.38
2.3 40 – 49 ปี	74	20.50
2.4 50 – 59 ปี	93	25.76
2.5 60 ปี ขึ้นไป	56	15.51
3. ระดับการศึกษา		
3.1 ประถมศึกษา	153	42.38
3.2 มัธยมศึกษาตอนต้น	82	22.71
3.3 มัธยมศึกษาตอนปลาย / ปวช.	57	15.80
3.4 อนุปริญญา / ปวส.	29	8.03
3.5 ปริญญาตรี	31	8.59
3.6 สูงกว่าปริญญาตรี	9	2.49
4. อาชีพ		
4.1 เกษตรกรรม	180	49.86
4.2 ค้าขาย / ธุรกิจส่วนตัว	57	15.79
4.3 รับจ้าง	77	21.33
4.4 รับราชการ/รัฐวิสาหกิจ	39	10.80
4.5 อื่นๆ	8	2.22

จากตาราง 3 พบว่า กลุ่มตัวอย่างที่ตอบแบบสอบถามทั้งสิ้นจำนวน 361 คน จำแนกตาม เพศ เป็นชาย จำนวน 158 คน คิดเป็นร้อยละ 43.77 เป็นหญิง จำนวน 203 คน คิดเป็นร้อยละ 56.23

จำแนกตามอายุ พบว่า ช่วงอายุระหว่าง 50-59 ปี มีจำนวนมากที่สุด จำนวน 93 คน คิดเป็นร้อยละ 25.76 รองลงมาคือช่วงอายุระหว่าง 30-39 ปี มีจำนวน 88 คน คิดเป็นร้อยละ 24.38 ส่วนช่วงอายุที่มีจำนวนน้อยที่สุด คือ ช่วงอายุระหว่าง 18-29 ปี จำนวน 50 คน คิดเป็นร้อยละ 13.85

จำแนกตามระดับการศึกษา พบว่า ระดับประถมศึกษา มีจำนวนมากที่สุด จำนวน 153 คน คิดเป็นร้อยละ 42.38 รองลงมาคือ ระดับมัธยมศึกษาตอนต้น จำนวน 82 คน คิดเป็นร้อยละ 22.71 และที่มีจำนวนน้อยที่สุด คือ ระดับสูงกว่าปริญญาตรี จำนวน 9 คน คิดเป็นร้อยละ 2.49

จำแนกตามอาชีพ พบว่า อาชีพเกษตรกรกรรม มีจำนวนมากที่สุด จำนวน 180 คน คิดเป็นร้อยละ 49.86 รองลงมาคือ อาชีพรับจ้าง จำนวน 77 คน คิดเป็นร้อยละ 21.33 ส่วนอาชีพที่มีจำนวนน้อยที่สุด คือ อาชีพอื่นๆ จำนวน 8 คน คิดเป็นร้อยละ 2.22

ตอนที่ 2 การศึกษาระดับการมีส่วนร่วมของประชาชนที่มีต่อการจัดทำแผนพัฒนาองค์การบริหารส่วนตำบลหนองไทร อำเภอนางรอง จังหวัดบุรีรัมย์ ปากฎตั้งตาราง 4-7 ดังนี้

ตาราง 4 ค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานความคิดเห็นเกี่ยวกับการมีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดทำแผนพัฒนาองค์การบริหารส่วนตำบลหนองไทร อำเภอนางรอง จังหวัดบุรีรัมย์ โดยภาพรวมและรายด้าน

ข้อความ	ระดับการมีส่วนร่วม		
	\bar{X}	S.D.	ความหมาย
ลักษณะการมีส่วนร่วม			
ด้านเตรียมการจัดทำแผน	3.73	1.04	ปานกลาง
ด้านการปฏิบัติตามแผน	3.52	1.04	ปานกลาง
ด้านการติดตามและประเมินผล	3.26	1.13	น้อย
รวมเฉลี่ย	3.51	0.99	ปานกลาง

จากตาราง 4 พบว่า ความคิดเห็นของประชาชนในเขตองค์การบริหารส่วนตำบลหนองไทร อำเภอนางรอง จังหวัดบุรีรัมย์ เกี่ยวกับการมีส่วนร่วมของประชาชนโดยภาพรวมอยู่ในระดับปานกลาง ($\bar{X} = 3.51$) เมื่อพิจารณาเป็นรายด้านพบว่า ด้านการติดตามและประเมินอยู่ในระดับน้อย ($\bar{X} = 3.26$) นอกนั้น อยู่ในระดับปานกลาง โดยด้านที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุดได้แก่ ด้านการเตรียมการจัดทำแผน ($\bar{X} = 3.73$) รองลงมาคือ ด้านการปฏิบัติตามแผน ($\bar{X} = 3.52$) ส่วนด้านที่มีค่าเฉลี่ยต่ำสุด คือ ด้านการติดตามและประเมินผล ($\bar{X} = 3.26$) ตามลำดับ

ตาราง 5 ค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานความคิดเห็นเกี่ยวกับการมีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดทำแผนพัฒนาท้องถิ่นขององค์การบริหารส่วนตำบลหนองไทร อำเภอนางรอง จังหวัดบุรีรัมย์ ด้านเตรียมการจัดทำแผนพัฒนา โดยภาพรวมและรายข้อ

ข้อความ	ระดับการมีส่วนร่วม		
	\bar{X}	S.D.	ความหมาย
ด้านการเตรียมการจัดทำแผน			
1. ท่านมีส่วนร่วมในการสนับสนุนและให้ข้อมูลในการวางแผนพัฒนา	3.93	1.49	ปานกลาง
2. ท่านมีส่วนร่วมในการกำหนดวิสัยทัศน์การจัดทำแผนพัฒนาองค์การบริหารส่วนตำบล	3.82	1.17	ปานกลาง
3. ท่านได้เข้าร่วมประชาคมเพื่อเสนอปัญหาและแนวทางและความต้องการภายในหมู่บ้าน	3.85	1.25	ปานกลาง
4. ท่านมีส่วนร่วมในการเสนอโครงการในการพัฒนาองค์การบริหารส่วนตำบล	3.67	1.23	ปานกลาง
5. ท่านได้ร่วมคิดและกำหนดแนวทางการพัฒนา เพื่อแก้ไขและลดปัญหา	3.57	1.27	ปานกลาง
6. ท่านมีส่วนร่วมในการจัดลำดับความสำคัญของปัญหาในการพัฒนาหมู่บ้าน	3.66	1.31	ปานกลาง
7. ท่านได้เข้าร่วมประชุมรับฟังการประเมินสถานการณ์ การชี้แจงวัตถุประสงค์และการจัดลำดับความสำคัญของโครงการที่นำเสนอในการจัดทำแผนพัฒนา	3.68	1.26	ปานกลาง
รวมเฉลี่ย	3.73	1.04	ปานกลาง

จากตาราง 5 พบว่า ความคิดเห็นเกี่ยวกับการมีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดทำแผนพัฒนาท้องถิ่นขององค์การบริหารส่วนตำบลหนองไทร อำเภอนางรอง จังหวัดบุรีรัมย์ ด้านเตรียมการจัดทำแผน โดยภาพรวมอยู่ในระดับปานกลาง ($\bar{X} = 3.73$) เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ พบว่าทุกข้ออยู่ในระดับปานกลางเช่นกัน โดยข้อที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุดคือข้อ 1. ท่านมีส่วนร่วมในการสนับสนุนและให้ข้อมูลในการวางแผนพัฒนา ($\bar{X} = 3.93$) รองมาคือ ข้อ 3. ท่านได้เข้าร่วมประชาคมเพื่อเสนอปัญหาและแนวทางและความต้องการภายในหมู่บ้าน ($\bar{X} = 3.85$) ส่วนข้อที่มีค่าเฉลี่ยต่ำสุด คือข้อ 5. ท่านได้ร่วมคิดและกำหนดแนวทางการพัฒนา เพื่อแก้ไขและลดปัญหา ($\bar{X} = 3.57$)

ตาราง 6 ค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานความคิดเห็นเกี่ยวกับการมีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดทำแผนพัฒนาท้องถิ่นขององค์การบริหารส่วนตำบลหนองไทร อำเภอนางรอง จังหวัดบุรีรัมย์ ด้านการปฏิบัติตามแผน โดยภาพรวมและรายข้อ

ข้อความ	ระดับการมีส่วนร่วม		
	ลักษณะการมีส่วนร่วม	\bar{X}	S.D.
ด้านการปฏิบัติตามแผน			
8. ท่านมีส่วนร่วมในการปฏิบัติตามนโยบายแผนงานโครงการหรือกิจกรรม	3.76	1.47	ปานกลาง
9. ท่านมีส่วนร่วมในการสร้างความรู้ความเข้าใจก่อนนำโครงการลงสู่ชุมชน	3.62	1.19	ปานกลาง
10. ท่านมีส่วนร่วมในการประสานงานกับชุมชนหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง เพื่อให้งานบรรลุผลสำเร็จ	3.58	1.31	ปานกลาง
11. ท่านมีส่วนร่วมในการสนับสนุนทรัพยากรให้กับองค์การบริหารส่วนตำบลเพื่อให้โครงการบรรลุผล	3.53	1.25	ปานกลาง
12. ท่านมีส่วนร่วมในการเป็นกรรมการพิจารณาโครงการเพื่อขออนุมัติ	3.44	1.33	น้อย
13. ท่านมีส่วนร่วมในการเป็นกรรมการในการพิจารณางบประมาณตามโครงการ	3.37	1.30	น้อย
14. ท่านมีส่วนร่วมในการเป็นกรรมการในการดำเนินตามโครงการและติดตามผลงาน	3.44	1.28	น้อย

ตาราง 6 (ต่อ)

ข้อความ	ระดับการมีส่วนร่วม		
	\bar{X}	S.D.	ความหมาย
15. ท่านมีส่วนร่วมในการอำนวยความสะดวกในการดำเนินงานโครงการหรือกิจกรรม	3.54	1.27	ปานกลาง
16. ท่านมีส่วนร่วมในการจัดเตรียมสถานที่ดำเนินโครงการหรือกิจกรรม	3.55	1.32	ปานกลาง
17. ท่านมีส่วนร่วมในการแก้ไขปัญหาในการดำเนินการตามโครงการให้บรรลุเป้าหมาย	3.48	1.21	น้อย
18. ท่านมีส่วนร่วมในการตรวจสอบการจัดทำโครงการพัฒนาที่เป็นข้อเสนอของประชาคมไปจัดทำแผนพัฒนาองค์การบริหารส่วนตำบลด้านการเตรียมการจัดทำแผนพัฒนา	3.53	1.29	ปานกลาง
รวมเฉลี่ย	3.52	1.04	ปานกลาง

จากตาราง 6 พบว่า ความคิดเห็นเกี่ยวกับการมีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดทำแผนพัฒนาท้องถิ่นขององค์การบริหารส่วนตำบลหนองไทร อำเภอนางรอง จังหวัดบุรีรัมย์ ด้านการจัดทำแผนพัฒนา โดยภาพรวมอยู่ในระดับปานกลาง ($\bar{X} = 3.52$) เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ พบว่า ข้อ 12., 13., 14. และข้อ 17. อยู่ในระดับน้อย ส่วนข้ออื่น ๆ อยู่ในระดับปานกลาง โดยข้อที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุดคือข้อ 8. ท่านมีส่วนร่วมในการปฏิบัติตามนโยบาย แผนงานโครงการหรือกิจกรรม ($\bar{X} = 3.76$) รองลงมาคือ ข้อ 9. ท่านมีส่วนร่วมในการสร้างความรู้ความเข้าใจก่อนนำโครงการลงสู่ชุมชน ($\bar{X} = 3.62$) ส่วนข้อที่มีค่าเฉลี่ยต่ำที่สุด คือข้อ 13. ท่านมีส่วนร่วมในการเป็นกรรมการในการพิจารณางบประมาณตามโครงการ ($\bar{X} = 3.37$)

ตาราง 7 ค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานความคิดเห็นเกี่ยวกับการมีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดทำแผนพัฒนาท้องถิ่นขององค์การบริหารส่วนตำบลหนองไทร อำเภอนางรอง จังหวัดบุรีรัมย์ ด้านติดตามและประเมินผล โดยภาพรวมและรายข้อ

ข้อความ ลักษณะการมีส่วนร่วม	ระดับการมีส่วนร่วม		
	\bar{X}	S.D.	ความหมาย
ด้านการติดตามและประเมินผล			
19. ท่านมีส่วนร่วมในการเป็นคณะกรรมการติดตามและประเมินผลแผนพัฒนา	3.24	1.32	น้อย
20. ท่านได้ร่วมในการวางแผนติดตามและประเมินผลแผนพัฒนาขององค์การบริหารส่วนตำบล	3.35	1.27	น้อย
21. ท่านมีส่วนร่วมในการกำหนดประเด็นในการติดตามและประเมินผลแผนพัฒนา	3.25	1.16	น้อย
22. ท่านมีส่วนร่วมในการติดตามและประเมินผลในการดำเนินงานตามแผนพัฒนา	3.26	1.35	น้อย
23. ท่านมีได้เข้าร่วมในการสรุปผลการติดตามและประเมินผลแผนพัฒนา	3.22	1.39	น้อย
24. ท่านได้เข้าร่วมในการให้ข้อมูลและวิเคราะห์ผลการติดตามและประเมินผลแผนพัฒนา	3.45	1.60	น้อย
25. ท่านได้เข้าร่วมในการตรวจสอบผลการดำเนินงานต่างๆ ตามแผนงาน/โครงการ	3.17	1.32	น้อย
26. ท่านมีส่วนร่วมในการประเมินผลการได้รับประโยชน์ของประชาชนในการดำเนินงานตามโครงการ	3.34	1.35	น้อย
27. ท่านมีส่วนร่วมในการตรวจสอบการใช้จ่ายงบประมาณตามโครงการพัฒนา	3.28	1.38	น้อย
28. ท่านได้ให้ข้อเสนอแนะในการติดตามและประเมินผลแผนพัฒนา	3.18	1.31	น้อย
29. ท่านได้ประชาสัมพันธ์ในการปฏิบัติงานให้ประชาชนทราบ เมื่อเสร็จสิ้นโครงการ	3.21	1.35	น้อย
30. ท่านมีส่วนร่วมในการรายงานผลการติดตามและประเมินผลแผนพัฒนา	3.27	1.37	น้อย
รวมเฉลี่ย	3.26	1.13	น้อย

จากตาราง 7 พบว่า ความคิดเห็นเกี่ยวกับการมีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดทำแผนพัฒนาท้องถิ่นขององค์การบริหารส่วนตำบลหนองไทร อำเภอนางรอง จังหวัดบุรีรัมย์ ด้านการติดตามและประเมินผล โดยภาพรวมอยู่ในระดับน้อย ($\bar{X} = 3.26$) เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ พบว่าทุกข้ออยู่ในระดับน้อยเช่นกัน โดยข้อที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุดคือข้อ 24. ท่านได้เข้าร่วมในการให้ข้อมูลและวิเคราะห์ผลการติดตามและประเมินผลแผนพัฒนา ($\bar{X} = 3.45$) รองมาคือ ข้อ 20. ท่านได้ร่วมในการวางแผนติดตามและประเมินผลแผนพัฒนาขององค์การบริหารส่วนตำบล ($\bar{X} = 3.35$) ส่วนข้อที่มีค่าเฉลี่ยต่ำสุดคือข้อ 25. ท่านได้เข้าร่วมในการตรวจสอบผลการดำเนินงานต่างๆตามแผนงาน/โครงการ ($\bar{X} = 3.17$)

ตอนที่ 3 ความคิดเห็นและข้อเสนอแนะอื่น ๆ ดังปรากฏในตาราง 8 ดังนี้

ตาราง 8 ความคิดเห็นและข้อเสนอแนะอื่น ๆ

ที่	ความคิดเห็นและข้อเสนอแนะอื่น ๆ	จำนวน	ร้อยละ
1.	ผู้บริหารต้องจัดสรรงบประมาณในการพัฒนาด้านโครงสร้างพื้นฐานและส่งเสริมคุณภาพชีวิตให้ทั่วถึงทุกหมู่บ้าน	22	27.16
2.	ควรมีการจัดสรรงบประมาณในด้านการก่อสร้างถนนคอนกรีตในหมู่บ้าน	20	24.69
3.	โครงการที่เสนอบรรจุเข้าแผนพัฒนา ควรดำเนินการให้แล้วเสร็จทุกโครงการ	17	20.99
4.	ควรดำเนินงานด้วยความยุติธรรมโปร่งใสในการบริหารงาน	13	16.05
5.	ควรมีการประชาสัมพันธ์ให้ความรู้เกี่ยวกับการจัดทำแผนพัฒนา	9	11.11
	รวม	81	100

จากตาราง 8 ความคิดเห็นและข้อเสนอแนะอื่น ๆ ที่มีจำนวนมากที่สุด คือ ผู้บริหารต้องจัดสรรงบประมาณในการพัฒนาด้านโครงสร้างพื้นฐานและส่งเสริมคุณภาพชีวิตให้ทั่วถึงทุกหมู่บ้าน คิดเป็นร้อยละ 27.16 รองลงมาคือ ควรมีการจัดสรรงบประมาณในด้านการก่อสร้างถนนคอนกรีตในหมู่บ้าน คิดเป็นร้อยละ 24.69 และโครงการที่เสนอบรรจุเข้าแผนพัฒนา ควรดำเนินการให้แล้วเสร็จทุกโครงการ คิดเป็นร้อยละ 20.99 ตามลำดับ

บทที่ 5

สรุปผล อภิปรายผล และข้อเสนอแนะ

การวิจัยครั้งนี้เป็นการศึกษาการมีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดทำแผนพัฒนาองค์การบริหารส่วนตำบลหนองไทร อำเภอนางรอง จังหวัดบุรีรัมย์ ซึ่งสรุปผลและข้อเสนอแนะตามลำดับ ดังนี้

1. ความมุ่งหมายของการวิจัย
2. วิธีดำเนินการวิจัย
3. สรุปผลการวิจัย
4. อภิปรายผล
5. ข้อเสนอแนะ
 - 5.1 ข้อเสนอแนะในการนำไปใช้
 - 5.2 ข้อเสนอแนะเพื่อการวิจัยต่อไป

ความมุ่งหมายของการวิจัย

เพื่อศึกษาการมีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดทำแผนพัฒนาองค์การบริหารส่วนตำบลหนองไทร อำเภอนางรอง จังหวัดบุรีรัมย์

วิธีดำเนินการวิจัย

1. ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง กลุ่มตัวอย่างได้จากการสุ่มจากประชากร ได้แก่ ประชาชนผู้มีสิทธิเลือกตั้งในเขตองค์การบริหารส่วนตำบลหนองไทร อำเภอนางรอง จังหวัดบุรีรัมย์ ใน 14 หมู่บ้าน จำนวน 5,023 คน โดยกำหนดขนาดของกลุ่มตัวอย่างตามตารางของเครจซี่ และมอร์แกน ได้ขนาดของกลุ่มตัวอย่างจำนวน 361 คน แล้วทำการสุ่มให้กระจายไปตามหมู่บ้านต่าง ๆ ตามสัดส่วน โดยวิธีสุ่มอย่างง่าย
2. เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูล เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยเป็นแบบสอบถามที่ผู้วิจัยได้สร้างขึ้นเองโดยมีอาจารย์ที่ปรึกษาและผู้เชี่ยวชาญให้คำแนะนำในการพัฒนาเครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยแล้วนำไปทดลองใช้กับประชาชนในเขตองค์การบริหารส่วนตำบลหนองไทร อำเภอนางรอง จังหวัดบุรีรัมย์ จำนวน 30 คน ซึ่งมีลักษณะคล้ายกลุ่มตัวอย่าง

เพื่อหาค่าความเชื่อมั่น โดยใช้สัมประสิทธิ์แอลฟา ตามวิธีของครอนบาค ได้ค่าความเชื่อมั่นของแบบสอบถามเท่ากับ 0.9870 ซึ่งผ่านเกณฑ์และนำไปใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูลเพื่อการวิจัยต่อไป

3. การเก็บรวบรวมข้อมูล ในการเก็บข้อมูล ผู้วิจัยขอความอนุเคราะห์จากบัณฑิตวิทยาลัยมหาวิทยาลัยราชภัฏบุรีรัมย์ ขอนหนังสือถึงนายกองค์การบริหารส่วนตำบลหนองไทร อำเภอนางรอง จังหวัดบุรีรัมย์ เพื่อขอความอนุเคราะห์ในการเก็บรวบรวมข้อมูล ผู้วิจัยดำเนินการเก็บรวบรวมข้อมูลด้วยตนเองจากกลุ่มตัวอย่างผลปรากฏว่า แบบสอบถามจำนวน 361 ฉบับ เก็บรวบรวมกลับคืนมาได้จำนวน 361 ฉบับ คิดเป็นร้อยละ 100

4. การวิเคราะห์ข้อมูล การวิเคราะห์ข้อมูลเพื่อการวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยได้ทำการวิเคราะห์ข้อมูลประมวลผลด้วยคอมพิวเตอร์ โดยใช้โปรแกรมสำเร็จรูปทางสถิติ ดังนี้

4.1 ศึกษาข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม วิเคราะห์ด้วยการแจกแจงความถี่ และหาค่าร้อยละ

4.2 ศึกษาการมีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดทำแผนพัฒนาท้องถิ่นขององค์การบริหารส่วนตำบลหนองไทร อำเภอนางรอง จังหวัดบุรีรัมย์ วิเคราะห์ด้วยการหาค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และการแปลความหมายของค่าเฉลี่ย

4.3 ความคิดเห็นและข้อเสนอแนะอื่นๆ ที่เป็นคำถามปลายเปิด ใช้การวิเคราะห์เชิงเนื้อหา โดยจัดคำตอบเข้าประเด็นเดียวกัน แล้วแจกแจงความถี่ และหาค่าร้อยละ

สรุปผลการวิจัย

จากผลการวิจัย เรื่อง การมีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดทำแผนพัฒนาองค์การบริหารส่วนตำบลหนองไทร อำเภอนางรอง จังหวัดบุรีรัมย์ ผู้วิจัยสรุปผลการวิจัย ดังนี้

1. การมีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดทำแผนพัฒนาท้องถิ่นขององค์การบริหารส่วนตำบลหนองไทร อำเภอนางรอง จังหวัดบุรีรัมย์ โดยภาพรวมอยู่ในระดับปานกลาง เมื่อพิจารณาเป็นรายด้านพบว่า ด้านการติดตามประเมินผล อยู่ในระดับน้อย นอกนั้นอยู่ในระดับปานกลาง ด้านที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด คือ ด้านการเตรียมการจัดทำแผนพัฒนา รองลงมา คือ ด้านการปฏิบัติตามแผน ส่วนด้านที่มีค่าเฉลี่ยต่ำสุด คือ ด้านการติดตามประเมินผล ตามลำดับ
2. ความคิดเห็นและข้อเสนอแนะอื่น ๆ ที่มีจำนวนมากที่สุด คือ ผู้บริหารต้องจัดสรรงบประมาณในการพัฒนาด้านโครงสร้างพื้นฐานและส่งเสริมคุณภาพชีวิตให้ทั่วถึงทุกหมู่บ้าน รองลงมาคือ ควรมีการจัดสรรงบประมาณในด้านการก่อสร้างถนนคอนกรีตในหมู่บ้าน และโครงการที่เสนอบรรจุเข้าแผนพัฒนา ควรดำเนินการให้แล้วเสร็จทุกโครงการ ตามลำดับ

อภิปรายผล

จากการศึกษาการมีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดทำแผนพัฒนาท้องถิ่นขององค์การบริหารส่วนตำบลหนองไทร อำเภอนางรอง จังหวัดบุรีรัมย์ ซึ่งสามารถอภิปรายผลได้ดังนี้

1. ผลการวิจัยการมีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดทำแผนพัฒนาท้องถิ่นขององค์การบริหารส่วนตำบลหนองไทร อำเภอนางรอง จังหวัดบุรีรัมย์ ในการจัดทำแผนพัฒนาโดยภาพรวมอยู่ในระดับปานกลาง แสดงให้เห็นว่าประชาชนในเขตองค์การบริหารส่วนตำบลหนองไทร ยังไม่ให้ความสำคัญและความสนใจในการจัดทำแผนพัฒนา กระบวนการจัดทำแผนพัฒนา ทำให้โครงการ / งาน กิจกรรมต่างๆ ที่เสนอไม่ตรงตามความต้องการของประชาชน ซึ่งอาจเป็นเพราะประชาชนในเขตองค์การบริหารส่วนตำบลหนองไทร โดยส่วนใหญ่มีระดับการศึกษาอยู่ในระดับประถมศึกษาความรู้เรื่องการจัดทำแผนอาจมีน้อยหรือไม่มี พร้อมทั้งประชาชนในเขตตำบลหนองไทรประกอบอาชีพเกษตรกรรมส่วนใหญ่จะปล่อยให้เป็นที่นาที่ของพนักงานส่วนตำบล ผู้นำหมู่บ้าน และสมาชิกสภาองค์การบริหารส่วนตำบลที่ได้รับ ซึ่งผลการวิจัยสอดคล้องกับงานวิจัยของ วีระชัย คำล้าน (2550 : บทคัดย่อ) ได้ศึกษาเรื่องการมีส่วนร่วมในการจัดทำแผนพัฒนาท้องถิ่นของประชาชนในเขตเทศบาลตำบลบัวงาม อำเภอเดชอุดม จังหวัดอุบลราชธานี พบว่าการศึกษาการมีส่วนร่วมในการจัดทำแผนพัฒนาท้องถิ่นในภาพรวมอยู่ในระดับปานกลาง

2. เมื่อพิจารณาผลการวิจัยเป็นรายด้านสามารถอภิปรายผลได้ ดังนี้

2.1 ผลการวิจัยด้านเตรียมการจัดทำแผน พบว่า ประชาชนในเขตองค์การบริหารส่วนตำบลหนองไทร อำเภอนางรอง จังหวัดบุรีรัมย์ โดยภาพรวมอยู่ในระดับปานกลาง ทั้งนี้อาจเนื่องมาจากการทำประชาคมหมู่บ้านประชาชนเข้าร่วมประชาคมมีไม่มาก แต่ผู้เข้าร่วมบางกลุ่มต้องการเสนอปัญหาและแนวทางการพัฒนาพร้อมทั้งความต้องการของหมู่บ้านเข้าบรรจุลงในแผนพัฒนา เพื่อของบประมาณจากองค์การบริหารส่วนตำบลหนองไทรในการพัฒนาหมู่บ้านของตนเอง การประชุมประชาคมในการคัดเลือกคณะกรรมการการวางแผนพัฒนาท้องถิ่นทางผู้นำหมู่บ้านได้ประกาศเชิญประชุมประชาคมให้ทางหมู่บ้านได้เสนอรายชื่อประชาคมเข้าไปทำให้ประชาคมบางท่านสนใจที่จะเข้าร่วมเสนอชื่อตัวแทนเข้าไปทำหน้าที่แทนตนเอง เพื่อให้การสนับสนุนและให้ข้อมูลในการวางแผนและนำความรู้ที่ได้รับจากการเป็นคณะกรรมการวางแผนพัฒนาท้องถิ่นและขั้นตอนการวางแผนและการทำงานขององค์การบริหารส่วนตำบลมาเผยแพร่ให้ประชาชนในหมู่บ้านของตนเองได้ทราบ ซึ่งทำให้เกิดการเรียนรู้และแลกเปลี่ยนประสบการณ์ด้านต่างๆ มีไม่มาก ซึ่งผลการวิจัยสอดคล้องกับงานวิจัยของ ปิยรัตน์ สุขบรรณ (2552 : บทคัดย่อ) ได้ศึกษา การมีส่วนร่วมในการจัดทำแผนพัฒนาท้องถิ่นของประชาชนในเขตเทศบาลตำบลยายแยมวัฒนา อำเภอเฉลิมพระเกียรติ จังหวัดบุรีรัมย์ พบว่า ด้านการเตรียมการจัดทำแผน มีส่วนร่วมอยู่ในระดับปานกลาง

2.2 ผลการวิจัยด้านการปฏิบัติตามแผน พบว่า ประชาชนในเขตองค์การบริหารส่วนตำบลหนองไทร อำเภอนางรอง จังหวัดบุรีรัมย์ โดยภาพรวมอยู่ในระดับปานกลาง ทั้งนี้อาจเนื่องจากประชาชนในตำบลไม่ให้ความสำคัญไม่เห็นประโยชน์ในการปฏิบัติตามแผนพัฒนาจึงทำให้ประชาชนมีส่วนร่วมไม่มากนัก นอกจากนี้การวิเคราะห์ข้อมูลเพื่อนำไปสู่การปฏิบัติประชาชนขาดความรู้ความเข้าใจในกระบวนการและไม่ได้รับประโยชน์โดยตรง หรือมองไม่เห็นประโยชน์ ภายภาคหน้า จากการมีส่วนร่วมในกระบวนการดำเนินงาน ดังนั้นองค์การบริหารส่วนตำบลควรส่งเสริมให้ความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับการนำแผนไปสู่การปฏิบัติ เพื่อให้ประชาชนได้เข้ามามีส่วนร่วมในการปฏิบัติงานตามนโยบาย แผนงาน โครงการ หรือกิจกรรม ซึ่งผลการวิจัยสอดคล้องกับงานวิจัยของ ภัทรนิษฐ์ เสาทอง (2552 : บทคัดย่อ) ได้ศึกษา การมีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดทำแผนยุทธศาสตร์การพัฒนารององค์การบริหารส่วนตำบลม อำเภอสังขะ จังหวัดสุรินทร์ พบว่า ด้านการมีส่วนร่วมในการปฏิบัติการ (การดำเนินการ) มีส่วนร่วมอยู่ในระดับปานกลาง

2.3 ผลการวิจัยด้านการติดตามประเมินผล พบว่า ประชาชนในเขตองค์การบริหารส่วนตำบลหนองไทร อำเภอนางรอง จังหวัดบุรีรัมย์ โดยภาพรวมมีส่วนร่วมอยู่ในระดับน้อย ทั้งนี้อาจจะเป็นเพราะว่าประชาชนยังขาดความรู้ความเข้าใจและไม่เห็นความสำคัญในการประเมินผล เนื่องจากเข้าใจว่าเมื่อโครงการเกิดขึ้นในหมู่บ้านของตนเองแล้ว ถือว่าการจัดทำแผนโครงการที่เสนอเข้ามาได้ดำเนินการเสร็จสิ้นแล้ว และที่สำคัญ คือ ประชาชนส่วนใหญ่เข้าใจว่ากระบวนการติดตามและประเมินผลเป็นหน้าที่ของเจ้าหน้าที่องค์การบริหารส่วนตำบลและเจ้าหน้าที่ที่ดำเนินการจัดทำแผน จึงทำให้ประชาชนให้ความสำคัญในการติดตามประเมินผลตามแผนพัฒนาน้อย ซึ่งผลการวิจัยสอดคล้องกับงานวิจัยของ ทองสุข บรรดาศักดิ์ (2553 : บทคัดย่อ) ได้ศึกษา การมีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดทำแผนพัฒนาท้องถิ่นขององค์การบริหารส่วนตำบลหนองเชียง อำเภอบ้านใหม่ไชยพจน์ จังหวัดบุรีรัมย์ ผลการวิจัยพบว่า ระดับการมีส่วนร่วมของประชาชนในด้านการติดตามและประเมินผลแผนพัฒนา มีส่วนร่วมอยู่ในระดับน้อย

3. ความคิดเห็นและข้อเสนอแนะอื่น ๆ ที่มีจำนวนมากที่สุด คือ ผู้บริหารต้องจัดสรรงบประมาณในการพัฒนาด้านโครงสร้างพื้นฐานและส่งเสริมคุณภาพชีวิตให้ทั่วถึงทุกหมู่บ้าน ทั้งนี้อาจเป็นเพราะประชาชนขององค์การบริหารส่วนตำบลหนองไทร ต้องการให้จัดสรรงบประมาณให้ครอบคลุมทุกด้านไม่จำเพาะเจาะจงที่จะพัฒนาด้านเดียว และจะให้เกิดประโยชน์แก่ประชาชนมากที่สุด ซึ่งผลการวิจัยสอดคล้องกับงานวิจัยของ ธีรพิชญ์ บันลือทรัพย์ (2554 : บทคัดย่อ) ได้ศึกษาการมีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดทำแผนพัฒนาท้องถิ่นของ

องค์การบริหารส่วนตำบลบ้านซบ อำเภอสังขะ จังหวัดสุรินทร์ พบว่า ข้อเสนอแนะต้องการให้ผู้บริหารทางงบประมาณใช้ในการพัฒนาด้านโครงสร้างพื้นฐานและส่งเสริมคุณภาพชีวิตให้ทั่วถึงทุกหมู่บ้าน

ข้อเสนอแนะ

จากผลการวิจัยครั้งนี้ ทำให้ทราบถึงระดับการมีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดทำแผนพัฒนาท้องถิ่นขององค์การบริหารส่วนตำบลหนองไทร อำเภอนางรอง จังหวัดบุรีรัมย์ ซึ่งผู้วิจัยขอเสนอแนะเพื่อให้เกิดประโยชน์ในการนำไปเป็นข้อมูล ดังนี้

1. ข้อเสนอแนะในการนำไปใช้

1.1 ผลการวิจัย พบว่า ด้านการเตรียมการจัดทำแผน ข้อที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด คือ การมีส่วนร่วมในการสนับสนุนและให้ข้อมูลในการวางแผนพัฒนา ดังนั้น องค์การบริหารส่วนตำบลหนองไทร และผู้ที่เกี่ยวข้องกับการจัดทำแผนพัฒนาต้องรักษามาตรฐานอย่างสม่ำเสมอและต่อเนื่อง และควรเพิ่มเติมสิ่งใหม่ๆ ให้ดียิ่งขึ้น เช่น การส่งเสริมให้ประชาชนเข้ามามีส่วนร่วมในการประชุมมากขึ้น เพื่อสร้างความรู้ ความเข้าใจ แลกเปลี่ยนความคิดเห็นและให้ข้อมูลในการวางแผนพัฒนาของท้องถิ่นที่ตรงกับปัญหาความต้องการของประชาชนอย่างแท้จริง นอกจากนี้ยังเป็นการเปิดโอกาสให้ประชาชนทุกคนมีส่วนร่วมในการบริหารท้องถิ่นและรู้สึกเป็นส่วนหนึ่งของการพัฒนาร่วมกัน ซึ่งเป็นการพัฒนาที่ยั่งยืนที่เกิดจากความต้องการของท้องถิ่น

1.2 ผลการวิจัย พบว่า ข้อที่มีค่าเฉลี่ยต่ำสุด คือ การมีส่วนร่วมในการตรวจสอบผลการดำเนินงานต่างๆตามแผนงาน/โครงการ ดังนั้น องค์การบริหารส่วนตำบลหนองไทร ก่อนเริ่มดำเนินการต้องจัดให้มีการศึกษาวิเคราะห์ผลดีผลเสียให้ครบถ้วนทุกด้าน กำหนดขั้นตอนการดำเนินงานที่โปร่งใส มีกลไกการตรวจสอบการดำเนินงานแต่ละขั้นตอน ในกรณีที่โครงการอาจส่งผลกระทบต่อประชาชนทั้งทางตรงและทางอ้อม องค์การบริหารส่วนตำบลต้องดำเนินการรับฟังความคิดเห็นของประชาชนหรือชี้แจงทำความเข้าใจเพื่อประชาชน ได้ตระหนักถึงประโยชน์ส่วนรวมที่จะได้รับจากโครงการนั้น โดยให้องค์การบริหารส่วนตำบลนำความคิดเห็นหรือข้อเสนอแนะของประชาชนมาประกอบการพิจารณาด้วย และให้ความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับการติดตามประเมินผลแผนพัฒนา เพื่อให้ประชาชนเข้าใจว่ากระบวนการประเมินผลไม่ใช่หน้าที่ของพนักงานส่วนตำบล สมาชิกสภาองค์การบริหารส่วนตำบล หรือผู้นำหมู่บ้านเพียงฝ่ายเดียว แต่ประชาชนทุกคนสามารถร่วมติดตามประเมินได้

2. ข้อเสนอแนะเพื่อการวิจัยครั้งต่อไป

2.1 ควรมีการศึกษาปัจจัยที่ส่งผลกระทบต่อการมีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดทำแผนพัฒนาท้องถิ่นว่ามีปัจจัยใดบ้างที่มีผลกระทบต่อการมีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดทำแผนพัฒนาท้องถิ่นขององค์การบริหารส่วนตำบลหนองไทรและตำบลใกล้เคียง

2.2 ควรศึกษาถึงความคาดหวังของประชาชนในการบริหารหรือปฏิบัติหน้าที่ขององค์การบริหารส่วนตำบลหนองไทร เพื่อนำไปปรับปรุงให้ตรงตามความต้องการและความคาดหวังของประชาชน

2.3 ควรศึกษาเกี่ยวกับการกระจายงบประมาณในการพัฒนาตามแผนพัฒนาท้องถิ่นในยุทธศาสตร์ด้านต่างๆ

มหาวิทยาลัยราชภัฏบุรีรัมย์
Buriram Rajabhat University

บรรณานุกรม

บรรณานุกรม

- กรมการปกครอง ส่วนแผนพัฒนาท้องถิ่น. (2543). คู่มือการปฏิบัติงานการจัดทำแผนพัฒนาองค์การบริหารส่วนตำบล. กรุงเทพฯ : โรงพิมพ์อาสาศึกษาคินแดน.
- กรมการปกครอง. (2539). ปัญหาการบริหารงานขององค์การบริหารส่วนตำบล. ค้นเมื่อวันที่ 20 ตุลาคม 2554. แหล่งที่มา <http://www.stabundamrong.moi.go.th/research/p133-135.pdf>
- กรมส่งเสริมการปกครองท้องถิ่น. (2546). การจัดทำแผนพัฒนาท้องถิ่น. กรุงเทพฯ : โรงพิมพ์ส่วนท้องถิ่น.
- (2550). ส่วนแผนพัฒนาท้องถิ่น สำนักพัฒนาและส่งเสริมการบริหารท้องถิ่น. กรุงเทพฯ : โรงพิมพ์อาสาศึกษาคินแดน.
- กลุ่มพัฒนาระบบบริหาร. (2549). เอกสารแจกประกอบการประชุม. สำนักงานปลัดกระทรวงสาธารณสุข.
- กานดา พูนลาภทวี. (2530). สถิติเพื่อการวิจัย. กรุงเทพฯ : กรุงเทพมหานคร.
- โกวิท พวงงาม. (2545). การสร้างเสริมความเข้มแข็งของชุมชน. ค้นเมื่อวันที่ 31 มีนาคม 2555. แหล่งที่มา <http://idis.ru.ac.th/report/index.php?acti>
- (2548). การปกครองส่วนท้องถิ่น. กรุงเทพฯ : วิญญูชน.
- (2550). การปกครองท้องถิ่น ว่าด้วย ทฤษฎี แนวคิด และหลักการ. กรุงเทพฯ : เอเชียเพลส.
- (2552). การปกครองท้องถิ่นไทย หลักการและมติใหม่ในอนาคต. กรุงเทพฯ : วิญญูชน.
- คมขำ กรมไธสง. (2554). การมีส่วนร่วมในการจัดทำแผนพัฒนาท้องถิ่นองค์การบริหารส่วนตำบลแม่เพียง อำเภอพุทไธสง จังหวัดบุรีรัมย์. การค้นคว้าอิสระ ปร.ม. (รัฐประศาสนศาสตร์). บุรีรัมย์ : บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยราชภัฏบุรีรัมย์.
- จักรพงษ์ สงวนชม. (2549). ภูมิปัญญาและการมีส่วนร่วมของชาวบ้านในการจัดการทรัพยากรดินกรณีศึกษาหมู่บ้านกะลา ตำบลหมื่นศรี อำเภอสำโรงทาบ จังหวัดสุรินทร์. วิทยานิพนธ์ ศศ.บ. (สังคมศาสตร์เพื่อการพัฒนา). บุรีรัมย์ : บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยราชภัฏบุรีรัมย์.
- ชนิกา พันธุ์ล้อม. (2550). การมีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดทำแผนพัฒนาสามปีของเทศบาลตำบลแม่แจ่ม อำเภอแม่แจ่ม จังหวัดเชียงใหม่. การค้นคว้าแบบอิสระ ปร.ม. (รัฐประศาสนศาสตร์). เชียงใหม่ : บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยเชียงใหม่.

- ชาญชัย แสวงศักดิ์. (2542). กฎหมายปกครอง. กรุงเทพฯ : วิญญูชน.
- ณัชชาภัทร อุ่นตรงจิตร. (2548). รัฐศาสตร์. พิมพ์ครั้งที่ 2. กรุงเทพฯ : โรงพิมพ์คำานสุทธา.
- ทองสุข บรรดาศักดิ์. (2553). การมีส่วนร่วมในการจัดทำแผนพัฒนาท้องถิ่นองค์การบริหารส่วนตำบลหนองเยื้อง อำเภอบ้านใหม่ชัยพจน์ จังหวัดบุรีรัมย์. ภาคนิพนธ์ ปร.ม. (รัฐประศาสนศาสตร์).
บุรีรัมย์ : บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยราชภัฏบุรีรัมย์.
- ชนากร เอกเผ่าพันธ์. (2543). การวางแผนและควบคุมงบประมาณ. กรุงเทพฯ : ไทยวัฒนาพานิช จำกัด.
- ธีรพงษ์ แก้วหาวงษ์. (2543). กระบวนการเสริมสร้างชุมชนเข้มแข็ง. ขอนแก่น : โรงพิมพ์คลังนานาวิทยา.
- ธีรพิชญ์ บันลือทรัพย์. (2554). การมีส่วนร่วมในการจัดทำแผนพัฒนาท้องถิ่นองค์การบริหารส่วนตำบลบ้านขบ อำเภอสังขะ จังหวัดสุรินทร์. การค้นคว้าอิสระ ปร.ม. (รัฐประศาสนศาสตร์).
บุรีรัมย์ : บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยราชภัฏบุรีรัมย์.
- นครินทร์ เมฆไตรรัตน์. (2547). “หมวดแนวคิดพื้นฐานรัฐกับการปกครองท้องถิ่น,” ใน สารานุกรมการปกครองท้องถิ่นไทย สถาบันพระปกเกล้า. กรุงเทพฯ : ธรรมดาเพรส.
- นดา คำริเลิศ. (2542). การมีส่วนร่วมในการพัฒนาสิ่งแวดล้อมชุมชนของประชาชนในชุมชนบ้านครัวกรุงเทพมหานคร. วิทยานิพนธ์ ศษ.ม. (สิ่งแวดล้อมการศึกษา). กรุงเทพฯ : บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยมหิดล.
- เบญจมาศ อยู่ประเสริฐ. (2544). “หน่วยที่ 9 การวิจัยการมีส่วนร่วมทางส่งเสริมการเกษตร,” ใน ประมวลสาระประชุมวิชาการเพื่อการพัฒนาการเกษตร. นนทบุรี : สาขาวิชาการส่งเสริมการเกษตรและสหกรณ์ มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช.
- บุญเทียม อังสวัสดิ์. (2542). การมีส่วนร่วมของชุมชนในการดำเนินงานของศูนย์อบรมเด็กก่อนเกณฑ์ในวัด จังหวัดประจวบคีรีขันธ์. วิทยานิพนธ์ ศษ.ม. (บริหารการศึกษา) นนทบุรี : บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช.
- ปธาน สุวรรณมงคล. (2547). การปกครองท้องถิ่นในบริบทของรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช 2540. นนทบุรี : มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช.
- ประสิทธิ์ สุวรรณรักษ์. (2542). ระเบียบวิธีวิจัยทางพฤติกรรมศาสตร์และสังคมศาสตร์. พิมพ์ครั้งที่ 2. บุรีรัมย์ : คณะครุศาสตร์ สถาบันราชภัฏบุรีรัมย์.
- ปริญญา เทวานฤมิตรกุล. (2544). สิทธิเสรีภาพการมีส่วนร่วมทางการเมืองของประชาชน. กรุงเทพฯ : โรงพิมพ์คุรุสภา.

- ปิยรัตน์ สุขบรรณ. (2552). การมีส่วนร่วมในการจัดทำแผนพัฒนาท้องถิ่นของประชาชนในเขตเทศบาลตำบลยายแยมวัฒนา อำเภอเฉลิมพระเกียรติ อำเภอเฉลิมพระเกียรติ จังหวัดบุรีรัมย์. ภาคนิพนธ์ ปร.ม. (รัฐประศาสนศาสตร์). บุรีรัมย์ : บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยราชภัฏบุรีรัมย์.
- พรชัย ตระกูลวรานนท์. (2545). ทูทางสังคมและแบบแผนการมีส่วนร่วมทางการเมืองของภาคประชาชน. กรุงเทพฯ : มิสเตอร์ก๊อปปี้.
- พวงทอง โยธาใหญ่. (2545). การมีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดทำแผนพัฒนาท้องถิ่นเชียงใหม่ : กรณีศึกษาองค์การบริหารส่วนตำบลในจังหวัดเชียงใหม่. การค้นคว้าแบบอิสระ ปร.ม. (รัฐประศาสนศาสตร์). เชียงใหม่ : บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยเชียงใหม่.
- ไพศาล แก้วบุตรดี. (2552). การมีส่วนร่วมในการจัดทำแผนพัฒนาองค์การบริหารส่วนตำบลโนนขวาง อำเภอบ้านด่าน จังหวัดบุรีรัมย์. ภาคนิพนธ์ ปร.ม. (รัฐประศาสนศาสตร์). บุรีรัมย์ : บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยราชภัฏบุรีรัมย์.
- ไพศาล สรรสรวิสุทธิ และคณะ. (2547). การบริหารจัดการองค์การบริหารส่วนตำบลเขาทองโดยการพัฒนาวิสาหกิจชุมชน เพื่อแก้ไขปัญหาความยากจนอย่างยั่งยืน. วิทยานิพนธ์ ปร.ม. (รัฐประศาสนศาสตร์). นครสวรรค์ : บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยราชภัฏนครสวรรค์.
- ภัทรนิษฐ์ เสาทอง. (2552). การมีส่วนร่วมในการจัดทำแผนยุทธศาสตร์การพัฒนา องค์การบริหารส่วนตำบลคม อำเภอสังขะ จังหวัดสุรินทร์. ภาคนิพนธ์ ปร.ม. (รัฐประศาสนศาสตร์). บุรีรัมย์ : บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยราชภัฏบุรีรัมย์.
- รศกนธ์ รัตนเสริมพงศ์. (2546). เอกสารการสอนชุดวิชาการบริหารงานท้องถิ่น. กรุงเทพฯ: นิติธรรม. “ระเบียบกระทรวงมหาดไทยว่าด้วยการจัดทำแผนพัฒนาขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น พ.ศ. 2548.” (2548, 29 กันยายน). ราชกิจจานุเบกษา. เล่ม 122 ตอนพิเศษ ตอนพิเศษ 115ง. หน้า 46-57
- ลิขิต ชีรเวคิน. (2543). วิวัฒนาการการเมืองการปกครองไทย. กรุงเทพฯ : โรงพิมพ์มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์.
- วสันต์ เหลืองประภัสร์ และคนอื่น ๆ. (2546) การเลือกตั้งนายกองค์การบริหารส่วนจังหวัดโดยตรง : ข้อพิจารณาเพื่อการปฏิรูปโดยองค์รวม. กรุงเทพฯ : โรงพิมพ์มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์.
- วีระชัย คำล้าน. (2550). การมีส่วนร่วมในการจัดทำแผนยุทธศาสตร์การพัฒนาของประชาชนในเขตเทศบาลตำบลบัวงาม อำเภอเดชอุดม จังหวัดอุบลราชธานี. ค้นคว้าอิสระ ปร.ม. (วิชาการปกครองท้องถิ่น). ขอนแก่น : วิทยาลัยการปกครองท้องถิ่น มหาวิทยาลัยขอนแก่น.

- สมบัติ ชำรงชัยวงศ์. (2544). นโยบายสาธารณะแนวคิดการวิเคราะห์และกระบวนการ. พิมพ์ครั้งที่ 7.
กรุงเทพฯ : เสมาธรรม.
- สันติสิทธิ์ ชวลิตดำรง. (2546). หลักการบริหารรัฐกิจกับระบบราชการไทย. กรุงเทพฯ : อมรินทร์
พรินติ้งแอนด์พับลิชชิ่ง.
- สัมพันธ์ เตชะอริก และคนอื่นๆ. (2546). อบต. เทศบาล อบจ. ขอนแก่น : สถาบันวิจัยและพัฒนา
มหาวิทยาลัยขอนแก่น.
- สำนักบริหารการทะเบียนอำเภอเมือง กรมการปกครอง. (2554). ตรวจสอบประชากรจากทะเบียนบ้าน
บุรีรัมย์ : ที่ว่าการอำเภอเมือง.
- สิตางค์ แสงสุรีย์วัชรรา. (2545). การกระจายอำนาจให้แก่องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น : ศึกษาเฉพาะ
กรณีการจัดสรรงบประมาณรายจ่ายให้องค์การบริหารส่วนตำบล. วิทยานิพนธ์ ศศ.ม.
(รัฐศาสตร์) กรุงเทพฯ : มหาวิทยาลัยรามคำแหง .
- สุเมธ พุทธนันท์เมธา. (2549). การมีส่วนร่วมของชุมชนในการบริหารโรงเรียน : กรณีศึกษาโรงเรียน
บ้านป่าหนาม อำเภอแคนดง จังหวัดบุรีรัมย์. วิทยานิพนธ์ ค.ม. (บริหารการศึกษา). บุรีรัมย์
: บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยราชภัฏบุรีรัมย์.
- เสน่ห์ จุ้ยโต. (2548). องค์การสมัยใหม่. พิมพ์ครั้งที่ 2. นนทบุรี: สำนักพิมพ์มหาวิทยาลัยสุโขทัย
ธรรมมาธิราช.
- องค์การบริหารส่วนตำบลหนองไทร. (2554). แผนพัฒนาสามปีขององค์การบริหารส่วน
ตำบลหนองไทร (พ.ศ. 2555-2557) อำเภอเมือง จังหวัดบุรีรัมย์. บุรีรัมย์ :
องค์การบริหารส่วนตำบลหนองไทร.
- อนันต์ เกตุวงษ์. (2543). หลักและเทคนิคการวางแผน. กรุงเทพฯ : โรงพิมพ์มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์.
- อเนก เหล่าธรรมทัศน์. (2545). วิสัยทัศน์การปกครองท้องถิ่นและแผนการกระจายอำนาจ.
กรุงเทพฯ : โรงพิมพ์มีแอลเอส.
- อาดิษฐ์ อินทจักร. (2552). การมีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดทำแผนพัฒนาเทศบาลตำบล
เวียงพร้าว อำเภอพร้าว จังหวัดเชียงใหม่. การค้นคว้าแบบอิสระ ปร.ม. (รัฐประศาสนศาสตร์).
เชียงใหม่ : บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยเชียงใหม่.

มหาวิทยาลัยราชภัฏบุรีรัมย์
Buriram Rajabhat University

ภาคผนวก

ภาคผนวก ก

หนังสือขอความอนุเคราะห์ผู้เชี่ยวชาญตรวจสอบเครื่องมือวิจัย

มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ
Buriram Rajabhat University

ที่ ศธ ๐๕๔๕.๑๑/ ว ๒๐๙

บัณฑิตวิทยาลัย

มหาวิทยาลัยราชภัฏบุรีรัมย์

อ.เมือง จ.บุรีรัมย์ ๓๑๐๐๐

๓๑ มีนาคม ๒๕๕๕

เรื่อง ขอบความอนุเคราะห์เป็นผู้เชี่ยวชาญตรวจสอบเครื่องมือวิจัย

เรียน ดร.ผดุงชาติ ยั่งยืน

ด้วย นางสาวณิชา พวงกระโทก นักศึกษาระดับปริญญาโท หลักสูตรรัฐประศาสนศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชารัฐประศาสนศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏบุรีรัมย์ กำลังศึกษาและทำการค้นคว้าอิสระ เรื่อง การมีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดทำแผนพัฒนาท้องถิ่นขององค์การบริหารส่วนตำบลหนองไทร อำเภอนางรอง จังหวัดบุรีรัมย์ โดยมี รองศาสตราจารย์ประชัน คณะวัน เป็นที่ปรึกษาการค้นคว้าอิสระ

บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยราชภัฏบุรีรัมย์ พิจารณาแล้วว่าท่านเป็นผู้มีความรู้ความสามารถ และประสบการณ์ในเรื่องนี้อย่างดี จึงขอความอนุเคราะห์จากท่านเป็นผู้เชี่ยวชาญตรวจสอบเครื่องมือในการทำวิจัยและศึกษาข้อมูลครั้งนี้ เพื่อให้ผู้ทำการวิจัยจะได้ดำเนินการในขั้นตอนต่อไป

จึงเรียนมาเพื่อโปรดอนุเคราะห์และขอขอบคุณมา ณ โอกาสนี้

ขอแสดงความนับถือ

(ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.สุเทียบ ละอองทอง)

คณบดีบัณฑิตวิทยาลัย

บัณฑิตวิทยาลัย

โทร ๐ ๔๔๖๑ ๑๒๒๑, ๐ ๔๔๖๐ ๑๖๑๖ ต่อ ๓๘๐๖

โทรสาร ๐ ๔๔๖๑ ๒๘๕๘

ที่ ศธ ๐๕๔๕.๑๑/ว ๒๐๙

บัณฑิตวิทยาลัย
มหาวิทยาลัยราชภัฏบุรีรัมย์
อ.เมือง จ.บุรีรัมย์ ๓๑๐๐๐

๓๑ มีนาคม ๒๕๕๕

เรื่อง ขอบความอนุเคราะห์เป็นผู้เชี่ยวชาญตรวจสอบเครื่องมือวิจัย

เรียน ดร.กระพัน ศรีงาน

ด้วย นางสาวณิชา พวงกระโทก นักศึกษาระดับปริญญาโท หลักสูตรรัฐประศาสนศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชารัฐประศาสนศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏบุรีรัมย์ กำลังศึกษาและทำการค้นคว้าอิสระ เรื่อง การมีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดทำแผนพัฒนาท้องถิ่นขององค์การบริหารส่วนตำบลหนองไทร อำเภอนางรอง จังหวัดบุรีรัมย์ โดยมี รองศาสตราจารย์ประชัน คณะวัน เป็นที่ปรึกษาการค้นคว้าอิสระ

บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยราชภัฏบุรีรัมย์ พิจารณาแล้วว่าท่านเป็นผู้มีความรู้ความสามารถ และประสบการณ์ในเรื่องนี้อย่างดียิ่ง จึงขอความอนุเคราะห์จากท่านเป็นผู้เชี่ยวชาญตรวจสอบเครื่องมือในการทำวิจัยและศึกษาข้อมูลครั้งนี้ เพื่อให้ผู้ทำการวิจัยจะได้ดำเนินการในขั้นตอนต่อไป

จึงเรียนมาเพื่อโปรดอนุเคราะห์และขอขอบคุณมา ณ โอกาสนี้

ขอแสดงความนับถือ

(ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.สุเทียบ ละอองทอง)

คณบดีบัณฑิตวิทยาลัย

บัณฑิตวิทยาลัย

โทร ๐ ๔๔๖๑ ๑๒๒๑, ๐ ๔๔๖๐ ๑๖๑๖ ต่อ ๓๘๐๖

โทรสาร ๐ ๔๔๖๑ ๒๘๕๘

ที่ ศธ ๐๕๔๕.๑๑/ว ๒๐๙

บัณฑิตวิทยาลัย
มหาวิทยาลัยราชภัฏบุรีรัมย์
อ.เมือง จ.บุรีรัมย์ ๓๑๐๐๐

๓๑ มีนาคม ๒๕๕๕

เรื่อง ขอความอนุเคราะห์เป็นผู้เชี่ยวชาญตรวจสอบเครื่องมือวิจัย

เรียน ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.นวมินทร์ ประชานันท์

ด้วย นางสาวณิชา พวงกระโทก นักศึกษาระดับปริญญาโท หลักสูตรรัฐประศาสนศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชารัฐประศาสนศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏบุรีรัมย์ กำลังศึกษาและทำการค้นคว้าอิสระ เรื่อง การมีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดทำแผนพัฒนาท้องถิ่นขององค์การบริหารส่วนตำบลหนองไทร อำเภอนางรอง จังหวัดบุรีรัมย์ โดยมี รองศาสตราจารย์ประชัน คະเนวัน เป็นที่ปรึกษาการค้นคว้าอิสระ

บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยราชภัฏบุรีรัมย์ พิจารณาแล้วว่าท่านเป็นผู้มีความรู้ความสามารถ และประสบการณ์ในเรื่องนี้อย่างดี จึงขอความอนุเคราะห์จากท่านเป็นผู้เชี่ยวชาญตรวจสอบเครื่องมือในการทำวิจัยและศึกษาข้อมูลครั้งนี้ เพื่อให้ผู้ทำการวิจัยจะได้ดำเนินการในขั้นตอนต่อไป

จึงเรียนมาเพื่อโปรดอนุเคราะห์และขอขอบคุณมา ณ โอกาสนี้

ขอแสดงความนับถือ

(ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.สุเทียบ ละอองทอง)

คณบดีบัณฑิตวิทยาลัย

บัณฑิตวิทยาลัย

โทร ๐ ๔๕๖๑ ๑๒๒๑, ๐ ๔๕๖๐ ๑๖๑๖ ต่อ ๓๘๐๖

โทรสาร ๐ ๔๕๖๑ ๒๘๕๘

ภาคผนวก ข

หนังสือขอความอนุเคราะห์ทดลองเครื่องมือในการวิจัย

มหาวิทยาลัยราชภัฏรำไพพรรณี
Buriram Rajabhat University

ที่ ศธ ๐๕๔๕.๑๑/ ๓๑๑

บัณฑิตวิทยาลัย
มหาวิทยาลัยราชภัฏบุรีรัมย์
อ.เมือง จ.บุรีรัมย์ ๓๑๐๐๐

๑๙ พฤษภาคม ๒๕๕๕

เรื่อง ขออนุญาตยืมเครื่องมือในการวิจัย

เรียน นายกองจัดการบริหารส่วนตำบลหนองโสน

ด้วย นางสาวณิชา พงกระโทก นักศึกษาระดับปริญญาโท หลักสูตรรัฐประศาสนศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชารัฐประศาสนศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏบุรีรัมย์ กำลังศึกษาและการค้นคว้าอิสระ เรื่อง การมีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดทำแผนพัฒนาท้องถิ่น ขององค์การบริหารส่วนตำบลหนองโสน อำเภอนางรอง จังหวัดบุรีรัมย์ โดยมี รองศาสตราจารย์ประชัน คณะวัน เป็นที่ปรึกษาการค้นคว้าอิสระ ในการนี้นักศึกษามีความประสงค์ในการทดลองใช้เครื่องมือในการวิจัยที่จะใช้กับกลุ่มตัวอย่างจริงเพื่อหาประสิทธิภาพของเครื่องมือในการวิจัย

ดังนั้นจึงขออนุญาตให้ นางสาวณิชา พงกระโทก ใช้เครื่องมือในการวิจัยกับกลุ่มตัวอย่างสำหรับ กำหนดการทำงานผู้ทำการวิจัยจะประสานในรายละเอียดอีกครั้ง มหาวิทยาลัยราชภัฏบุรีรัมย์ หวังเป็นอย่างยิ่งว่าคงได้รับความอนุเคราะห์จากท่านด้วยดี และขอขอบคุณมา ณ โอกาสนี้

จึงเรียนมาเพื่อโปรดอนุเคราะห์และขอขอบคุณมา ณ โอกาสนี้

ขอแสดงความนับถือ

(ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.สุเทียบ ละอองทอง)

คณบดีบัณฑิตวิทยาลัย

บัณฑิตวิทยาลัย

โทร ๐ ๔๔๖๑ ๑๒๒๑, ๐ ๔๔๖๐ ๑๖๑๖ ต่อ ๓๘๐๖

โทรสาร ๐ ๔๔๖๑ ๒๘๕๘

ภาคผนวก ก

หนังสือขอความอนุเคราะห์แจกแบบสอบถาม

มหาวิทยาลัยรามคำแหง
Buriram Rajabhat University

ที่ ศธ ๐๕๔๕.๑๑/ ๓๓๙

บัณฑิตวิทยาลัย

มหาวิทยาลัยราชภัฏบุรีรัมย์

อ.เมือง จ.บุรีรัมย์ ๓๑๐๐๐

๒๖ พฤษภาคม ๒๕๕๕

เรื่อง ขอความอนุเคราะห์แจกแบบสอบถาม

เรียน นายกองค์การบริหารส่วนตำบลหนองไทร

ด้วย นางสาวณิชา พวงกระโทก นักศึกษาระดับปริญญาโท หลักสูตรรัฐประศาสนศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชารัฐประศาสนศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏบุรีรัมย์ กำลังศึกษาและทำการค้นคว้าอิสระ เรื่อง การมีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดทำแผนพัฒนาท้องถิ่น ขององค์การบริหารส่วนตำบลหนองไทร อำเภอนางรอง จังหวัดบุรีรัมย์ โดยการนี้ นักศึกษามีความประสงค์เก็บรวบรวมข้อมูลโดยการแจกแบบสอบถาม ผู้เกี่ยวข้องในการศึกษาวิจัยดังกล่าว จึงขอความอนุเคราะห์อนุญาตให้นักศึกษาเข้าเก็บข้อมูลในหน่วยงานของท่านด้วย

บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยราชภัฏบุรีรัมย์ หวังเป็นอย่างยิ่งว่าคงได้รับความอนุเคราะห์จากท่าน และขอขอบคุณมา ณ โอกาสนี้

จึงเรียนมาเพื่อโปรดอนุเคราะห์และขอขอบคุณมา ณ โอกาสนี้

ขอแสดงความนับถือ

(ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.สุเทียบ ละอองทอง)

คณบดีบัณฑิตวิทยาลัย

บัณฑิตวิทยาลัย

โทร ๐ ๔๕๖๑ ๑๒๒๑, ๐ ๔๕๖๐ ๑๖๑๖ ต่อ ๓๘๐๖

โทรสาร ๐ ๔๕๖๑ ๒๘๕๘

ภาคผนวก ง
แบบสอบถามเพื่อการวิจัย

มหาวิทยาลัยราชภัฏบุรีรัมย์
Buriram Rajabhat University

แบบสอบถามเพื่อการวิจัย

เรื่อง การมีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดทำแผนพัฒนาท้องถิ่น ขององค์การบริหารส่วนตำบลหนองไทร อำเภอนางรอง จังหวัดบุรีรัมย์

คำชี้แจง

แบบสอบถามนี้มีวัตถุประสงค์ เพื่อจะศึกษาการมีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดแผนพัฒนาท้องถิ่นขององค์การบริหารส่วนตำบลหนองไทร อำเภอนางรอง จังหวัดบุรีรัมย์ แบบสอบถามนี้แบ่งเป็น 3 ตอน

ตอนที่ 1 ข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม

ตอนที่ 2 การมีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดทำแผนพัฒนาท้องถิ่น ขององค์การบริหารส่วนตำบลหนองไทร อำเภอนางรอง จังหวัดบุรีรัมย์

ตอนที่ 3 ความคิดเห็นและข้อเสนอแนะ

ตอนที่ 1 ข้อมูลทั่วไปเกี่ยวกับผู้ตอบแบบสอบถาม

คำชี้แจง โปรดทำเครื่องหมาย ✓ ลงในช่อง ที่ตรงกับความเป็นจริงของท่านคิดเห็นของท่าน

1. เพศ

ชาย

หญิง

2. อายุ

18 – 29 ปี

30 – 39 ปี

40 – 49 ปี

50 – 59 ปี

60 ปีขึ้นไป

3. ระดับการศึกษา

ประถมศึกษา

มัธยมศึกษาตอนต้น

มัธยมศึกษาตอนปลาย/ปวช.

อนุปริญญา/ปวส.

ปริญญาตรี

สูงกว่าปริญญาตรี

4. อาชีพ

เกษตรกรรม

ค้าขาย/ธุรกิจส่วนตัว

รับจ้าง

รับราชการ/รัฐวิสาหกิจ

อื่นๆ

ตอนที่ 2 การมีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดทำแผนพัฒนาท้องถิ่น ขององค์การบริหารส่วนตำบล
หนองไทร อำเภอนางรอง จังหวัดบุรีรัมย์

คำชี้แจง โปรดทำเครื่องหมาย ✓ ลงในช่องระดับความคิดเห็นการมีส่วนร่วม ตามความเป็นจริงของ
ท่านเพียงคำตอบเดียว เกณฑ์คะแนนบ่งบอกถึงระดับการมีส่วนร่วมในการจัดทำแผนพัฒนาท้องถิ่น
ดังนี้

คำอธิบาย

ระดับคะแนน	6 หมายถึง การมีส่วนร่วมมากที่สุด	3 หมายถึง การมีส่วนร่วมน้อย
	5 หมายถึง การมีส่วนร่วมมาก	2 หมายถึง การมีส่วนร่วมน้อยที่สุด
	4 หมายถึง การมีส่วนร่วมปานกลาง	1 หมายถึง ไม่มีส่วนร่วม

ข้อความ	ระดับการมีส่วนร่วม					
	6	5	4	3	2	1
ด้านการเตรียมการจัดทำแผน						
1. ท่านมีส่วนร่วมในการสนับสนุนและให้ข้อมูลใน การวางแผนพัฒนา						
2. ท่านมีส่วนร่วมในการกำหนดวิสัยทัศน์การจัดทำ แผนพัฒนาองค์การบริหารส่วนตำบล						
3. ท่านได้เข้าร่วมประชาคมเพื่อเสนอปัญหาและ แนวทางและความต้องการภายในหมู่บ้าน						
4. ท่านมีส่วนร่วมในการเสนอโครงการในการ พัฒนาองค์การบริหารส่วนตำบล						
5. ท่านได้ร่วมคิดและกำหนดแนวทางการพัฒนา เพื่อแก้ไขและลดปัญหา						
6. ท่านมีส่วนร่วมในการจัดลำดับความสำคัญของ ปัญหาในการพัฒนาหมู่บ้าน						
7. ท่านได้เข้าร่วมประชุมรับฟังการประเมิน สถานการณ์ การชี้แจงวัตถุประสงค์และการ จัดลำดับความสำคัญของโครงการที่นำเสนอในการ จัดทำแผนพัฒนา						

ข้อความ	ระดับการมีส่วนร่วม					
	6	5	4	3	2	1
ด้านการปฏิบัติตามแผน						
8. ท่านมีส่วนร่วมในการปฏิบัติตามนโยบาย แผนงาน โครงการหรือกิจกรรม						
9. ท่านมีส่วนร่วมในการสร้างความรู้ความเข้าใจ ก่อนนำโครงการลงสู่ชุมชน						
10. ท่านมีส่วนร่วมในการประสานงานกับชุมชน หน่วยงานที่เกี่ยวข้อง เพื่อให้งานบรรลุผลสำเร็จ						
11. ท่านมีส่วนร่วมในการสนับสนุนทรัพยากร ให้กับองค์การบริหารส่วนตำบลเพื่อให้โครงการ บรรลุผล						
12. ท่านมีส่วนร่วมในการเป็นกรรมการพิจารณา โครงการเพื่อขออนุมัติ						
13. ท่านมีส่วนร่วมในการเป็นกรรมการในการ พิจารณางบประมาณตามโครงการ						
14. ท่านมีส่วนร่วมในการเป็นกรรมการในการ ดำเนินตามโครงการและติดตามผลงาน						
15. ท่านมีส่วนร่วมในการอำนวยความสะดวกใน การดำเนินงานโครงการหรือกิจกรรม						
16. ท่านมีส่วนร่วมในการจัดเตรียมสถานที่ดำเนิน โครงการหรือกิจกรรม						
17. ท่านมีส่วนร่วมในการแก้ไขปัญหาในการ ดำเนินการตามโครงการให้บรรลุเป้าหมาย						
18. ท่านมีส่วนร่วมในการตรวจสอบการจัดทำ โครงการพัฒนาที่เป็นข้อเสนอของประชาคมไป จัดทำแผนพัฒนาองค์การบริหารส่วนตำบล						

ข้อความ	ระดับการมีส่วนร่วม					
	6	5	4	3	2	1
ด้านการติดตามและประเมินผล						
19. ท่านมีส่วนร่วมในการเป็นคณะกรรมการติดตามและประเมินผลแผนพัฒนา						
20. ท่านได้ร่วมในการวางแผนติดตามและประเมินผลแผนพัฒนาขององค์การบริหารส่วนตำบล						
21. ท่านมีส่วนร่วมในการกำหนดประเด็นในการติดตามและประเมินผลแผนพัฒนา						
22. ท่านมีส่วนร่วมในการติดตามและประเมินผลในการดำเนินงานตามแผนพัฒนา						
23. ท่านมีได้เข้าร่วมในการสรุปผลการติดตามและประเมินผลแผนพัฒนา						
24. ท่านได้เข้าร่วมในการให้ข้อมูลและวิเคราะห์ผลการติดตามและประเมินผลแผนพัฒนา						
25. ท่านได้เข้าร่วมในการตรวจสอบผลการดำเนินงานต่างๆ ตามแผนงาน/โครงการ						
26. ท่านมีส่วนร่วมในการประเมินผลการได้รับประโยชน์ของประชาชนในการดำเนินงานตามโครงการ						
27. ท่านมีส่วนร่วมในการตรวจสอบการใช้จ่ายงบประมาณตามโครงการพัฒนา						
28. ท่านได้ให้ข้อเสนอแนะในการติดตามและประเมินผลแผนพัฒนา						
29. ท่านได้ประชาสัมพันธ์ในการปฏิบัติงานให้ประชาชนทราบ เมื่อเสร็จสิ้นโครงการ						
30. ท่านมีส่วนร่วมในการรายงานผลการติดตามและประเมินผลแผนพัฒนา						

ตอนที่ 3 ความคิดเห็นและข้อเสนอแนะอื่น ๆ

คำชี้แจง ขอให้ผู้ตอบแบบสอบถามได้แสดงความคิดเห็นและข้อเสนอแนะเกี่ยวกับการมีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดทำแผนพัฒนาท้องถิ่นของ องค์การบริหารส่วนตำบลหนองไทร อำเภอนางรอง จังหวัดบุรีรัมย์

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

ขอขอบคุณท่านที่ให้ความอนุเคราะห์ตอบแบบสอบถามเพื่อการวิจัยในครั้งนี้

วณิชยา พวงกระโทก

ผู้วิจัย

ภาคผนวก จ

ค่าความเชื่อมั่นของแบบสอบถาม

มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ
Buriram Rajabhat University

***** Method 1 (space saver) will be used for this analysis *****

RELIABILITY ANALYSIS - SCALE (ALPHA)

Item-total Statistics

	Scale Mean if Item Deleted	Scale Variance if Item Deleted	Corrected Item- Total Correlation	Alpha if Item Deleted
A1	123.0000	878.4828	.8080	.9868
A2	123.1333	869.9816	.8511	.9866
A3	123.3333	873.3333	.7516	.9869
A4	123.2667	866.9609	.7784	.9868
A5	123.4333	870.4609	.7899	.9868
A6	123.4333	862.2540	.8964	.9864
A7	123.2667	865.3747	.7816	.9868
A8	123.0667	856.5471	.8899	.9864
A9	123.2333	857.8402	.8693	.9865
A10	123.1000	863.4034	.8532	.9865
A11	123.2333	870.6678	.8124	.9867
A12	123.4667	864.3264	.8457	.9866
A13	123.5333	855.2230	.8653	.9865
A14	123.6667	853.4713	.8480	.9866
A15	123.6000	857.7655	.8652	.9865
A16	123.5333	861.8437	.8309	.9866
A17	123.6333	857.8264	.8158	.9867
A18	123.4667	858.3954	.8095	.9867
A19	123.4000	861.0759	.8597	.9865
A20	123.4667	855.9816	.8811	.9864
A21	123.4333	862.1161	.8986	.9864
A22	123.5333	861.5678	.8805	.9864
A23	123.6333	852.6540	.8864	.9864
A24	123.7000	864.9069	.7909	.9868
A25	123.5000	860.8793	.8593	.9865
A26	123.3667	857.7575	.8609	.9865
A27	123.4000	858.8000	.8714	.9865
A28	123.5000	849.0862	.9048	.9863
A29	123.3000	860.8379	.7749	.9869
A30	123.7000	857.5276	.8781	.9864

Reliability Coefficients

N of Cases = 30.0

N of Items = 30

Alpha = .9870

ประวัติย่อของผู้วิจัย

ชื่อ	นางสาววณิชชา พวงกระโทก
วันเดือนปีเกิด	17 พฤษภาคม 2519
สถานที่อยู่ปัจจุบัน	278 ถนนกักตึบริรักษ์ ตำบลนางรอง อำเภอนางรอง จังหวัดบุรีรัมย์ โทร. 089-5803574
ตำแหน่งหน้าที่การงาน	เจ้าหน้าที่วิเคราะห์นโยบายและแผน
สถานที่ทำงานปัจจุบัน	องค์การบริหารส่วนตำบลหนองไทร อำเภอนางรอง จังหวัดบุรีรัมย์
ประวัติการศึกษา	พ.ศ.2532 จบการศึกษาระดับประถมศึกษาปีที่ 6 โรงเรียนวัดก้านเหลือง อำเภอนางรอง จังหวัดบุรีรัมย์ พ.ศ.2535 จบการศึกษาระดับมัธยมศึกษาปีที่ 3 โรงเรียนนางรองพิทยาคม อำเภอนางรอง จังหวัดบุรีรัมย์ พ.ศ.2538 จบการศึกษาระดับมัธยมศึกษาปีที่ 6 โรงเรียนนางรอง อำเภอนางรอง จังหวัดบุรีรัมย์ พ.ศ.2540 จบการศึกษานุปริญญาวิทยาศาสตร สาขาคอมพิวเตอร์ สถาบันราชภัฏบุรีรัมย์ จังหวัดบุรีรัมย์ พ.ศ.2542 จบการศึกษาศิลปศาสตรบัณฑิต สาขาการจัดการทั่วไป สถาบันราชภัฏนครราชสีมา จังหวัดนครราชสีมา พ.ศ.2550 จบการศึกษารัฐประศาสนศาสตรบัณฑิต สาขาวิชารัฐประศาสนศาสตร์ มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช จังหวัดนนทบุรี พ.ศ.2555 จบการศึกษารัฐประศาสนศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชารัฐประศาสนศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏบุรีรัมย์ จังหวัดบุรีรัมย์